

HAMINA

Tasekirja 2015

Kaupunginvaltuusto 14.6.2016

Sisällysluettelo

TOIMINTAKERTOMUS	4
OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA.....	4
Kaupunginjohtajan katsaus	4
Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	5
Yleinen taloudellinen kehitys	7
Haminan kaupungin toiminnan ja talouden kehitys	8
Kuluvan vuoden näkymät	9
Haminan kaupungin henkilöstö	9
Merkittävimmät riskit.....	9
Tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen.....	11
SELONTEKO KUNNAN SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ	11
TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	12
Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut	13
Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut.....	14
Tase ja sen tunnusluvut.....	15
Kokonaistulot ja -menot.....	16
HAMINA KONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	17
Hamina konserniin kuuluvat yhteisöt	17
Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	18
Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	22
Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.....	23
Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	24
KESKEISET LIITETIEDOT	28
TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALouden TASAPAINOTTAMIS- TOIMENPITEET	28
Tilikauden tuloksen käsittely	28
Talouden tasapainottamistoimenpiteet	28
TALOUSARVION JA TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN.....	30
YLEISTÄ.....	30
Talousarvio	30
Tavoitteet	30

KÄYTTÖTALOUSOSAN TOTEUTUMINEN.....	32
Yleishallinto	32
Konsernin esikunta.....	37
Perusturva.....	47
Sivistystoimi	59
Tekninen ja ympäristötoimi	68
TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN	85
Verotulojen erittely	86
Valtionosuuksien erittely	86
INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN	87
RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN.....	93
TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	97
TULOSLASKELMA.....	97'
RAHOITUSLASKELMA	98
TASE.....	99
KONSERNITULOSLASKELMA	101
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA.....	102
KONSERNITASE	103
TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT.....	105
TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	105
KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	106
TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT	108
TASEEN LIITETIEDOT	111
Taseen vastaavia koskevat liitetiedot.....	111
Taseen vastattavia koskevat liitetiedot.....	114
VAKUUKSIEN JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	116

HENKILÖSTÖÄ JA TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA KOSKEVAT LIITETIEDOT	119
HAMINAN VESI -LIIKELAITOKSEN ERIYTETTY TILINPÄÄTÖS	120
TOIMINTAKERTOMUS.....	120
TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA TUNNUSLUVUT	122
Liikelaitoksen tuloslaskelma.....	122
Liikelaitoksen rahoituslaskelma.....	123
Liikelaitoksen tase.....	124
LIIKELAITOKSEN TALOUSARVION TOTEUTUMISVERTAILU	125
Käyttötalousosa.....	125
Investointiosa	125
Rahoitusosa	126
LIIKELAITOKSEN LIITETIEDOT.....	127
HULEVEDEN VIEMÄRÖINNIN ERIYTETYT LASKELMAT	131
LIIKELAITOKSEN VAIKUTUS KAUPUNGIN TALOUTEEN	136
TUNNUSLUKIJEN LASKENTAKAAVAT	139
TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET	141
TILINTARKASTAJIEN TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ	141
LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA.....	142

TOIMINTAKERTOMUS

OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

Kaupunginjohtajan katsaus

Heinäkuun alussa otettiin kaupungissa käyttöön uusi henkilöstöorganisaatio. Valmistelutyö kesti noin vuoden ja sisäänajo tulee kestämään arviolta kaksi vuotta. Uudistu ja uudista ovat ydin sanoja meille kaikille, jos haluamme, että uusi organisaatio täyttää sille asetetut tavoitteet. Uutta luottamushenkilöorganisaatiota parhaillaan valmistellaan ja se astuu voimaan uuden valtuustokauden alussa kesällä 2017.

Sote-uudistuksessa nähtiin monia käännteitä. Keväällä edellisen hallituksen esitykset kaatuivat perustuslaillisiin kysymyksiin ja uuden hallituksen päätökset odottavat tarkempia poliittisia linjauksia. Kymenlaakso on organisoitunut valmistelemaan uudistusta. Maakunnan kaksinaisuus yritetään poistaa ja löytää yhtenäinen linja, jotta pystyisimme säilyttämään maakunnassa vähintään nykyisen tasoiset erikoissairaanhoidon palvelut ja toisaalta yhteistyösuunta länteen säilyisi näissä asioissa. Haminalaisten näkökulmasta toinen tärkeä tavoite on uudistuksessa säilyttää lähipalvelut kotikaupungissa mahdollisimman kattavina.

Vuosi 2015 jää historiaan turvapaikanhakijoiden poikkeuksellisen suurena rynnistyksenä Eurooppaan ja myös Suomeen. Haminakin sai osansa, kun Myllyhovin kiinteistö toimi hätämajoitusyksikkönä noin puolen vuoden ajan.

Suomen taloudellinen tilanne näkyi monella tavalla kaupungin elämässä. Negatiivisimmin sen kokivat työttömät, keskimääräinen työttömyysprosentti oli 14,8 prosenttia. Kaupunki pyrki osaltaan vastaamaan työttömyyden kasvuun tehostamalla omia toimintoja keskittämällä työllistämisesurssit uuteen työllisyysyksikköön. Kaupunkiin laadittiin uusi työllisyysohjelma. Satamayhtiömme liikenne laski 3,3 prosenttia. Erityisesti transitoliikenne oli laskusuunnassa.

Haminan satamaosassa liikenne kasvoi pääasiassa sahatavaran ja sellun vientimäärien ansiosta.

Vuonna 2015 pystyimme vastaamaan palveluvelvoitteistamme ja kaupunkilaisilta saatu palaute oli pääasiassa myönteistä. Kaupungin talous on saatu pidettyä tasapainossa eri toimenpiteiden ansiosta, mm. organisaatiouudistuksen yhteydessä päätettiin vähentää noin 50 henkilötyövuotta kahden vuoden aikana. Vuoden 2015 tilinpäätös osoittaa ylijäämää 1,25 miljoonaa euroa, josta peruskaupungin osuus on 0,8 M€ ja vesiliikelaitoksen 0,45 M€. Vuoden suurimmat investoinnit olivat Linnoituksen päiväkodin rakentamisen aloittaminen (2,8 M€), Haminan keskustan sisääntuloteiden parantaminen (1,8 M€), Tervasaaren pilaantuneiden maa-ainesten poistaminen (2,2 M€), rakennusten peruskorjaukset (1,4 M€) ja yhdyskuntatekniikan rakentaminen (1,8 M€). Uuden suuren päiväkodin rakentamisella katsomme tulevaisuuteen.

Työtä riittääkin, sillä kaupungin asukasmäärä laski v. 2015 yli 200 hengellä. Luku on poikkeuksellisen korkea. Suomessa on menossa kaupungistumiskehitys, mikä suosii suuria kaupunkeja. Kymenlaaksossa ei ole veturikaupunkia, joka pystyy vastaamaan tähän haasteeseen. Etelä-Kymenlaaksossa ja erikseen Haminassa laaditaan parhaillaan kasvuohjelmaa ja uudistetaan kaupunkibrändiä. Uudistunut E18 moottoritie antaa mahdollisuuksia elinvoimamme vahvistamiseen. Negatiivisen kierteen katkaiseminen edellyttää omien ponnistelujemme lisäksi vahvaa yhteistyötä yritysten ja naapurikuntien kanssa.

Lämmin kiitos yhteistyökumppaneillemme, luottamushenkilöille ja kaupunkikonsernin henkilöstölle vuodesta 2015. Haasteita riittää jatkossakin, mutta niitähän me emme pelkää.

Hannu Muhonen
kaupunginjohtaja

Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Vuoden 2012 kunnallisvaaleissa valittiin Haminan kaupunginvaltuusto vuosiksi 2013 – 2016, valtuutettuja on 43, jotka jakautuivat eri ryhmien kesken seu-

raavasti (suluisa muutos edellisestä valtuustokaudesta): KOK 12 paikkaa (-4), SDP 10 (0), KESK 9 (+2), PS 6 (+5), KD 3 (+1), VIHR 2 (0) ja VAS 1 (-4).

Kaupunginvaltuusto

Puheenjohtaja	Tulokas Kalervo, maatalousyrittäjä	KESK
I varapuheenjohtaja	Virtanen Ville, työnjohtaja	SDP
II varapuheenjohtaja	Talsi Timo-Jussi, toimitusjohtaja	KOK
Jäsenet	Ahtola Aarni, opettaja	VIHR
	Andrejev Katja, liiketalouden opettaja	VIHR
	Erkkilä Titta, opettaja	SDP
	Harjumaaskola Jarkko, kirvesmies	SDP
	Hauhia Ritva, perushoitaja, eläkeläinen	KESK
	Heikkilä Katja, johtaja työterveyshoitaja	KOK
	Honkanen Hannah, nuorisotyönohjaaja, toiminnanjohtaja	KD
	Hytönen Riitta, valtiotieteen maisteri	SDP
	Hämäläinen Pentti, työsuojeluvaltuutettu, työtön	SDP
	Inkeroinen Elina, eduskunta-avustaja, yrittäjä, FM	KOK
	Joffel Nina, erityisluokanopettaja	PS
	Järvinen Hannu, kauppateknikko	PS
	Kasari Jorma, eläkeläinen, ent. pääluottamusmies	VAS
	Kerkelä Harri, asentaja	PS
	Koskiaho Vesa, erityisopettaja	KESK
	Koskinen Jaakko, maatalousyrittäjä	KESK
	Kulju Jari, sekatyömies, 27.10. saakka	SDP
	Kurvi Anne, ATK-suunnittelija	SDP
	Laitila Hannu, arkkitehti, 27.1. saakka	KOK
	Lepistö Tapio, asianajaja, varatuomari	KOK
	Liinamaa Tommi, liikennöitsijä	KOK
	Muurman Peter, yhteiskuntatieteiden maisteri	PS
	Niemi Milko, kasvatustieteen lehtori	KOK
	Nyholm Janne, varhaisjakelun valvoja	PS
	Pakkanen Antti, opiskelija	KESK
	Parjanen Pirkko, osastonhoitaja	KD
	Patanen Mia, perushoitaja, 27.1. saakka	KESK
	Peltonen Nina, lähihoitaja	SDP
	Porkka Matti, kirvesmies	SDP
	Pousi Ritva-Leena, lastenhoitaja, erityisohjaaja, 27.1. alkaen	KESK
	Pärssinen Santtu, päätoiminen tuntiopettaja	KOK
	Rautamaa Eeva, sairaanhoitaja	KOK
	Reinikka Jari, vartija	PS
	Riiheläinen Seppo, toimittaja	KESK
	Rinne Onni, opiskelija	KOK
	Rissanen Jarmo, lähihoitaja	SDP
	Rokka Tapio, kiinteistönvälittäjä, 27.1. alkaen	KOK
	Ruokonen Markku, metsätalousinsinööri	KD
	Sakki Timo, metsänhoitaja, 27.10. alkaen	SDP
	Suikkanen Jaana, erityisopettaja	KOK
	Suutari Simo, projektiohjaaja	KESK
	Vapalahti Sanna, yrittäjä	KOK
	Yläjääski Jouko, maanviljelijä, eläkeläinen	KESK

Kaupunginhallitus

Puheenjohtaja	Lepistö Tapio, - 1.9. saakka	KOK
	Inkeroinen Elina, 1.9. alkaen	KOK
I varapuheenjohtaja	Erkkilä Titta	SDP
II varapuheenjohtaja	Koskinen Jaakko	KESK
Jäsenet	Andrejev Katja, 27.1. alkaen	VIHR
	Hämäläinen Pentti	SDP
	Inkeroinen Elina, 1.9. saakka	KOK
	Honkanen Hannah, 27.1. alkaen	KD
	Muurman Peter	PS
	Patanen Mia, 27.1. saakka	KESK
	Pousi Ritva-Leena, 27.1. alkaen	KESK
	Rautamaa Eeva	KOK
	Rinne Onni., 1.9. alkaen	KOK

Lautakuntarakenne muuttui kertomusvuoden aikana seuraavasti:

1.1.–30.6.2015

kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta
koulutus- ja kirjastolautakunta
perusturvalautakunta
tekninen lautakunta
rakennuslautakunta
ympäristölautakunta
teknisen palvelutuotannon lautakunta

Myös kaupungin operatiivinen organisaatio muuttui 1.7.2015 lukien. Kaupungin palvelutoiminta muodostuu konsernipalveluiden, hyvinvointipalveluiden ja kaupunkikehityksen palvelualueista sekä vesiliikelaikoksesta. Palvelualueet on jaettu tulosalueiksi, joille on muodostettu yksi tai useampia tulosyksiköitä.

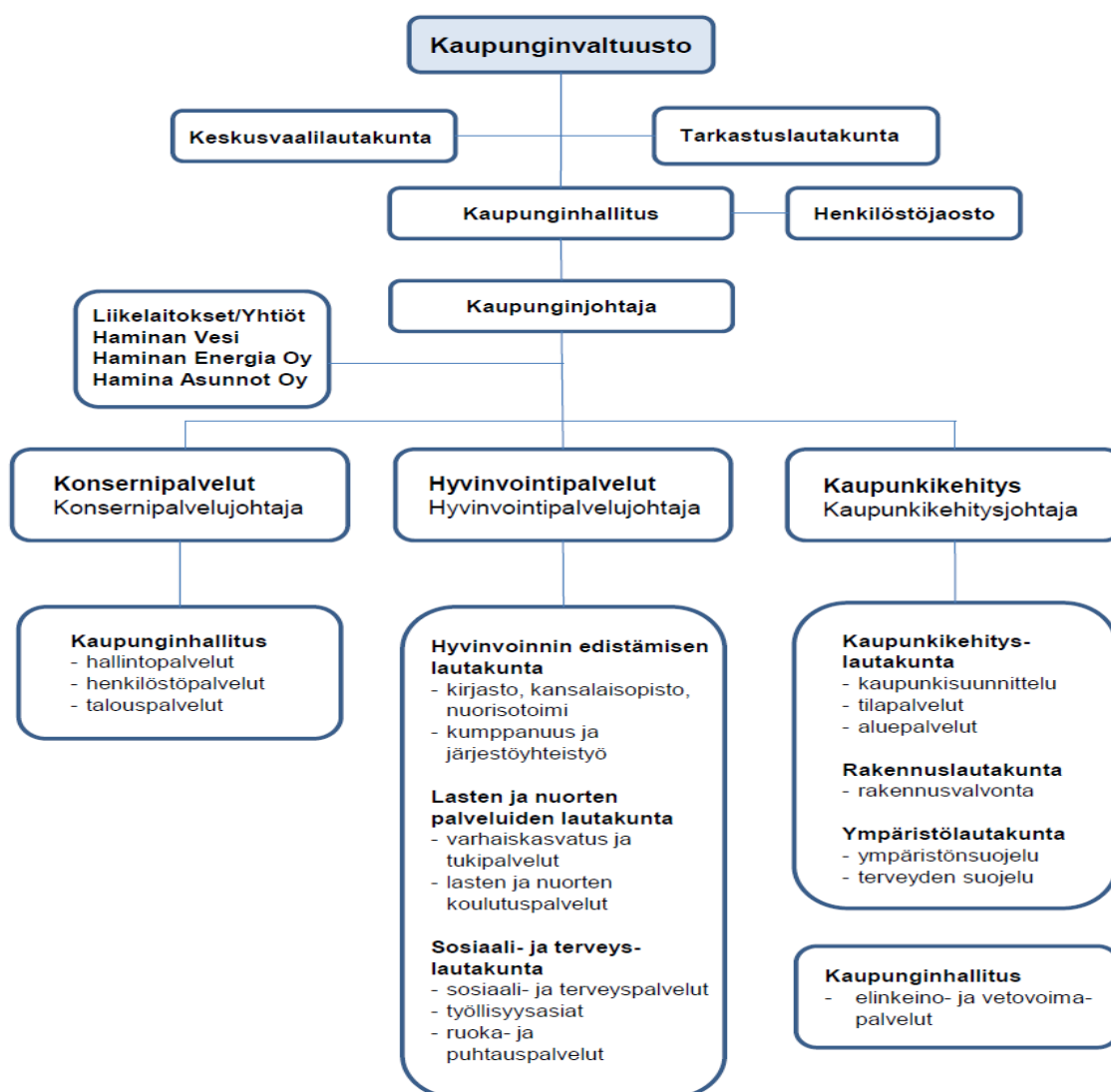
1.7.2015 alkaen

hyvinvoinnin edistämisen lautakunta
lasten ja nuorten palveluiden lautakunta
sosiaali- ja terveyslautakunta
kaupunkikehityslautakunta
rakennuslautakunta
ympäristölautakunta
tehtävät siirtyivät kaupunkikehityslautakunnalle

Palvelualueille muodostettujen tulosalueiden palveluista vastaa yksi tai useampi lautakunta.

Tilivelvolliset on esitetty kunkin määrärahan kohdalla.

Luottamushenkilöorganisaatio

Yleinen taloudellinen kehitys

Talousokehitys on jo kolmena peräkkäisenä vuotena ollut Suomessa alijäämäinen eikä odotetusta talouskäänteestä ole vielä merkkejä. Heikko suhdannetilanne on heijastunut työmarkkinoille, sillä työttömyys on lisääntynyt ja samalla työttömyysjaksot ovat pitkiä. Venäjän heikentyneet talousnäkymät sekä Euroopassa virinnyt epävarmuus pitävät talouskasvun, inflaation ja korkotason matalina myös lähitulevaisuudessa.

Kuntien toimintakatteet heikkenivät edellisvuodesta 4,0 prosenttia erityisesti toimintatuottojen vähenevien vuoksi. Kuntien verorahoitus eli valtionosuudet ja verotulot kasvoivat edellisvuodesta 2,1 prosenttia. Kunnallisverotulot kasvoivat vain 1,8 pro-

senttia, vaikka 98 kuntaa nosti tuloveroprosenttiaan vuodelle 2015.

Kuntien vuosikate heikkeni 19,4 prosenttia. Yhteensä 11 kuntaa arvioi vuosikatteen jäävän negatiiviseksi, kun edellisvuoden tilinpäätöstietojen mukaan vuosikate oli negatiivinen 10 kunnalla. Vuosikatteen merkittävää negatiivista muutosta selittää se, että liikelaitosten yhtiöittämisen johdosta vuosikate ei enää sisällä yhtiöitettyjen yksikköjen ylijäämiä.

Kuntien lainakannan kasvu hidastui viime vuodesta. Asukasta kohden laskettu kuntien lainakanta oli 2 793 euroa, kun vastaava luku oli edellisvuonna 2 697 euroa. Kuntien toimintakulut ilman liikelaitoksia kasvoivat 1,8 prosenttia.

Kasvu kiihtyi jonkin verran edellisvuodesta, jolloin kasvua oli 1,2 prosenttia. Toimintakuluista palvelujen ostot kasvoivat 2,8 prosenttia ja henkilöstökulut 0,6 prosenttia edellisvuoden tasosta. Kuntien toimintatuotot ilman liikelaitoksia puolestaan vähenivät 0,2 prosenttia edellisvuodesta.

Haminan kaupungin toiminnan ja talouden kehitys

Haminan asukasluku väheni 210 asukkaalla. Vuoden lopussa asukasluku oli 20 851. Väki vähenee Tilastokeskuksen pitkän ajan ennusteita nopeammin.

Työttömiä työnhakijoita oli viime vuonna keskimäärin 1403, kun edellisenä vuonna heitä oli lähes sata vähemmän. Työttömyysaste oli 14,8. Työttömyysaste heikkeni edellisestä vuodesta 0,9 % -yksikköä. Joulukuun lopussa yli vuoden työttömänä oli 397 henkilöä. Määrä oli vuodessa kasvanut lähes 40 henkilöllä. Alle 25-vuotiaista työttöminä oli vuoden lopussa 229 (250). Nuorten työttömien määrä oli vastaavasti pienentynyt vuoden takaisesta, mutta keskimäärin nuoria työttömiä oli kuitenkin noin 5 % edellisvuotta enemmän.

Uusia yrityksiä perustettiin edellisvuotta enemmän. Uusista yrityksistä 2/3 toimii palvelualalla. Lakanneiden yritysten määrä pysyi edellisvuoden tasolla.

Global Bluen tilaston mukaan tax free -kaupan lasku vain kiihtyi. Vuonna 2015 myynnin lasku koko maassa oli 47 %. Naapurikaupungeissa lasku noudatteli valtakunnallista linjaa. Sen sijaan Haminassa myynti kasvoi 9 %:lla. Hamina oli Helsingin ohella ainoa kaupunki, joka kasvatti tax-free myyntiään edellisvuodesta. Haminan osuus koko tax-free myynnistä oli 1,4 %.

HaminaKotka sataman liikennemäärä supistui 13,0 miljoonaan tonniin, mikä oli 0,4 miljoonaa tonnia eli 3,3 % pienempi kuin edellisenä vuonna. Kysyntävaikeudet päämarkkina-alueella Euroopassa, Venäjän talouden heikkeneminen öljyn hinnan romahtamisen, voimakkaan inflaation ja kireän geopolittisen tilanteen takia sekä Suomen talouden supistuminen puottivat erityisesti kauttakulkuliikennettä. Sen sijaan satama voitti lisää markkinaosuutta sahatavaran ja sellun vientiliikenteestä.

Haminan Energia Oy kehittää nesteytetyn maakaasun tuontia LNG-tuontiterminaalin kautta. Terminaali rakennetaan HaminaKotka Satama Oy:n Haminan öljy- ja kaasusatamaa. Hanke on suunnittelu- ja lupavaiheessa. Terminaali on mahdollista ottaa käyttöön vuonna 2018.

Kuntatalouden kokonaiskuva näyttää kohtuulliselta, mutta kuntakohtaiset erot ovat hyvin suuria. Esimerkiksi tilikauden tulos oli negatiivinen yli 120 kunnassa. Kuntien talous on kärsinyt hitaasta talous- ja verotulojen kasvusta, työttömyyden noususta ja työttömyysvastuiden kasvusta sekä viime vaalikaudella tehdyistä poikkeuksellisen suurista valtionosuusleikkauksista.

Haminan keskustan ohittava moottoritie (E 18) otettiin liikenteen käyttöön vuoden 2014 lopulla. Tierakentaminen jatkui Haminan kaupungin sisääntuloteiden parantamisella. Työt saatiin päätökseen syksyllä. Moottoritien rakentaminen jatkuu Hamina-Vaalimaa välillä ja se valmistuu vuonna 2018.

Asuntorakentaminen oli vaisua. Liike- ja kerrostalotonttien kysyntää ei ollut. Myös pientalotonttien kysyntä oli vähäistä.

Alkuvuodesta kaupungin tuloksen arvioitiin painuvan jopa 1,0 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Tämän johdosta talousarvioon tehtiin sopeuttamistoimenpiteitä, jotka vahvistivat toimintakatetta noin 1,5 %:lla. Haminan kaupungin tulos kääntyiikin positiiviseksi vaikeasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta. Tulos, vesiliikelaitos mukaan luettuna, oli 1,25 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Tulos oli noin miljoona euroa alkuperäistä talousarviota parempi. Tulos olisi riittänyt edellisten tilikausien alijäämien kattamiseen, mutta Carean alijäämien kirjaamisen johdosta tase on edelleen alijäämäinen.

Myös konsernitalinpäätöksen tulos on 1,3 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Kaupungin uusi henkilöstöorganisaatio otettiin käyttöön heinäkuun alusta lukien. Organisaatiouudistukseen liittyi myös henkilöstömäärän vähentäminen. Tavoitteena on vähentää 50 henkilötyövuotta vuoden 2017 alkuun mennessä. Viidenkymmen henkilötyövuoden säästöavoitteesta toteutui 22 %. Kaikkiaan vakituisen henkilöstön määrä väheni 14 henkilötyövuodella. Henkilöstömenot kasvoivat 0,6 %.

Toimintakate heikkeni 3,0 miljoonaa euroa (2,8 %), mikä oli verorahoituksen kasvuun nähden liian korkea.

Vuosikatetta kertyi 10,8 miljoonaa euroa, mikä oli lähes 1,7 miljoonaa euroa alkuperäistä talousarviota enemmän. Kaupungin nettoinvestoinnit olivat merkittävästi edellisvuotta suuremmat ollen 11,6 miljoonaa euroa.

Vuosikate ei aivan riittänyt kaupungin investointien rahoittamiseen, joten kaupungin velkamäärä hieman kasvoi. Investoinnit kohdistettiin peruspalveluihin ja elinvoimaa vahvistaviin toimenpiteisiin. Vuosikate/poistot oli 113 %. Asukaskohtainen lainamäärä oli 3 943 euroa/asukas, mikä oli 269 euroa/asukas edellisvuotta korkeampi.

Kuluvan vuoden näkymät

Tämän vuoden talouskasvun ennustetaan elpyvän hitaasti. Talouskäänte on niin vaatimatonta, että työttömyysaste pysyy edelleen korkealla tasolla. Näin ollen kuntien verotulot kehittyvät jatkossakin hyvin vaatimattomasti. Menopuolella lisäpainetta aiheuttavat kasvavan työttömyyden lisäksi turvapaikanhakijat, palvelukysynnän kasvu ja huomattavat investointitarpeet.

Kuluvan vuoden talousarvio on erittäin kireä, joten henkilöstömenojen sopeuttamisessa sekä rakenneuudistusten toimeenpanossa tulee onnistua.

Työmarkkinajärjestöjen neuvottelema sopimus palkkojen jäädyttämisestä, työajan pidentämisestä, työnantajamaksujen siirrosta sekä lomarahojen leikkaami-

Haminan kaupungin henkilöstö

Henkilöstön määrä vähentyi vuoden 2015 aikana. Kaupungin palveluksessa oli tilikauden päättyessä 1465 henkilöä (1518 vuonna 2014), joista vakinaisia 1113, määräaikaisia 315 ja työllisyysvaroin palkattuja 37 henkilöä. Vakinaista henkilöstöä oli 14 henkilöä vähemmän kuin vastaavana aikana vuonna 2014.

Merkittävimmät riskit

Taloudelliset riskit

Kaupungin talous on saatu tasapainoon, mutta taloudellinen kantokyky on edelleen heikko. Näin ollen talouden tasapainottamisen toimenpiteitä jatketaan myös tulevina vuosina. Mikäli menokehitystä ei toi-

Rahoitusriskit

Maksuvalmiusriskiä hallitaan maksuvalmiussuunnittelulla. Lyhytaikaiseen rahoitukseen kaupungilla on käytössään konsernitilien luottolimiitit sekä kuntatodistusohjelma. Jälleenrahoitusriskiä hallitaan hajauttamalla kaupungin lainojen maturiteetteja sekä hyödyntämällä monipuolisesti eri rahoituslähteitä.

Kiinteistöveroja korotettiin tilinpäätösvoodelle ja korotuksen vaikutus oli 0,8 miljoonaa euroa.

Kaupungin taseen loppusumma oli 200 miljoonaa euroa. Omavaraisuusaste oli 44,9 % (46,5 %) ja suhteellinen velkaantuneisuus 73,5 % (71,3 %). Taseen alijäämä on 1,1 miljoonaa euroa. Taseen tunnusluvut osoittavat, että talouden sopeuttamistoimia tulee edelleen määrätietoisesti jatkaa.

sesta helpottaa kuntien taluspaineita. Mikäli kaikki edellä mainitut toimenpiteet toteutetaan suunnitellusti, niin taloudelliset vaikutukset Haminan kaupungin talouteen ovat noin 0,5 tuloveroprosentin tuoton verran.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt syksyllä kaupungin strategian ja sen toteutumiseen seurantaan varten määritellyt vaikuttavuusindikaattorit. Valtuuston hyväksymää konsernistrategiaa jatkossa toteuttavat palvelujen ja talouden kehittämisohjelma, henkilöstöohjelma, omistajapoliittinen ohjelma, kasvuohjelma ja hyvinvointiohjelma. Palvelujen ja talouden kehittämisohjelma ja henkilöstöohjelma ovat valmistuneet muutama vuosi sitten ja loput ohjelmista ovat valmistelussa.

Sairaudesta johtuvia poissaoloja kertyi koko henkilöstön osalta keskimäärin 16,3 päivää/henkilö. Edelliseen vuoteen verrattuna sairauspoissaolot lisääntyivät 2 päivää/henkilö.

Henkilöstöön liittyviä tarkempia tietoja tarkastellaan erillisessä henkilöstökertomuksessa.

menpiteistä huolimatta saada hillittyä, joudutaan lisäämään ulkopuolista rahoitusta, jolloin kaupungin päämäärä velkaantumistason taittamisesta ja tasapainoisesta taloudesta ei toteudu.

Korkoriskeihin suojautuminen on käynnistetty lainanalyysin ja strategiakartoituksen tavoitteiden mukaisesti.

Kaupunki suojautuu korkoriskiltä hajauttamalla lainasalkkua eri maturiteetteihin sekä säätelemällä kiinteä- ja vaihtuvakorkoisten lainojen suhdetta salkussa. Lainasalkkua suojataan myös koronvaihtosopimuksilla muuttamalla vaihtuvaa korkoa kiinteäksi koroksi. Kuten lainat, myös koronvaihtosopimukset hajauteetaan eri ajankohtiin ja maturiteetteihin.

Suurimmat luottoriskit kohdistuvat lähinnä kaupungin myöntämiin takauksiin ja antolainasaamisiin, joista merkittävä osa ovat omilta tytäryhtiöiltä tai osak-

Vahinkoriskit

Vahinkoriskit liittyvät mm. henkilöihin kohdistuviin riskeihin, omaisuusvahinkoihin, keskeytyksiin, vastuisiin sekä ympäristövahinkoihin ja onnettomuuksiin. Näihin riskeihin on varauduttu vahinko- ja vastuuva-

Henkilöriskit

Erittäin merkittävä yksittäinen ongelma on kaupungin toimitilojen huono sisäilma ja kunto. Lukuisia väliaikaisjärjestelyjä tilojen suhteen on jouduttu tekemään myös vuonna 2015. Sisäilmaongelmat aiheuttavat merkittäviä riskejä henkilökunnan terveydelle sekä kaupungin taloudelliselle kantokyvyille.

Työturvallisuusriskejä ehkäistään työpaikkojen sekä työsuojeluhenkilöstön kiinteällä yhteistoiminnalla. Työturvallisuuteen liittyviä riskejä kartoitetaan säännöllisesti. Tätä varten on käytössä sähköinen riskienkartoitusohjelma. Sisäilmaongelmien lisäksi ei ole havaittu muita merkittäviä työturvallisuusriskejä.

Omaisuuksiriskit

Kaupungin rakennetun omaisuuden arvon säilyttäminen on yhä niukentuvien määrärahojen vuoksi hyvin haasteellista, joten rakennusten korjausvelan määrä kasvaa nopeasti. Lisäksi vesihuoltojohtojen, katujen ja muun infran korjausvelka on merkittävä ja se kasvaa saneerausten myöhentämisten takia myös vuosittain. Riskinä tässä kehityksessä on se, että omaisuuden arvo laskee, korjaustarpeet kasaantuvat ja päivittäinen toiminta- ja palvelukyky heikkenee. Korjaustarpeet syntyvät ennakoimattomasti ja aiheuttavat paljon ylimääräisiä kustannuksia.

Viime vuosina on kaupungin kiinteistöissä todettu entistä enemmän sisäilmaongelmia. Niistä saattaa seurata vakavia henkilöön kohdistuvia vaikutuksia, mutta myös suuria kustannuksia. Havaittuihin ongel-

Muut riskit

Vireillä olevia oikeustoimia, joissa kaupungille voisi muodostua taloudellisia tai toiminnallisia vaatimuksia ei ole.

kuusyhteisöiltä. Nämä harjoittavat liiketoimintaa ja ovat alttiina normaaleille markkinatalouden riskeille. Haminan kaupunki omistaa yhdessä Cursorin ja Lemminkäinen Oy:n kanssa Kiinteistö Oy Hailikarin. Kaupunki on taannut kiinteistöyhtiön 15,4 miljoonan euron lainat. Lisäksi yhtiölle on myönnetty 470 000 euron laina kymmeneksi vuodeksi. Kiinteistöyhtiön tiloista on vajaa puolet vuokrattu. Kiinteistöyhtiö pystyy suoriutumaan velvoitteistaan, mikäli halli on kokonaan vuokrattu.

kuutuksin. Vapaaehtoisten vahinkovakuutusten ja lakisääteisen tapaturmavakuutuksen osalta kaupungin sopimuskumppani on Pohjola. Vuonna 2015 ei toteutunut merkittäviä korvattavia vahinkoja.

Kaupungin henkilöstön eläköityminen on suurta. Vaihtuvuus sinänsä on riski. Osaamista häviää ja toisaalta henkilökunnan määrää pyritään samalla vähentämään. Haminan kaupunki on onnistunut rekrytoinneissa, sillä avoimiin tehtäviin on ollut riittävästi hakijoita.

Organisaatiouudistuksessa pyrittiin muodostamaan eri toimintoihin useamman henkilön käsittäviä tiimejä. Näin voidaan turvata palvelu kaikissa olosuhteissa sekä pystytään hyödyntämään henkilöstön osaaminen tehokkaammin.

miin on puututtu ja tehty korjaavia toimenpiteitä. Lisäksi tilojen käyttöä tehostamalla on voitu luopua tuottamattomista ja toimintaan soveltumattomista kiinteistöistä.

Kunnan oma toiminta ja tilatarve pienenevät merkittävästi uusien Sote-alueiden aloittaessa toiminnan. Sote-alue vastaa omien toimitilojen järjestämisestä ja toimitiloja siirtyy mahdollisesti kunnalta Sote-alueen omistukseen. Muutos ja epävarmuus toteutustavasta aiheuttavat monia rakennusomaisuuden hallintaan ja tilojen käyttöön liittyviä osariskejä. Tuleva muutos otetaan huomioon kiinteistöjen strategisessa luokituksessa, investointiohjelmassa, tilajärjestelyissä ja korjausten toteuttamisessa.

Tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen

Kaupunginhallitus on tammikuussa hyväksynyt Kymenlaakson itsehallinto-projektin perustamisen ja organisoitumisen.

SELONTEKO KUNNAN SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan perusteet. Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista on annettu ohjausta ja neuvontaa talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa sekä esimieskoulutuksessa.

Konsernipalveluissa on seurattu lautakuntien päätösten lainmukaisuutta. Käytännössä kaikissa vaativissa päätöksentekotilanteissa päätösten valvonta on etukäteisneuvontaa, koska jo ennen päätöksentekoa neuvotellaan esittelijän tai esimiehen kanssa tehtävää ratkaisusta. Hallintosääntö ja toimintasäännöt uudistettiin organisaatiouudistuksen yhteydessä. Uusista säännöistä on järjestetty esimiehille koulutusta.

Tavoitteiden toteutumista ja toiminnan tuloksellisuutta sekä kaupunkistrategian toteutumista seurataan osavuosi- ja vuosikatsauksien yhteydessä, jotka viedään myös valtuuston käsiteltäväksi. Kuntalain mukaan valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista kunnassa ja kuntakonsernissa arvioi myös tarkastuslautakunta antamassaan arviointikertomuksessa.

Talouden seurannan välineenä on web-raportointi, jossa on päiväkohtainen tieto. Kokonaistilanteesta raportoidaan kaupunginhallitukselle ja lautakunnille kuukausittain. Talousarvion poikkeamisista raportoidaan sekä tarvittavat määrärahamuutokset tehdään vähintään osavuosi- ja vuosikatsauksissa, joita annettiin valtuustolle viime vuonna kaksi. Lisäksi vuoden 2015 talousarviomuutokset käsiteltiin joulukuun kaupunginvaltuustossa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimenpidesuunnitelman sekä talouden tasapainottamisohjelman toteutumisesta raportoidaan toisen osavuosi- ja vuosikatsauksen yhteydessä.

Taloutta ja toimintaa arvioidaan säännöllisesti myös johtoryhmissä ja työpaikkapalaverissa. Johdon raportointihankkeen valmistelu käynnistettiin uudelleen loppuvuodesta. Sen tavoitteena on yhdistää eri tietojärjestelmistä tulevat talous- ja toimintatiedot.

Palveluiden hinnoittelun ajantasaisuutta seurataan sekä taksojen ja maksujen tarkistuksia tehdään vuosittain.

Tiliöintejä tarkastetaan laskujen hyväksymisen yhteydessä. Kassoihin on tehty ennalta ilmoittamatta kassantarkastuksia.

Riskien hallinta ja sen seuranta on vastuutettu kaupunginvaltuuston hyväksymissä perusteissa. Lisäksi kaupungilla on riskienhallinnan työryhmä, joka on keskittynyt ensisijaisesti vakuutusriskeihin. Vähintään kerran vuodessa ajantasaistetaan vakuutusturva, käydään läpi vahinkotapaukset sekä kartoitetaan ongelmakohdat. Vakuutusasioissa käytetään myös vakuutusmeklarin asiantuntemusta hyödyksi.

Häiriötilanteiden aikaista toimintaa varten on nimetty johtoryhmä. Kaupungin valmiussuunnitelmaa ja toimialakohtaisia valmiussuunnitelmia päivitetään säännöllisesti.

Omaisuuden hankinta- ja luovutusrajat on määritelty hallintosäännössä ja delegointipäätöksissä. Yleinen hankintaohje ja pienhankintaohje on uudistettu muutama vuosi sitten. Pitkäkestoiset sopimukset on talletettu sopimuksen hallintajärjestelmään, jossa on määritelty myös sopimuksesta vastuussa olevat viranhaltijat. Sopimuksien seurannassa on apuna sähköinen sopimusarkisto.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattamisessa ei ole havaittu virheitä tai rikkomuksia.

Sopimusten hallinnassa on ilmennyt jonkin verran puutteita, mutta korjaaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Hankintoja on kilpailutettu joko itse tai Hankinta Taitoan kautta, mutta myös jonkin verran on hyödynnetty KL-kuntahankintojen kilpailutuksia. Kilpailutuksissa tulisi entistä laaja-alaisemmin hyödyntää eri toimijoita sekä käyttää monipuolisemmin puitesopimuksia.

Palvelujen ostojen lisääntymisen johdosta tulee jatkossa sopimusjohtamiseen, sopimushallinnan järjestämiseen sekä henkilöstön sopimusosaamiseen kiinnittää erityistä huomiota.

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan toimeenpanossa esimiehet tarvitsevat edelleen koulutusta. Myös kaupungin eri palvelualueiden valvontakäytännöissä ja valvonnan kattavuudessa on eroja, joten toimintatapoja on tarpeen edelleen yhtenäistää.

TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

Toimintatuotot vähenivät lähes 0,4 miljoonaa euroa johtuen lähinnä edellisvuotta pienemmistä omaisuuden myyntivoitoista ja maanvuokratuotoista. Myös avustukset työllistämiseen ja toimeentulotukeen olivat edellisvuotta pienemmät.

Käyttöomaisuuden myyntituottoja kertyi vajaa 350 000 euroa. Summa muodostui useasta eri kohteesta. Käyttöomaisuuden myyntituotot jäivät talouden tasapainottamisohjelman mukaisesta arviosta.

Toimintakulut olivat yhteensä 138 miljoonaa euroa ja kasvua edellisvuoteen oli lähes 2,4 miljoonaa euroa (1,8 %). Henkilöstömenot kasvoivat 0,6 %. Kun otetaan huomioon työehtosopimusten kustannusvaikutus palkkoihin, niin henkilöstömenot eivät reaalisesti kasvaneet lainkaan. Vakituisten henkilöstön määrä väheni 14 työntekijällä ja koko henkilöstömäärä 53 työntekijällä.

Palvelujen ostoihin käytettiin 53 miljoonaa euroa ja ne olivat 1,8 miljoonaa euroa edellisvuotta suuremmat. Maksuosuus Carean sosiaali- ja terveystalvueluista oli 22,7 miljoonaa euroa, missä kasvua edelliseen vuoteen oli 0,3 miljoonaa euroa. Aineet ja tarvikkeet kasvoivat 0,2 miljoonaa euroa (2,6 %) ja avustukset 0,3 miljoonaa euroa (2,9 %). Avustusten kasvun selittää palveluseteliostot, jotka on kirjattu vuodesta 2014 lukien avustuksiin. Muut toimintakulut pienenevät 0,4 miljoonaa euroa (8,2 %) lähinnä siksi, että vuodelle 2014 kirjattiin kertaluontoinen erä.

Toimintatuottojen ja -kulujen vertailussa on otettava huomioon myös se, että vuonna 2015 ei järjestetty Hamina Tattoo -tapahtumaa.

Verotulot kasvoivat edellisvuodesta 2,7 %. Puolet kasvusta johtui kiinteistöverojen 0,10 % -yksikön korotuksesta, jonka vaikutus oli 0,8 miljoonaa euroa. Ilman tätä verotulot olisivat kasvaneet 1,7 %.

Valtionosuuksien leikkaukset jatkuivat ja ne kohdennettiin kuntiin asukasluvun suhteessa. Haminaan leikkausten vaikutukset olivat 1,1 miljoonaa euroa. Leikkauksista huolimatta valtionosuudet kasvoivat 0,6 %.

Poistot yhteensä olivat 9,5 miljoonaa euroa, mikä on 0,6 miljoonaa euroa edellisvuotta enemmän. Kasvun aiheutti lähinnä purettujen kohteiden kertapoistot, joiden määrä oli lähes 0,5 miljoonaa euroa.

Korot olivat edelleen poikkeuksellisen alhaisella tasolla. Vaikka kaupungin velkamäärä kasvoi, niin korkokulut laskivat lähes 0,1 miljoonalla eurolla. Salkun keskiporko oli vuoden lopussa 1,6 %, kun se vuotta aiemmin oli 1,7 %.

Haminan Energia Oy ja Kymenlaakson Sähkö Oy maksoivat kumpikin kaupungille osinkoa noin 1,0 miljoonaa euroa.

Bruttoinvestoinnit olivat 11,7 miljoonaa euroa ja nettoinvestoinnit 11,6 miljoonaa euroa. Investointien tulorahoitusprosentti oli 92,9 % (126,8 %). Suurimmat investointikohteet olivat Linnoituksen päiväkotii 2,8 miljoonaa euroa ja Haminan sisäntuloteiden parannushanke 1,8 miljoonaa euroa. Tervasaaren pilaantuneiden maa-alueiden poistoon käytettiin 1,2 miljoonaa euroa, rakennusten peruskorjauksiin 1,4 miljoonaa euroa ja yhdyskuntatekniikan rakentamiseen 1,8 miljoonaa euroa.

Kaupungin lainamäärä oli 2015 vuoden lopussa 82,2 miljoonaa euroa. Kokonaislainamäärä kasvoi 4,8 miljoonalla eurolla. Lainamäärästä 80 miljoonaa euroa oli pitkäaikaisia talousarviolainoja ja loput konsernitilivelkaa tytäryhteisöille. Haminan Vesi -liikelaitoksen liikevaihto pysyi edellisen vuoden tasolla ollen 5,8 miljoonaa euroa. Liikelaitoksen tilikauden ylijäämä oli 0,45 miljoonaa euroa. Vesiliikelaitoksen erillistilinpäätös on osa kaupungin tilinpäätöstä. Se esitetään omassa pääkohdassaan.

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

Ulkoiset tuotot ja kulut, kaupunki ja vesiliikelaitos	2015 1000 euroa	2014 1000 euroa
Toimintatuotot	30 453	30 829
Valmistus omaan käyttöön	529	735
Toimintakulut	-138 907	-136 516
Toimintakate	-107 925	-104 952
Verotulot	83 054	80 884
Valtionosuudet	34 183	33 996
Rahoitustuotot ja -kulut	1 456	1 211
Korkotuotot	528	398
Muut rahoitustuotot	2 154	2 143
Korkokulut	-1 194	-1 282
Muut rahoituskulut	-32	-48
Vuosikate	10 768	11 139
Poistot ja arvonalentumiset	-9 510	-8 863
Satunnaiset kulut		
Tilikauden tulos	1 258	2 276
Tilikauden yli-/alijäämä	1 258	2 276

	2015	2014
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	22	22,7
Vuosikate/Poistot, %	113,2	125,7
Vuosikate, €/asukas	516	529
Asukasmäärä 31.12.	20 851	21 061

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2015	2014
Kaupunki ja vesiliikelaitos	1000 euroa	1000 euroa
Toiminnan rahavirta	10 316	10 560
Vuosikate	10 768	11 139
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjaukset	-452	-579
Investointien rahavirta	-10 583	-7 170
Investointimenot	-11 673	-8 876
Rahoitusosuudet investointimenoihin	88	92
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 002	1 614
Toiminnan ja investointien rahavirta	-267	3 390
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	-4 964	-4 469
Antolainasaamisten lisäys	-5 024	-7 489
Antolainasaamisten vähennys	60	3 020
Lainakannan muutokset	4 832	-1 154
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	14 500	10 622
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-9 974	-9 223
Lyhytaikaisten lainojen muutos	306	-2 553
Muut maksuvalmiuden muutokset	447	586
Rahoituksen rahavirta	315	-5 037
Rahavarojen muutos	48	-1 647
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12. 1000 euroa	7 992	7 944
Rahavarat 01.01. 1000 euroa	7 944	9 591
	48	-1 647
	2015	2014
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, 1000 euroa	-13 425	-17 509
Investointien tulorahoitus, %	92,9	126,8
Lainanhoitokate	1,1	1,2
Kassan riittävyys, pv	17	18
Asukasmäärä 31.12.	20 851	21 061

Tase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	2015	2014	VASTATTAVAA	2015	2014
<i>1 000 euroa</i>			<i>1 000 euroa</i>		
PYSYVAT VASTAAVAT	186 046	179 585	OMA PAAOMA	90 077	88 830
Aineettomat hyödykkeet	890	695	Peruspääoma	85 276	85 276
Aineettomat oikeudet	334	193	Arvonkorotusrahasto	5 428	5 438
Muut pitkävaikutteiset menot	434	502	Muut omat rahastot	476	477
Ennakkomaksut	122		Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-2 361	-4 637
Aineelliset hyödykkeet	122 587	120 903	Tilikauden yli-/alijäämä	1 258	2 276
Maa- ja vesialueet	29 559	29 542			
Rakennukset	47 459	49 624	PAKOLLISET VARAUKSET	1 722	1 741
Kiinteät rakenteet ja laitteet	39 988	39 817	Eläkevaraukset	65	84
Koneet ja kalusto	888	1 022	Muut pakolliset varaukset	1 657	1 657
Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	4 693	898	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMA	324	320
Sijoitukset	62 569	57 987	Valtion toimeksiannot	32	54
Osakkeet ja osuudet	46 506	46 888	Lahjoitusrahastojen pääomat	292	266
Muut lainasaamiset	15 946	10 984			
Muut saamiset	117	115	VIERAS PÄÄOMA	108 544	103 900
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	128	133	Pitkäaikainen	74 787	73 866
Valtion toimeksiannot		5	Lainat rahoitus- ja vakuutus- laitoksilta	66 365	63 602
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	128	128	Lainat julkisyhteisöiltä	2 027	2 751
			Liittymismaksut ja muut velat	6 395	7 513
VAIHTUVAT VASTAAVAT	14 493	15 073			
Vaihto-omaisuus	254	248	Lyhytaikainen	33 757	30 034
Aineet ja tarvikkeet	254	248	Lainat rahoitus- ja vakuutus- laitoksilta	10 738	8 253
Saamiset	6 246	6 881	Lainat julkisyhteisöiltä	723	721
Pitkäaikaiset saamiset	1 197	1 796	Lainat muilta luotonantajilta	2 355	2 049
Muut saamiset	1 197	1 796	Saadut ennakot	10	12
Siirtosaamiset			Ostovelat	7 040	6 057
Lyhytaikaiset saamiset	5 049	5 085	Muut velat	3 497	3 373
Myyntisaamiset	2 198	2 551	Siirtovelat	9 394	9 569
Lainasaamiset	232	182	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	200 667	194 791
Muut saamiset	1 861	1 460			
Siirtosaamiset	758	892			
Rahat ja pankkisaamiset	7 993	7 944			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	200 667	194 791			

	2015	2014
Omavaraisuusaste, %	44,9	46,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	73,5	71,3
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	-1103	-704
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	-53	-33
Lainakanta 31.12, 1000 €	82 208	77 376
Lainakanta 31.12, €/asukas	3 943	3 674
Lainasaamiset 31.12, 1000 €	16 178	11 166
Kunnan asukasmäärä 31.12.	20 851	21 061

Kokonaistulot ja -menot

TULOT	milj.€	%	MENOT	milj.€	%
Varsinainen toiminta			Varsinainen toiminta		
Toimintatuotot	30,5	18,4	Toimintakulut	138,9	83,5
Verotulot	83,0	50,0	- valmistus omaan käyttöön	-0,5	-0,3
Valtionosuudet	34,2	20,6	Korkokulut	1,2	0,7
Korkotuotot	0,5	0,3	Muut rahoituskulut		0,0
Muut rahoitustuotot	2,1	1,3	Satunnaiset kulut		0,0
Tulorahoituksen korjauserät			Tulorahoituksen korjauserät		
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden			- Pakollisten varausten muutos		0,0
luovutusvoitot	-0,4	-0,2	Investoinnit		
Investoinnit			Investointimenot	11,7	7,0
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,1	0,1	Rahoitustoiminta		0,0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden			Antolainasaamisten lisäys	5,0	3,0
luovutustulo	1,0	0,6	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	10,0	6,0
Rahoitustoiminta			Lyhytaikaisten lainojen vähennys		0,0
Antolainasaamisten vähennys	0,1				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	14,5	8,8			
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0,3	0,2			
Kokonaistulot yhteensä	165,9	100,0	Kokonaismenot yhteensä	166,3	100,0

Konsernin toiminnan ohjaus ja tavoitteiden toteutuminen

Konsernin toiminnan ohjausta on käsitelty konserniselontekokohdassa.

Talousarviossa määriteltiin tärkeimmille konserniyhteisöille seuraavat tuloutustavoitteet.

	Tavoite	Toteutuma 2015
HaminaKotka Satama Oy	satama-alueen maanvuokrat 3,7 milj. euroa	Toteutui
Haminan Energia Oy	osinko 1,05 milj. euroa	Toteutui
Hamina-Asunnot Oy	ei tuloutustavoitetta	
Uuperinrinteet Oy	ei tuloutustavoitetta	
Haminan Hotelliinteistöt Oy	ei tuloutustavoitetta	

Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

HaminaKotka Satama Oy

Tavoitteena vuodelle 2015 oli liikennemäärän 2 %:n kasvu. Liikennemäärä supistui kuitenkin 13,0 miljoonaan tonniin, mikä oli 0,4 miljoonaa tonnia eli 3,3 % pienempi kuin edellisenä vuonna. Kysyntävaikeudet päämarkkina-alueella Euroopassa, Venäjän talouden heikkeneminen öljyn hinnan romahtamisen, voimakkaan inflaation ja kireän geopoliittisen tilanteen takia sekä Suomen talouden supistuminen pudottivat erityisesti kauttakululiikennettä. Konventionaalisen (sahatavara, sellu) metsäteollisuuden liikennekeskittymän edelleen kehittäminen Haminassa oli merkittävä hanke, joka auttoi HaminaKotkaa voittamaan lisää markkinaosuutta Suomen vientiliikenteestä. Liikennekeskittymän kehittämiseen liittyen sataman tytäryhtiö Kotkan Satamatalot Oy rakennutti sinne vuoden aikana neljä kevytrakenteista hallia. HaminaKotka satama oli edelleen Suomen suurin yleissatama.

Liikennemäärän supistumisen myötä myös satamayhtiön liikevaihto pieneni 3,0 miljoonaa euroa 36,0 miljoonaan euroon (konserni 39,9 miljoonaa euroa). Aiempien vuosien tapaan yhtiön kuluja sopeutettiin liikevaihdon pienenemiseen. Vuoden 2014 aikana käytyjen yt-neuvottelujen yhteydessä tehtyjen päätösten toteuttamista jatkettiin. Yhtiön sopimuksia käytiin läpi, irtisanottiin ja neuvoteltiin uusiksi niiltä osin, missä oli saatavissa säästöjä tai mitkä eivät ole kriittisiä yhtiön perustoiminnan kannalta. Yhtiöstä eläköityneiden tilalle ei palkattu uusia henkilöitä vaan heidän työt järjesteltiin yhtiöön jääneiden henkilöiden kesken. Kulusepeutusta helpotti edellisen talven tapaan vähälumisen ja -jäisen talven tuomat säästöt päivittäishuolto- ja jäänmurtokuluihin. Satamayhtiö möi yhden heikolla käyttöasteella olleen konttinosturin Haminasta.

Keskeisimmät tavoitteet eli vieraiden vastuiden hoitaminen ja omistajatuloutukset toteutettiin sopimus-

ten mukaisesti. Satamayhtiön omavaraisuusaste nousi 32 prosenttiin (konserni 30 %). Tavoitteen mukaisesti ja edellisten vuosien tapaan satamayhtiön investoinnit olivat pienet eli 2,3 miljoonaa euroa (konserni 2,5 miljoonaa euroa). Merkittävimmät investoinnit olivat porttijärjestelyt Hietasessa ja Sunilassa, kahden Haminan konttinosturin loppulunastus leasingyhtiöltä, uuden palovesilinjaston rakentaminen Mussalossa sekä kunnostusruoppaukset eri satamanosissa. Normaaleja peruskorjaus- ja kunnostustöitä tehtiin kaikissa satamanosissa aiempien vuosien mukaisesti.

Vuonna 2015 keskeinen kehittämistoimi oli vuonna 2013 aloitettu satamasidonnaisen teollisuuden etsiminen talousalueelle ja satamiin yhdessä omistajien ja seutukunnallisen kehittämissyhtiön kanssa. Business Mooring –nimellä kulkevassa projektissa saatiin vuoden aikana sijoittumispäätös yhdeltä toimijalta. Työ on pitkäjänteistä ja tulosten perusteella aiheutuvat investoinnit tehdään sekä asiakkaiden että satamayhtiön osalta näinä aikoina erittäin harkiten.

EU:n, Suomen oman että Venäjän jatkuvasti muuttuva ja kiristynvä lainsäädäntö, ohjeistus ja direktiivit aiheuttavat merkittäviä riskejä ja muutoksia satamayhtiön toiminnalle. Vuoden 2015 aikana ongelmaksi osoittautui muuttuneen kuntalain ja EU-kilpailudirektiivin vaikutukset kuntien mahdollisuuksiin antaa takauksia omien tytäryhtiöiden lainoille. Vaikutusten selvittämisen ja vaihtoehtoisten toimintatapojen etsiminen on vienyt aikaa ja aiheuttanut yhtiölle haasteita järjestellä maksuvalmiutta. Maksuvalmiutta pitää kireänä yhtiön kunnianhimoisen lainojen lyhennysohjelma- vuoden 2015 aikana satamayhtiö lyhensi lainoja 10,2 milj. euroa ja konserni yhteensä 12,2 milj. euroa.

Suhteet Haminan kaupungin kanssa

	31.12.2014	31.12.2015
Oman pääoman sijoitus Haminan kaupungilta	1 400 000	1 400 000
Takaukset Haminan kaupungilta	30 252 905	27 318 517
Tuloutukset Haminan kaupungille	6 432 820	6 045 036

Yhtiön tunnusluvut (satamayhtiö):

	1.1.-31.12.2014	1.1.-31.12.2015
Liikennemäärä, tuhatta tn	13,4	13,0
Liikevaihto, m€	38,9	36,0
Liikevoitto, m€	3,9	2,9
Tilikauden tulos, m€	2,3	1,5
Käyttökate, %	33	31
Sijoitetun pääoman tuotto, %	3,5	2,8
Omavaraisuusaste, %	29	32
Henkilöstö, keskimäärin	78	68

Haminan Energia Oy

Yhtiön kehittämissuunnitelmiana on panostaa päästöttömään energiantuotantoon ja paikallisen tuotannon lisäämiseen. Jätevirtojen hyödyntäminen energiaksi ja lopputuotteen hyödyntäminen lannoitteiksi ja maanparannukseen on onnistunut jatkumo tavoitteille. Tässä tavoitteessa yhtiö panostaa ydinvoimaan, tuulivoimaan, biokaasuun ja hukkalämmön hyödyntämiseen.

Uusien tuulivoima-alueiden kehittäminen Kymenlaaksoon ei ole käytännössä enää mahdollista KHO:n v. 2016 energiamaakunnasta tehdyn päätöksen jälkeen. Yhtiö tulee panostamaan tuulivoiman rakentamiseen länsirannikolle osakkuusyhtiönsä kautta.

Kaukolämmön asema on vahvistunut EU-strategiassa. Yhtiö kehittää kaukolämmön monimuotoisuutta yhdistämällä tuotantovaihtoehtoiksi biokaasun, maalämmön ja teollisuuden hukkalämmön. Tiiviillä keskusta-alueella järjestelmällä voidaan hoitaa myös tehokkaasti keskitetty kaukokylmän tuottaminen.

Haminan Energia Oy perusti yhdessä Alexela Varahalduse AS:n kanssa kesällä 2015 Hamina LNG Oy -nimisen yrityksen. Perustetun osakkuusyhtiön toimialana on nesteytetyn maakaasun varastointi ja jakelu sekä muu siihen liittyvä liiketoiminta. Päättyneellä tilikaudella yhtiöllä ei vielä ollut varsinaista toimintaa.

Joulukuussa 2015 perustettiin yhdessä Kymenlaakson Sähköverkko Oy:n kanssa Kaakon Alueverkko Oy -niminen osakkuusyhtiö, josta kumpikin perustajajäsen omistaa 50 %. Perustettu yhtiö hallinnoi jatkossa alueen 110 kV verkkoa.

LNG-terminaalihanke ja suunnitteilla oleva LNG-voimalaitos parantavat merkittävästi yhtiön kilpailukykyä niin kaasun kuin sähkönkin osalta.

Energian hinnan kilpailukyvyllä on myös tärkeä merkitys alueen teollisuuden elinvoimaisuudelle. Laaja tietohallintojärjestelmien uudistus valmistuu vuoden 2016 alussa. Uudet järjestelmät nostavat asiakaspalvelun ja liiketoiminnan ohjauksen uudelle tasolle.

EU:n ja Suomen energiapolitiikan tavoitteena on päästötön energiantuotanto. Yhtiön strategia niin tuuli-, biokaasu- ja ydinvoimassa kuin jätteiden hyödyntämisessäkin on täysin tavoitteiden mukainen. Energiapolitiikkaan on myös kirjattu vahva tavoite LNG-infrastruktuurin rakentamiseen ja LNG:n käytön tukemiseen.

Investoinnit uusiutuvaan energiantuotantoon jatkuvat vuoden 2015 aikana. Biokaasulaitos, joka käyttää raaka-aineena peltovihermassaa ja elintarviketeollisuuden sivuvirtoja, valmistui Virolahden Vahterikonkankaalle. Laitos syöttää maakaasun jakeluverkkoon noin 20 GWh biokaasua vuodessa. Biokaasu on tarkoitettu siirtämään asiakkaille liikennepolttoaineeksi. Haminan satamassa otettiin vuoden lopulla käyttöön kaksi Enerconin valmistamaa ja toimittamaa tuulivoimalaa. Voimalat tuottavat tulevaisuudessa reilun 20 GWh tuulisähköä jakeluverkkoon vuosittain.

Sähköverkon saneerauksia jatkettiin Pappilansaaren, Vimpassaaren ja Ruotsinkylän alueilla. Sähköverkon peruseräparannustyöt ovat edenneet pitkälle, ja saneeraustarve tulee pienenemään tulevaisuudessa. Käyttövarmuus pidetään jatkossakin totutulla hyvällä tasolla.

Maakaasuverkossa investoinnit kohdistuivat biokaasulaitoksen verkkoliittännän ja Hamina–Vaalimaa-moottoritien mukanaan tuomiin verkostomuutoksiin. Tulevat investoinnit kohdentuvat satamaan LNG-terminaalihankkeen edetessä. Kaukolämmön hankkeet keskittyvät tulevaisuuden maalämmön ja teollisuuden hukkalämmön talteenoton esiselvityksiin. Tietoliikenneverkkojen palvelutason kohottaminen jatkuu valokuituinvestoinneilla ja langattoman laajakaistaverkon perus-parannuksilla.

Yhtiön pääomapanostukset ydinvoimaan ovat merkittävät. Fennovoima-hankkeen rakennuslupa jätettiin valtioneuvostolle 30.6.2015, ja rakennustyöt edistyvät suunnitelmien mukaan.

LNG-terminaalihanke eteni kaavoituksen, maanvuokrasopimusten sekä viranomaisneuvottelujen osalta hyvin. Hankkeelle myönnetty TEM-tukipäätös odottaa edelleen Euroopan komission hyväksyntää, ja päätöstä odotellessa hankkeen esisuunnittelua viedään eteenpäin.

Yhtiön liikevaihto laski 1,56 prosenttia. Liiketoimintaloittain liikevaihto toteutui seuraavasti: sähkön myynnin liikevaihto laski 8,92 prosenttia, maakaasun myynti laski 18,98 prosenttia, sähkön siirron liikevaihto nousi 1,82 prosenttia, maakaasun siirron liike-

vaihto nousi 8,70 prosenttia muiden liiketoimintojen liikevaihdon noustessa 9,43 prosenttia. Yhtiön tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja nousi 88,68 prosenttia ollen kuitenkin tappiollinen.

Tilikauden liikevaihto oli 30,2 miljoonaa euroa. Liikevaihdosta 4,3 miljoonaa euroa kertyi sähkön myynnistä, 4,8 miljoonaa euroa sähkön siirrosta, 6,0 miljoonaa euroa maakaasun myynnistä, 6,5 miljoonaa euroa maakaasun siirrosta muun liiketoiminnan osuuden ollessa 8,6 miljoonaa euroa. Tilikauden kokonaispoistot olivat 2,6 miljoonaa euroa ja tilikauden voitto oli 0,89 miljoonaa euroa.

Käyttöön otetut investoinnit olivat tilikaudella 4,04 miljoonaa euroa. Investoinnit kohdistuivat koneisiin ja kalustoihin (1,47 miljoonaa euroa), sijoituksiin (1,16 miljoonaa euroa), sähköverkkostoon (0,64 miljoonaa euroa), aineettomiin oikeuksiin (0,26 miljoonaa euroa), maakaasuverkkostoon (0,25 miljoonaa euroa), rakennuksiin (0,22 miljoonaa euroa), sekä kaukolämpöverkkostoon (0,04 miljoonaa euroa).

Yhtiöllä oli lainoja tilikauden lopussa 36,3 miljoonaa euroa. Taseen loppusumma oli 55,7 miljoonaa euroa. Tulo-rahoitukseen ja liittymismaksuihin perustuva investointien omarahoitusaste oli 80,8 prosenttia.

Kaupungin sijoituksen Haminan Energia Oy:öön

	TP 2014	Ennuste 2015	TP 2015
sijoitukset omaan pääomaan	10 091 275	10 091 275	10 091 275
pääomalainat	ei ole	ei ole	ei ole
muut lainat	7 000 000	12 000 000	12 000 000
takaukset	22 564 024	20 054 451	20 054 451

Haminan Energia Oy:n taloudelliset tunnusluvut

	TP 2014	Ennuste 2015	TP 2015
Liikevaihto €	30 708 959	39 948 795	30 229 199
Liikevaihdon muutos-%	-16,1	28,3	-1,6
Liikevoitto-%	-7,8	5,7	1,5
Sijoitetun pääoman tuotto-%	-4,5	4,6	0,9
Lainat	34 100 386	36 282 904	36 282 907
Leasingvuokravastuut	4 090 475	13 367 637	5 078 305
Taseen loppusumma	54 799 981	56 600 000	55 691 143
Omavaraisuusaste-%	25,4	25,0	22,2

Hamina-Asunnot Oy

Hamina-Asunnot Oy –konsernin liikevaihto vuonna 2015 oli 5,9 miljoonaa euroa. Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteita on vuoden 2015 tilinpäätöksessä muutettu tilinpäätössiirtojen käsittelytavan osalta KI-LA:n kuntajaoston yleisohjeen mukaisesti.

Emoyhtiön asuintalovarausten peruutuksesta johtuen on tilikauden tulosvoitollinen 716 877 euroa. Konsernitaseen loppusumma oli 43,9 miljoonaa euroa.

Emoyhtiön liikevaihto oli 5,8 miljoonaa euroa ja tilikauden tulos 21,23 euroa.

Kaupungin sijoitukset Hamina-Asunnot Oy -konserniin

	TP 2014	Ennuste 2015	TP 2015
Sijoitukset omaan pääomaan	632 867	632 867	632 867
Pääomalainat	ei ole	ei ole	ei ole
Muut lainat	2 939 017	2 910 089	2 910 089
Takaukset	15 678 328	14 600 00	15 370 252

Hamina-Asunnot Oy:n taloudelliset tunnusluvut

	TP 2014	Ennuste 2015	TP 2015
Liikevaihto, e	5 831 386	6 097 000	5 799 109
Liikevaihdon muutos, %	1,8	1,9	-0,5
Liikevoitto %	29,6	25,0	28,7
Sijoitetun pääoman tuotto %	2,1	2,0	1,97
Lainat	30 083 903	29 610 000	29 444 549
Taseen loppusumma	36 277 866	36 088 000	36 534 847
Omavaraisuusaste %	13,4	15,6	16,0

Hamina-Asunnot Oy -konsernin kapasiteetti yms. tiedot

	TP 2014	Ennuste 2015	TP 2015
Liikevaihdon asuntomäärä, kpl	880	880	875
Asuntojen käyttöaste %	96,4	98,0	94,2
Asukasvaihtuvuus %	22,7	20,0	23,3
Vuokra-asuntojen keskineliövuokra, €/kk	9,56	9,78	9,78

Linnoituksen Uimahalli Oy

Linnoituksen Uimahalli Oy:lle vuosi 2015 oli ensimmäinen koko vuoden kestävä toimintavuosi. Kiinteistön tuotot vuolivat 984 000 euroa (alv 0 %).

Tilikauden tappio oli 181 178 euroa, joka aiheutui arvioituja suuremmista hoito- ja rahoituskuluista ja arvioituja pienemmistä vuokratuotoista.

Kaupungin sijoitukset Linnoituksen Uimahalli Oy:öön

	TP 2014	Ennuste 2015	TP 2015
Sijoitukset omaan pääomaan	567 275	567 275	567 275
Pääomalainat	ei ole	ei ole	ei ole
Muut lainat	10 000 000	9 900 000	9 900 000
Takaukset	10 000 000	9 900 000	9 900 000

Linnoituksen Uimahalli Oy:n taloudelliset tunnusluvut

	TP 2014	Ennuste 2015	TP 2015
Kiinteistön tuotot €, alv 0 %	1 013 550	1 006 800	984 494
Tuottojen muutos %	0,0	-1,3	-2,9
Käyttö-/Hoitokate %	43,8	35,3	31,1
Omavaraisuusaste %	4,9	4,8	3,3
Lainat	10 000 000	9 900 000	9 900 000
Sijoitetun pääoman tuotto %	1,8	1,0	0,3
Taseen loppusumma	10 672 062	10 400 000	10 313 178

Uuperinrinteet Oy

Tilikauden liikevaihto oli 226 495 (205 755 vuonna 2014) euroa. Tilikauden tappio 2015 oli 23 289 (106

194) euroa. Tilikaudella yhtiö sai toiminta-avustusta omistajiltaan 126 950 (150 000) euroa.

Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Konserniyhtiöihin kohdistuvat taantuman mukanaan tuomat taloudelliset paineet. Yhtiöt ovat toteuttaneet suunnitelmiaan talouden vahvistamiseksi.

HaminaKotkan sataman toimintaympäristö on edelleen erittäin haastava. Yhtiössä jatketaan vuonna 2013 käynnistynyttä satamasidonnaisen teollisuuden etsimistä talousalueelle yhdessä omistajien, kehittämissyhtiön ja maakuntaliiton kanssa. Projekti on pitkäaikainen, sillä asiakkaiden vireillä olevat hankesuunnitelmat ovat siirtyneet eteenpäin heikon yleisen taloudellisen tilanteen takia. Vuonna 2016 tavoitteena on liikennemäärän säilyttäminen edellisen vuoden tasolla. Jo nollakasvu tavoitteen saavuttaminen on epävarmalla pohjalla, ja siksi yhtiö seuraa tiukasti kulukehitystä ja toteuttaa viipymättä kulujen karsimista sellaisissa hankinnoissa, joissa se vielä on mahdollista. Suunniteltuja uusia investointeja on vähän, ja myös korjauksissa joudutaan tekemään alueiden käytön mukaista tasoluokittelua, koska ylläpidettävät alueet ovat suuret.

Satamayhtiön tavoitteena on, että myös kuluvana vuonna se pystyy hoitamaan sekä yhteiskuntavelvoitteet että sitoumukset omistajille aiempien vuosien tapaan. Yhtiö joutuu väliaikaisesti helpottamaan kunnianhimoista velanmaksuohjelmaa hakemalla joitakin lyhennyksilykkäyksiä kuluvan vuoden lainanlyhennyksiin.

Haminan Energia Oy:n taloudelliseen kehitykseen vaikuttaa vahvasti tuleva taloudellinen kehitys alueella. Viime vuosina talous on ollut alamaissa niin energianhinnan kuin käytönkin osalta. Etenkin tietynlainen öljyriippuvainen teollisuus on ollut vaikeuksissa alhaisen markkinahinnan takia.

Merkittävää parannusta ei ole näkyvissä lähikuukausina. Yhtiön panostukset uusiutuvaan energiaan ja LNG-liiketoimintaan parantavat kuitenkin yhtiön kilpailukykyä ja markkina-asemaa.

Hamina-Asunnot Oy on omissa suunnitelmissaan varautunut vuokra-asuntojen kysynnän muutoksiin. Yhtiöllä on suunnitelma myös asuntojen peruskorjauksista. Yhtiön haasteena on vuokraustoiminnan säilyttäminen taloudellisesti kestäväällä tasolla. Keinoja, joilla asuntokantaa sopeutetaan kysyntää vastaavalle tasolle edelleen kohtuullinen vuokrataso säilyttäen, haetaan jatkuvasti. Yhtiön vuoden 2016 talousarviossa on osin varauduttu 4 %:n käyttöastevajeeseen.

Uuperinrinteet Oy on tehnyt kymmenen vuoden aikana ainoastaan kaksi positiivista tilinpäätöstä, mikä on aiheuttanut sen, että välttämättömistä investoinneista on karsittu tai niitä on siirretty. Yhtiön tulevaisuus tulee kuluvan vuoden aikana arvioitavaksi.

Kuntayhtymistä Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä (Carea) valmistelee merkittävää investointia sekä samalla uudistaa tuottavuuden lisäämiseksi palveluprosessejaan. Sote-uudistuksen valmistelutyö jatkuu.

Valtion talouden säästötoimenpiteet kohdistuvat myös ammatilliseen koulutukseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö on tehnyt päätökset ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijamäärien vähennyksistä, yksikköhintarahoituksen indeksikorotuksen jäädyttämisestä sekä yksikköhintarahoituksen pienentämisestä vuodelle 2016.

Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Haminan kaupungin konserniohjeen vuonna 2011. Ohjeen tarkoituksena ja tavoitteena on luoda puitteet ensisijaisesti kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Ohjetta noudatetaan soveltuvin osin myös osakkuusyhteisöjen, yhteisyhteisöjen ja kuntayhtymien omistajaohjauksessa.

Ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhteisöissä

Konserniohjeen 5 §:n mukaan kaupunginvaltuusto mm. päättää kaupunkikonsernille ja sen tytäryhteisöille asetettavista toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista kaupungin talousarvion käsittelyn yhteydessä.

Kaupunginvaltuusto käsitellessään vuoden 2015 talousarviota ja taloussuunnitelmaa 2015 - 2017 on hy-

Konsernitavoitteiden asettamista ja toteuttamista koskeva arviointi

Konserniohjeen 5 §:n mukaan kaupunginhallitus mm. vastaa tytäryhteisöjen valvonnan järjestämisestä ja saa käyttöönsä yhteisön toiminnan ja tulosten arviointiraportit vuosittain.

Konserniyhtiöt antavat kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle selvityksen toiminnastaan kaupungin II osavuositarkastuksen sekä kaupungin tilinpäätöksen

Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi

Konserniohjeen 6 §:ssä todetaan mm. seuraavaa:

”Kaupungin tytäryhteisön toimitusjohtajan ja hallituksen tai sitä vastaavan toimielimen on annettava konserni johdolle kaupunkikonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot sekä muut niiltä pyydetty

Selontekovelvollisuudesta todetaan seuraavaa:

”Yhteisöä ohjaavalla viranomaisella tai kaupunginjohtajalla on oikeus vaatia yhteisöltä selontekoa yhteisön asioista. Yhteisön tulee oma-aloitteisesti ottaa yhteyttä kaupunginjohtajaan silloin, kun yhteisö katsoo käsitellessään olevalla asialla olevan olennaista merkitystä koko konsernin kannalta. Tytäryhteisöjen hallitukset ja toimitusjohtajat ovat aina vastuussa selontekovelvollisuudesta oman organisaationsa osalta.

Kaupunginjohtajan on viivytyksettä raportoitava kaupunginhallitukselle tytäryhteisöjen toimintaan ja talouteen merkittävästi vaikuttavista muutoksista. Tällaisia muutoksia ovat esimerkiksi yhteisön liikevaihtoon, tulokseen, rahoitusasemaan tai riskeihin merkittävästi vaikuttavat laajennus- ja uusinvestoinnit, merkittävät käyttöomaisuuden tai liiketoimintojen

Konserniohjeen keinoilla pyritään myös konsernin yhteisöjen keskinäisen yhteistyön lisäämiseen siten, että niiden toiminnoissa huomioidaan konsernin kokonaisuus.

Vuoden 2015 aikana ei tapahtunut oleellisia muutoksia konsernirakenteessa.

väksynyt HaminaKotka Satama Oy:n, Haminan Energia Oy:n ja Hamina-Asunnot Oy:n omistajapolitiikan perusteet, tavoitteet ja tulostavoitteet.

Kaupunginhallitus on valitessaan tytäryhtiöiden yhtiökokousedustajia antanut heille tarvittaessa evästyksiä.

käsittelyn yhteydessä. Kaupunginvaltuuston talousarviossa ja -suunnitelmassa asettamat omistajapolitiikan perusteet, tavoitteet ja tulostavoitteet ovat pääsääntöisesti toteutuneet. Yhtiöiden toimitusjohtajat ovat pyydetessä kertoneet kaupunginvaltuustolle ja -hallitukselle yhtiöiden tilanteesta ja haasteista. Raportointi on kertomusvuonna ollut riittävää.

tiedot, selvitykset sekä yhteisöjen toiminnan ja tulosten arviointiraportit.”

Konserniohjeen 9 §:ssä on määräykset mm. sisäisestä valvonnasta, kaupunkikonsernin tarkastuksesta ja valvonnasta ja yhteisön ja kaupunginjohtajan selontekovelvollisuudesta.

luovutukset ja merkittävien uusien liiketoimintojen käynnistäminen sekä mm. merkittävät markkinoiden muutokset ja markkina-aseman muutos.”

Konserniohjeen 5 §:n mukaan kaupunginjohtaja voi olla läsnä ja käyttää puhevaltaa tytäryhteisöjen hallitusten kokouksissa. Kaupunginjohtaja on pyrkinyt aikataulunsa puitteissa osallistumaan satama- ja energiayhtiöiden hallitusten kokouksiin.

Konserniohjeen edellyttämä raportointi kaupunginhallitukselle on pääsääntöisesti toteutettu niin, että yhtiön toimitusjohtaja on kutsuttu kaupunginhallitukseen raportoimaan asiasta. Raportointi on ollut suullista. Lisäksi konserni johtoryhmä kokoontuu kaupunginjohtajan johdolla säännöllisesti. Kokouksissa karotetaan yhtiöiden ajankohtaiset asiat.

Konsernipalvelujen käyttö ja siirtohinnoittelun kustannusvastaavuus

Konsernipalveluilla tarkoitetaan palveluja, joita konserniyhteisö tuottaa keskitetysti muille konserniyhteisöille.

Konserniyhteisöt ovat kaupungin vesiliikelaitoksen asiakkaita. Konserniyhteisöjen hinnoittelu ei poikkea muiden asiakkaiden hinnoittelusta.

Riskienhallintajärjestelmien toimivuus tytäryhteisöissä

Konserniohjeen 9 §:ssä todetaan, että tytäryhteisöjen riskienhallinta järjestetään noudattaen yhtenäistä riskienhallintapolitiikan periaatteita kaupungin kanssa.

Kaupunki ostaa Haminan Energia Oy:ltä lämmitysenergiaa. Maakaasun ja kaukolämmön hinnoittelu on sama kuin muillekin asiakkaille.

Kaupunginhallitus antaa tarvittaessa erikseen ohjeet kaupunkikonsernin yhtenäisen riskienhallinnan järjestämisestä.

Konserniyhteisöt ovat järjestäneet riskienhallintansa itsenäisesti.

Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernitilinpäätös on laadittu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston 2015 antaman yleisohjeen mukaisesti. Ohjeessa on otettu huomioon kuntalakiin ja kirjanpitolakiin tehdyt muutokset. Jotta vapaaehtoisesti tai verotusperusteisesta syystä kirjattavat erät eivät vaikuttaisi kunnan konsernitilinpäätöksen tulokseen, on poistoeron ja vapaaehtoisten varausten käsittelytapaa muutettu. Vertailuvuoden 2014 tiedot on muutettu vastamaan vuoden 2015 tietoja laatimisperiaatteiden osalta.

Konsernin vuosikate oli 17,2 (14,5) miljoonaa euroa ja tilikauden yli-/alijäämä +1,3 (+0,1) miljoonaa euroa.

Konsernin lainamäärästä 152,1 (152,1) miljoonaa euroa kaupungin lainat olivat 82,2 (77,4) miljoonaa euroa, Hamina-Asunnot konsernin lainat 36,3 (37,2) miljoonaa euroa ja Haminan Energia Oy:n lainat 36,3 (34,1) miljoonaa euroa. Näistä yhtiökohtaisista lainoista konsernitaseessa on eliminoitu konsernin sisäiset lainat joita oli 12,9 miljoonaa euroa.

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2015 1000 euroa	2014 1000 euroa
Toimintatuotot	87 899	88 358
Toimintakulut	-193 973	-195 002
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	-76	48
Toimintakate	-106 150	-106 596
Verotulot	82 811	80 652
Valtionosuudet	42 103	41 986
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 566	-1 555
Korkotuotot	45	173
Muut rahoitustuotot	1 185	1 196
Korkokulut	-2 705	-2 872
Muut rahoituskulut	-91	-52
Vuosikate	17 198	14 487
Poistot ja arvonalentumiset	-16 241	-15 561
Satunnaiset erät	275	603
Tilikauden tulos	1 232	-471
Laskennalliset verot	83	569
Vähemmistöosuus	22	67
Tilikauden yli-/alijäämä	1 337	165
	2015	2014
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	45,3	45,3
Vuosikate/Poistot, %	105,9	93,1
Vuosikate €/asukas	825	688
Asukasmäärä 31.12.	20 851	21 061

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2015 1000 euroa	2014 1000 euroa
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	17 198	14 487
Satunnaiset erät	275	603
Tulorahoituksen korjaukset	-1 239	-365
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-16 531	-15 099
Rahoitusosuudet investointimenoihin	131	102
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	4 708	1 822
Toiminnan ja investointien rahavirta	4 542	1 550
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-23	-481
Antolainasaamisten vähennys	10	
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	14 192	14 192
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-12 185	-14 827
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 027	-2 501
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	6	-128
Vaihto-omaisuuden muutos	159	89
Saamisten muutokset	-3 146	4 418
Korottomien velkojen muutos	-306	-2 458
Rahoituksen rahavirta	-3 320	-1 696
Rahavarojen muutos	1 222	-146
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	14 137	12 915
Rahavarat 1.1.	12 915	13 061
	1 222	-146
	2015	2014
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta	-51 530	-46 978
Investointien tulorahoitus, %	104,9	96,6
Lainanhoitokate	1,3	1,0
Kassan riittävyys, pv	23	21

Konsernitase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	2015	2014	VASTATTAVAA	2015	2014
<i>1000 euroa</i>			<i>1000 euroa</i>		
PYSYVÄT VASTAAVAT	260 227	264 036	OMA PÄÄOMA	98 106	97 762
Aineettomat hyödykkeet	3 164	2 827	Peruspääoma	85 276	85 276
Aineettomat oikeudet	1 683	1 381	Säätiöiden peruspääomat	383	383
Muut pitkävaikutteiset menot	1 349	1 402	Arvonkorotusrahassto	5 497	5 508
Ennakkomaksut	132	44	Muut omat rahastot	477	477
Aineelliset hyödykkeet	229 834	234 061	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	5 136	5 952
Maa- ja vesialueet	31 639	31 713	Tilikauden yli-/alijäämä	1 337	166
Rakennukset	114 512	118 350			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	60 220	40 855	VÄHEMMISTÖOSUUDET	2 514	2 491
Koneet ja kalusto	16 281	16 752			
Muut aineelliset hyödykkeet	181	22 482	PAKOLLISET VARAUKSET	1 033	879
Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	7 001	3 909	Eläkevaraukset	65	84
Sijoitukset	27 229	27 148	Muut pakolliset varaukset	968	795
Osakkuusyhteisöosuudet	21 498	22 594	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	428	481
Osakkeet ja osuudet	5 016	3 852			
Muut lainasaamiset	501	490	VIERAS PÄÄOMA	191 352	191 478
Muut saamiset	214	212	Pitkäaik. korollinen vieras pääoma	135 815	137 862
			Pitkäaik. koroton vieras pääoma	9 180	9 277
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	222	281	Lyhytaik. korollinen vieras pääoma	16 281	14 254
			Lyhytaik. koroton vieras pääoma	30 076	30 085
VAIHTUVAT VASTAAVAT	32 984	28 774			
Vaihto-omaisuus	1 039	1 197			
Saamiset	17 808	14 662			
Pitkäaikaiset saamiset	1 812	2 123			
Lyhytaikaiset saamiset	15 996	12 539			
Rahoitusarvopaperit					
Rahat ja pankkisaamiset	14 137	12 915			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	293 433	293 091	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	293 433	293 091

	2015	2014
Omavaraisuusaste, %	34,3	34,3
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	89,8	90,6
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000€	6 472	6 118
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	310	290
Konserninn lainakanta 31.12. 1000€	152 096	152 116
Konsernin lainat, €/asukas	7 294	7 223
Konsernin lainasaamiset 31.12. 1000€	501	490
Kunnan asukasmäärä	20 851	21 061

KESKEISET LIITETIEDOT

Kaupungilla oli tytäryhteisöjen puolesta annettuja takauksia 45,8 (47,9) miljoonan euron edestä ja muiden puolesta annettuja 47,5 (49,9) miljoonaa euroa. HaminaKotka Satama Oy:n konsernille annettujen takauksen jäljellä oleva pääoma alentui 2,2 miljoonalla eurolla 28,1 miljoonan euroon. Haminan Energia Oy:n takaukset alentuivat 2,2 miljoonalla eurolla 20,1 miljoonaan euroon. Hamina-Asunnot Oy:n konsernille annettujen takausten määrä kasvoi 0,3 miljoonalla eurolla 16,0 miljoonaan euroon. Linnoituksen Uimahalli Oy:n rakentamislainan takaus alentui 0,1 miljoonalla eurolla 9,9 miljoonaan euroon. Kiinteistö Oy Hailikarin rakentamislainan takaus säilyi ennallaan 15,4 miljoonaa euroa. Yksityisen liiketoiminnan ja yhdistysten rahoitukseen annetut takaukset olivat 3,8 miljoonaa euroa.

Liitetiedoissa on esitettävä selvitys poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudesta. Keskimääräinen investointien omahankintameno ylittää keskimääräiset poistot 1,5 miljoonalla eurolla (14 %) vuodessa vuosina 2014 – 2018.

Haminan Energia Oy ja Kymenlaakson Sähkö Oy maksoivat kumpikin kaupungille osinkoa noin 1,0 miljoonaa euroa.

Konsernin leasingvastuut olivat 6,2 (5,3) miljoonaa euroa, josta Haminan Energian osuus oli 5,1 (4,1) miljoonaa euroa.

TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALouden TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET

Tilikauden tuloksen käsittely

Haminan Vesi -liikelaitoksen johtokunta on esittänyt, että liikelaitoksen tilikauden ylijäämä 454 927,97 euroa siirretään taseen omaan pääomaan edellisten vuosien ylijäämää/alijäämää -tilille. Koko kaupungin tilikauden tulos 1 257 553,49 euroa sisältää vesiliikelaitoksen ylijäämän.

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle tilikauden tuloksen käsittelyä seuraavasti:

Siirretään kuluvaan vuoden kirjanpidossa tilikauden ylijäämä 1 257 553,49 euroa edellisten tilikausien ylijäämää/alijäämää -tilille.

Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kumulatiivinen alijäämä taseessa on vuoden 2015 jälkeen 1,1 miljoonaa euroa. Taseen alijäämä kasvoi, koska Haminan osuus Carean alijäämästä, 1,7 miljoonaa euroa, on kirjattu taseeseen varauksena.

Taloussuunnitelma vuosille 2016–2018 on kaikkien vuosien osalta ylijäämäinen. Kun otetaan huomioon vuoden 2015 taseen alijäämä ja suunnitelmakauden ylijäämä, niin suunnittelukauden lopussa ylijäämää on noin 2,5 miljoonaa euroa.

Kaupunginvaltuusto on 2014 hyväksynyt palvelujen ja talouden kehittämissuunnitelman, jossa on kuntalain edellyttämä talouden tasapainotussuunnitelma. Tavoitteena oli neljän vuoden aikana kattaa talousarvion 2,5 miljoonan euron rakenteellinen alijäämä ja sen lisäksi taseen 3,0 miljoonan euron kumulatiivinen alijäämä. Tämän hetken valossa tavoite on toteutumassa ehdolla, että toiminta on jatkossakin tuloksellista.

TALouden TASAPAINOTTAMISOHJELMAN TOIMEENPANON TOTEUTUMINEN 31.12.2015				
Toimenpide	Ts2015	Ts2016	Ts2017	TP 2015 toimeenpano
1 Puun myyntitulojen lisääminen	25 000	25 000	25 000	Vuodelle 2015 ennakoitu lisätulo toteutui suurempana (+ 272.114 e)
2 Henkilöstöorganisaation uudistaminen ja henkilöstöpoistuman hyödyntäminen	300 000	450 000	600 000	Vakinaisen henkilöstön määrä on vähentynyt vuoden alusta 14:lla. Euromääräinen tavoite toteutunut (-758.026 e) .
3 Hallinnon tietojärjestelmien uusiminen (asianhallintaohjelma, henkilöstöhallinto, talous ja e-arkisto)	-100	50 000	100 000	Henkilöstöhallinnon tietojärjestelmä on tuotannossa. Taloushallinnon järjestelmien kehittäminen sekä e-Arkistoon liittymisen valmistelu käynnissä.
4 Painatuksista ja ilmoituksista karsiminen	70 000	105 000	140 000	Toteutunut (- 80.767 e), koska ilmoittelu toteutettu pitkälti sähköisiä välineitä hyödyntäen.
5 Tilipalveluorganisaation rakentaminen				1.7. voimaan tullessa uudessa organisaatiossa Tilipalveluiden tulosalue vastaa nyt kaikista kaupungin omistamista rakennuksista.
6 Kaupunki luopuu kiinteistöistä, joita ei tarvitse omassa palvelutuotannossa tai virkistystoiminnassa, liite	100 000	200 000	300 000	Myyntit ovat toteutuneet suunnitellusti. Vuonna 2014 myytiin Reutsinkatu 10, Pientelollisuusalo, Pitäjänsaaren koulu, Leiritien päiväkotia ja Leislahden entinen koulu purettiin. Vuonna 2015 myytiin Linja-autoasema, Kyntötömiehentie 32, Louhenkatu 3-5 ja Kuorsalon ent. koulu, Mylly ja purettiin Leislahden ent. koulu sekä 6 teollisuusalueita lunastettua rakennusta. Kustannusten säästö vuoteen 2014 verrattuna 58.896 euroa, ottaen huomioon, että Veteraanikoti tuli kaupungin omistukseen.
7 Jätehuollon talouden tasapainottaminen		200 000	200 000	Kymen jätelautakunta on päättänyt keväällä 2014, että Haminassa on sopimusperusteinen järjestelmä. Ekomaksuun siirtyminen tai vaihtoehtoisesti jätehuollon perusmaksun korottaminen otetaan valmisteluun. Jätehuollon tappio vuonna 2014 oli 152.000 e. Vuonna 2015 tappio oli 99.825 e). Säästöä on saatavissa esim. aluekeräyspisteiden vähentämisen kautta.
8 Ikäihmisten palvelurakennemuudistus		200 000	200 000	Ikäpoliittinen ohjelma on hyväksytty.
9 Sosiaalisen työllistämisen tehostaminen (työmarkkinatuen kuntarahaosuuden pienentäminen)	200 000	300 000	400 000	Työllisyysyksikkö on perustettu. Sosiaalisen työllistämisen tehostamiseksi on useita toimenpiteitä käynnissä. Työmarkkinatuen kuntaosuuden pienentäminen ei ole mahdollista lainsäädäntöuudistuksen ja toisaalta työttömyyden kasvun johdosta. Tavoitteena on, että kustannukset eivät kasva.
10 Perusopetuksen palvelurakennemuudistus	150 000	300 000	300 000	Kaupunginvaltuuston päätös perusopetuksen palvelurakenteesta sekä myös muun koulutuksen uudistamisesta 27.1.2015. Summan koulu lakkautettu lv. 2015-2016 alusta.
11 Varhaiskasvatuksen uudelleenjärjestelyt (uusi päiväkotia)		50 000	50 000	Rakentaminen aloitettu. Aikataulussa. Uudelleenjärjestelyt prosessissa, aikataulussa.
12 Liikunta- ja virkistyspaikkojen määrän vähentäminen	30 000	30 000	30 000	Liikuntapaikkakartoitus on tekeillä. Lainsäädännön johdosta tulee muutoksia myös rakenteeseen.
13 Ruissalon kirjaston muuttaminen sivukirjastoksi	15 000	15 000	45 000	Muutos valmistelussa. Toteutuu vuoden 2016 puolella.
14 Ruissalon uimahalli vain koululaiskäyttöön ja järjestöjen omavastuukäyttöön	100 000	100 000	100 000	Yleisövuorot on lopetettu. Uimahalli on ollut 1.1.2015 alkaen koulujen ja järjestöjen käytössä. Säästö vuoteen 2014 verrattuna 45.195 e.
15 Kansalaisopiston kurssitarjonnan supistaminen / kurssin minimikoon kasvattaminen. Osa taiteen perusopetuksesta liitetään kansalaisopiston kurssitarjontaan	25 000	40 000	40 000	Toteutunut
16 Kiinteistöstrategian toimeenpano	500 000	800 000	1 000 000	Toimitilastaregatyö on aloitettu ja se etenee suunnitellusti. Tavoitteena ollut 5-6 kiinteistön myyminen toteutui. Vuonna 2015 myyntivoittoja on kertynyt 186.596 e.
17 Tonttien jalostaminen ja myynti	300 000	300 000	300 000	Uusia kaava-alueita ei toistaiseksi avata ennen Tervasaarta ja koska tonttivarantoa on. Kaavamuutoksilla on lisätty pientalotonttitarjontaa kaupunkirakenteen sisällä mm. Leislahden ent. koulun alueella, Rajatiellä, Kantosaaren alueella, Ruotsinkylässä ja Läätinpolulla Tonttien myyntivoittoja on kertynyt 165.686 e. Lauanniemen alueella on tehty kantatilatarkastelu ja alustava vesihuoltoselvitys mahdollista kaavoittamista varten. Sen taloudellisia vaikutuksia ei voida vielä ennustaa.
18 Poistojen muutokset	100 000	200 000	300 000	Poistot lisääntyneet purettujen rakennusten kertapoistojen takia 160.806 e verrattuna muutettuun talousarvioon.

TALOUSARVION JA TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

YLEISTÄ

Talousarvio

Haminassa valtuustoon nähden sitova määräraha on toimintakate. Määrärahoissa on mukana sisäiset erät.

Talousarvioon tehtiin muutoksia kolme kertaa.

Ensimmäisessä osavuosisikatsauksessa oli tavoitteena vahvistaa toimintakatetta 1,5 %:lla. Toimintatuottoja pienennettiin 155 000 eurolla ja toimintamenoja 1,1 miljoonalla eurolla. Toimintakate vahvistui vajaalla miljoonalla eurolla, joten tavoitteesta jäätin puolen prosentin verran. Verotuloarviota pienennettiin 1,0 miljoonalla eurolla.

Toisessa osavuosisikatsauksessa toimintakatetta heikennettiin vajaalla 0,5 miljoonalla eurolla. Koko määräraha kohdennettiin terveyspalvelujen tulosalueelle. Investointeihin lisättiin vajaa 0,3 miljoonaa euroa.

Kaupunginvaltuusto päätti määrärahojen muutoksista myös joulukuussa. Muutosten jälkeen käyttötalouden toimintakate heikkeni reilulla miljoonalla eurolla, nettoinvestoinnit kasvoivat 0,2 miljoonalla eurolla, poistoarvioita korotettiin 0,35 miljoonalla eurolla ja verotuloarvioita korotettiin 0,7 miljoonalla eurolla.

Muutettuun talousarvioon nähden toimintakate vahvistui 0,9 miljoonalla eurolla. Teknisessä toimessa, elinkeinotoimessa ja henkilöstötoimessa toimintakat-

teet vahvistuivat merkittävimmin ja vastaavasti heikkenivät terveydenhuollossa, sosiaalityössä ja kaupunkisuunnittelussa. Toimintatuotot alittuivat runsaalla 100 000 eurolla ja toimintakulut 1,1 miljoonalla eurolla. Henkilöstömenot olivat runsaat 0,7 miljoonaa euroa muutettua talousarviota pienemmät ja palvelujen ostot lähes saman verran suuremmat. Verotuloja tuli 54 000 euroa enemmän ja valtionosuuksia 37 000 euroa vähemmän.

Alkuperäiseen talousarvioon nähden toimintakate oli lähes 0,3 miljoonaa euroa parempi. Toimintatulot alittuivat 0,8 miljoonalla eurolla ja toimintamenot 1,1 miljoonalla eurolla. Alkuperäiseen talousarvioon nähden toimintakatteet heikkenivät merkittävimmin terveydenhuollossa, sosiaalityössä ja kaupunkisuunnittelussa kaikissa noin 0,8 miljoonaa euroa. Vastaavasti toimintakatteet vahvistuivat henkilöstöhallinnossa 1,7 miljoonalla eurolla ja teknisessä toimessa miljoonalla eurolla. Henkilöstömenot olivat 1,2 miljoonaa euroa alkuperäistä talousarviota pienemmät ja palvelujen ostot 0,8 miljoonaa euroa suuremmat.

Kunnan tuloveron tuotto ja kiinteistöveron tuotto olivat molemmat 0,1 miljoonaa euroa talousarviota pienemmät ja yhteisöveroveron tuotto 0,25 miljoonaa euroa suurempi.

Tavoitteet

Talousarvion tavoitteet on laadittu kaupunkistrategian näkökulmien, strategisten päämäärien ja kriittisten menestystekijöiden mukaan.

Kaupunkistrategian strategiset päämäärät ovat:

Talous tasapainossa

1. Tuloksellisuuden lisääminen
2. Lainamäärän hallinta
3. Konsernitalouden hallinta

Motivoitunut ja osaava henkilöstö

1. Ammattitaitoinen johtaminen
2. Henkilöstön osaamisen kehittäminen ja hyödyntäminen
3. Roolien selkeys
4. Osaavan työvoiman pysyvyyden ja saannin turvaaminen

Palvelut vastaavat muuttuvia tarpeita

1. Painopiste ennaltaehkäisevissä palveluissa
2. Palvelurakenteiden ja -prosessien toimivuuden kehittäminen
3. Palvelujen laadun ja saatavuuden varmistaminen
4. Monipuolinen yhteistyö eri toimijoiden kesken

Kotikaupungistaan ylpeä ja osallistuva kuntalainen

1. Viihtyisä ja vireä kaupunki
2. Turvallinen ympäristö
3. Avoin ja osallistava päätöksenteko
4. Kuntalaisten oma osallistuva tekeminen ja välittävä yhteisö

Kasvava ja elinvoimainen Hamina

1. Haminan imagon ja vetovoimatekijöiden vahvistaminen
2. Uudistuva maankäyttö ja kaavoitus vastaavat ajan haasteisiin
3. Työpaikkojen ja yritysten lisääminen
4. Haminan matkailun kehittäminen

Kaupunkistrategian talous- tasapainossa näkökulman euromääräiset taloustavoitteet ovat osin toteutuneet. Menojen sopeuttaminen pysyvästi tulorahoitukseen on kuitenkin edelleen suuri keskeneräinen tehtävä. Sen korjaamiseksi tarvitaan palveluprosessien ja palveluverkon rakenteisiin puuttuvaa tarkastelua edelleenkin. Kaupungin pitkäaikainen velka edelliseen vuoteen kasvoi. Yleisestä taloustilanteesta huolimatta koko konsernin talous toteutui hyvin.

Motivoitunut ja osaava henkilöstö -näkökulman tavoitteet ovat myös pääosin toteutuneet. Henkilöstöohjelman toimeenpanoa on jatkettu. Esimiestyötä on vahvistettu muun muassa säännöllisillä tapaamisilla ja esimiesvalmennuksella. Henkilöstölle tehtiin organisaatiouudistukseen liittyen osaamiskartoitukset. Uudistuksessa pyrittiin mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon henkilöstön osaaminen.

Palvelut vastaavat muuttuvia tarpeita -näkökulman edellyttämiä suunnitelmia ja selvityksiä terveys- ja muiden palveluiden kehittämisestä, palveluverkoista ja palveluiden tuotantotavoista on tehty. Toiminnassa

on keskitytty ennalta ehkäisevien toimintojen ja palveluiden kehittämiseen. Myös yhteistyötä on lisätty ja rajapintoja selkiytetty paremman asiakaspalvelun mahdollistamiseksi muun muassa työllistämispalveluissa, varhaiskasvatuksessa ja ikäihmisten palveluissa.

Kotikaupungistaan ylpeä ja osallistuva kuntalainen -näkökulman mukaisesti sähköisiä palveluja on otettu käyttöön. Vuorovaikutusta kuntalaisten kanssa on lisätty muun muassa perustamalla asiakasraateja sekä aktivoimalla kuntalaisia ottamaan kantaa ja keskustelemaan ajankohtaisista asioista. Myös kaupungin verkkosivujen sisältöä on kehitetty vuorovaikutteiseksi.

Kasvava ja elinvoimainen Hamina -näkökulman linjauksen mukaisesti kaupunki on toteuttanut seudun elinkeinostrategiaa omassa elinkeinopolitiikassaan. Sopimus seudullisten matkailupalvelujen tuottamisesta solmittiin Cursorin kanssa. Matkailuohjelma valmistui syksyllä. Uusia yrityksiä perustettiin 76. Lakanneita yrityksiä oli 48 ja yritysten nettolisäys 28.

KÄYTTÖTALOUSOSAN TOTEUTUMINEN

Yleishallinto

Toimielin	KESKUSVAALILAUTAKUNTA
Tulosalue	Vaalit
Tulosyksiköt	Vaalit
Tilivelvollinen viranhaltija	Kaupunginsihteeri 30.6. asti Hallintopäällikkö 1.7. alkaen (nimikemuutos)
Toiminta-ajatus	Keskusvaalilautakunnan tehtävänä on valtiollisten ja kunnallisten vaalien toimittaminen.

Tuloslaskelma

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
100 Vaalit						
Toimintatulot	33 884	33 000	0	33 000	35 338	-2 338
Myyntituotot						
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset	33 738	33 000		33 000	35 338	-2 338
Muut toimintatuotot	146					
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-34 626	-35 900	0	-35 900	-38 028	2 128
Henkilöstömenot	-27 757	-27 900		-27 900	-27 249	-651
Palveluiden ostot	-5 752	-6 800		-6 800	-9 742	2 942
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-943	-800		-800	-37	-763
Avustukset				0		
Muut toimintamenot	-174	-400		-400	-1 000	600
Toimintakate	-742	-2 900	0	-2 900	-2 690	-210
Toimintakate €/asukas	0,0	-0,1		-0,1		
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-711	-600		-600	-598	-2
Suunnitelmapoistot						
Yhteensä	-1 453	-3 500	0	-3 500	-3 288	-212

Talousarvion toteutuminen

Vuonna 2015 järjestettiin eduskuntavaalit.

Toimielin
Tulosalue
Tulosyksiköt

KAUPUNGINHALLITUS
Tarkastustoimi
Tarkastustoimi

Toiminta-ajatus Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain mukaisen tarkastuksen järjestäminen, kunnanvaltuuston päätettävien tarkastusta koskevien asioiden valmistelu, valtuuston asettamien toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arviointi sekä tilintarkastus.

Tuloslaskelma

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
I10 Tarkastustoimi						
Toimintatulot						
Myyntituotot						
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset						
Muut toimintatuotot						
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-44 059	-67 100	0	-67 100	-34 645	-32 455
Henkilöstömenot	-22 490	-21 300		-21 300	-13 824	-7 476
Palveluiden ostot	-21 569	-45 500		-45 500	-20 759	-24 741
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-100		-100	-8	-92
Avustukset						
Muut toimintamenot		-200		-200	-54	-146
Toimintakate	-44 059	-67 100	0	-67 100	-34 645	-32 455
Toimintakate €/asukas	-2,1	-3,2		-3,2	-2	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-832	-800		-800	-779	-21
Suunnitelmapoistot						
Yhteensä	-44 891	-67 900	0	-67 900	-35 424	-32 476

Talousarvion toteutuminen

Tarkastuspalvelu on ostettu BDO Auditor Oy:ltä.
Sopimuskausi on 2013–2016.

Toimielin	KAUPUNGINVALTUUSTO
Tulosalue	Kaupunginvaltuusto
Tulosyksiköt	Kaupunginvaltuusto
Tilivelvollinen viranhaltija	Kaupunginsihteeri 30.6. asti Hallintopäällikkö 1.7. alkaen (nimikemuutos)

Tuloslaskelma

	TP 2014	TA 2015	Muutokset	Muutettu ta	TP 2015	Poikkeama
I20 Kaupunginvaltuusto						
Toimintatulot						
Myyntituotot						
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset						
Muut toimintatuotot						
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-139 677	-171 200	13 000	-158 200	-128 362	-29 838
Henkilöstömenot	-96 011	-101 300		-101 300	-96 653	-4 647
Palveluiden ostot	-26 301	-48 400	13 000	-35 400	-20 923	-14 477
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-13 004	-16 500		-16 500	-3 843	-12 657
Avustukset						
Muut toimintamenot	-4 361	-5 000		-5 000	-6 943	1 943
Toimintakate	-139 677	-171 200	13 000	-158 200	-128 362	-29 838
Toimintakate €/asukas	-6,6	-8,1		-7,5	-6	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-3 570	-3 800		-3 800	-3 821	21
Suunnitelmapoistot						
Yhteensä	-143 247	-175 000	13 000	-162 000	-132 182	-29 818

Talousarvion toteutuminen

Organisaatiouudistuksen henkilöstöjärjestelyt ja kaupungin uusi hallintosääntö hyväksyttiin 2.6. Uudet lautakunnat nimettiin 1.9.

Valtuusto siirtyi vuoden aikana sähköiseen kokouskäytäntöön.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	Toteutuma
Toiminnan kysyntä- ja laajuustiedot			
Kaupunginvaltuuston kokoukset, kpl	11	8	9
Seminaari- ja koulutuspäivät, iltakoulut kpl	6	4	5

Toimielin	KAUPUNGINHALLITUS
Tulosalue	Kaupunginhallitus
Tulosityksiköt	Kaupunginhallitus
Tilivelvollinen viranhaltija	Kaupunginjohtaja

Sitovat tavoitteet

Kehittämishanke 1: KUNTARAKENNESELVITYS JA SOTE-UUDISTUS

Tavoitteet 2015

Kuntarakenneselvitykset. Toimitaan loppuvuodesta 2014 tehtyjen päätösten mukaisesti.

Sote-uudistus: Mikäli sote-palveluiden tuottaminen ei ole mahdollista omana tuotantona pyritään tuotantoalueeseen, joka muodostuu Carean toiminta-alueesta. Mahdollisimman suuri osuus erikoissairaanhoidon palveluista tuotetaan Kotkan keskussairaalassa.

Toteutuma

Kuntarakenneselvitystä ei ole käsitelty peruskunnissa, koska sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisalakia ei ole hyväksytty eduskunnassa perustuslaillisten ongelmien vuoksi.

Tavoitteet eivät toteutuneet.

Kehittämishanke 2: TALouden TERVEHDYTTÄMISOHJELMAN LAATIMINEN

Tavoitteet 2015

Toteutetaan ohjelmaa ja tarvittaessa laaditaan uusi ohjelma.

Toteutuma

Asetetut tavoitteet saavutettiin 80 %:sti

Kehittämishanke 3: HENKILÖSTÖ- JA PALVELUORGANISAATION UUDISTAMINEN

Tavoitteet 2015

Uudistusta työstetään niin, että se astuu voimaan 1.7.2015, jonka jälkeen alkaa toteutus.

Toteutuma

Valtuusto hyväksyi henkilöstöjärjestelyt 2.6.

Uusi organisaatio aloitti 1.7.

Tuloslaskelma

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
131 Kaupunginhallitus						
Toimintatulot	227 995	15 000		15 000	78 476	-63 476
Myyntituotot	1 153				341	-341
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset						
Muut toimintatuotot	226 842	15 000		15 000	78 134	-63 134
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-731 871	-746 500	55 000	-691 500	-725 174	33 674
Henkilöstömenot	-226 316	-239 200		-239 200	-224 264	-14 936
Palveluiden ostot	-127 856	-90 300		-90 300	-121 898	31 598
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-12 735	-17 700		-17 700	-10 088	-7 612
Avustukset	-245 041	-200 000	30 000	-170 000	-224 636	54 636
Muut toimintamenot	-119 923	-199 300	25 000	-174 300	-144 288	-30 012
Toimintakate	-503 876	-731 500	55 000	-676 500	-646 698	-29 802
Toimintakate €/asukas	-23,9	-34,7		-32,1	-31	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-8 450	-8 800		-8 800	-8 851	51
Suunnitelmapoistot	-1 045	-1 200		-1 200	-1 176	-24
Yhteensä	-513 372	-741 500	55 000	-686 500	-656 725	-29 775

Talousarvion toteutuminen

Uuden organisaation mukaisten palvelualueiden toimintasäännöt hyväksyttiin 15.6.

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Tapio Lepistö erosi hallituksen puheenjohtajan tehtävästä 17.8. ja valtuusto valitsi uudeksi hallituksen puheenjohtajaksi Elina Inkeröisen 1.9. kokouksessaan.

Konsernin esikunta

Toimielin Tulosalue Tulosyksiköt Tilivelvollinen viranhaltija	KAUPUNGINHALLITUS Kaupunginkanslia Hallintopalvelut Kaupunginsihteeri 30.6. asti Hallintopäällikkö 1.7. alkaen (nimikemuutos)
Toiminta-ajatus	Kaupungin kanslian tehtävänä on luoda kaupungin toiminta-ajatuksen ja tavoitteiden mukaisesti luottamushenkilö- ja viranhaltijajohdolle sekä hallintokunnille edellytykset tulokselliseen toimintaan tarjoamalla hallinto-, asiakas-, toimisto- ja lainopillisia palveluja sekä kehittämällä yhdessä hallintokuntien kanssa organisaatiota, toimintoja ja johtamista sekä alueellista yhteistoimintaa.

Sitovat tavoitteet

Kehittämishanke 1:

JULKISEN HALLINNON YHTEISEN ASIAKASPALVELUPISTEEN PERUSTAMINEN

Tavoitteet 2015	Toteutuma
Toimipisteen käytännön organisointi on saatu suunniteltua, tilat hankittu ja henkilöstö rekrytoity niin, että toiminta voidaan aloittaa v. 2015 alkupuolella.	Julkisen hallinnon yhteispalvelupisteen perustamishanke ei ole edennyt. Asiakaspalvelupiste rajattiin palvelemaan Kaupunkikehityksen palvelualueen ja Haminan Veden asiakastarpeita (mm. sopimus-, lupa- ja paikka-tietoasiat) sekä yleisneuvontaa Haminan kaupungin asioissa. Asia ratkaistiin 1.7. voimaan tulleessa organisaatiomuutoksessa. Entiset, katutason asiakaspalvelun tilat laajennettiin ja perusparannettiin. Uuden konseptin mukainen toiminta käynnistyi lokakuussa 2015.

Kehittämishanke 2:

INTRA-HANKE

Tavoitteet 2015	Toteutuma
Vuoden 2015 alkupuolella Intranet pyritään ottamaan käyttöön ja vuoden aikana sen on tarkoitus olla osana kaikkien näyttöpäätetyötä tekevien päivittäistä työtä.	Käyttöönotto viivästyi järjestelmätoimittajan puutteiden, teknisen ongelmien sekä omien resurssien riittämättömyyden takia. Nyt alusta on valmis ja testattu. Järjestelmä on jo osittain käytössä konsernipalveluissa. Koko kaupungin tasolla se saadaan tuotantokäyttöön vuoden 2016 alussa.

Tuloslaskelma

	TP 2014	TA 2015	Muutokset	Muutettu ta	TP 2015	Poikkeama
170 Kaupungin kanslia						
Toimintatulot	8 061	0	0	0	5 314	-5 314
Myyntituotot	6 450				5 306	-5 306
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset	1 610					
Muut toimintatuotot	1				9	-9
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-991 856	-1 073 700	-21 300	-1 095 000	-959 648	-135 352
Henkilöstömenot	-444 227	-436 300	-31 300	-467 600	-427 105	-40 495
Palveluiden ostot	-451 209	-433 400	2 000	-431 400	-458 408	27 008
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 509	-16 300	8 000	-8 300	-9 178	878
Avustukset						
Muut toimintamenot	-90 911	-187 700		-187 700	-64 956	-122 744
Toimintakate	-983 796	-1 073 700	-21 300	-1 095 000	-954 334	-140 667
Toimintakate €/asukas	-46,7	-51,0		-52,0	-46	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-9 818	-10 100		-10 100	-10 052	-49
Suunnitelmapoistot						
Yhteensä	-993 614	-1 083 800	-21 300	-1 105 100	-964 385	-140 715

Talousarvion toteutuminen

Toimintakatteen alijäämä pieni, koska ystävyyskuntatoimintaan varatut rahat jäivät käyttämättä, puhe-
linvaihte lakkautettiin syyskuussa ja seutuvaltuusto-

toiminnan kustannuksista toinen puoli maksettiin kaupunginhallituksen tulosalueelta.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	Toteutuma
Toiminnan kysyntä- ja laajuustiedot			
Kaupunginhallituksen kokoukset, kpl	24	25	28
Kaupunginhallituksen iltakoulut	-	3	2
Taloudellisuus/tuottavuus			
Kaupungin kanslia, toimintakulut €/asukas	47	51	46

Toimielin	KAUPUNGINHALLITUS
Tulosalue	Elinkeinotoimi
Tulosyksiköt	Elinkeinopalvelut, Viestintä ja markkinointi, Matkailupalvelut ja tapahtumatuotanto, Maaseutupalvelut
Tilivelvollinen viranhaltija	Elinkeinojohtaja 30.6. asti Kaupunkikehitysjohtaja 1.7. alkaen
Toiminta-ajatus	Elinkeinotoimen tehtävänä on luoda Haminan kaupunkiin suotuisa toimintaympäristö liiketoiminnan harjoittamiseen ja kehittämiseen niin yksityisille kuin julkisillekin organisaatioille. Matkailu ja tapahtumapalvelut -yksikön tehtävänä on kaupungin elinkeinoelämän vilkastuttaminen tuottamalla ja tukemalla matkailuelinkeinoa ja siihen liittyviä toimintoja. Toiminnan päätavoitteita ovat matkailutulon kasvu Haminan alueella, kaupungin vahva asema matkailukohteena ja tapahtumakaupunkina sekä positiivisen mielikuvan luominen Haminasta. Haminan kaupungin viestintä on ennakkoivaa, luotettavaa ja avointa. Viestintä ylläpitää kaupunkilaisten aktiivisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä edistää myönteisen Hamina-kuvan kehittymistä paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Maaseutuyrittäjyyttä tukemalla palvelaan ja ylläpidetään myös kansallisia lähiruoka- ja luomutavoitteita sekä maaseutumatkailua seudulla

Sitovat tavoitteet

Kehittämishanke 1: TERVASAAREN KEHITTÄMINEN

Tavoitteet 2015

Asuinrakentaminen ja infrastruktuurin rakentaminen käynnistyy Tervasaaren alueella vuonna 2015.

Matkailun palvelujen tarjonta ja perusinfra kehittyvät Tervasaaren satama-alueella siten, että alueen vetovoima lisääntyy ja uudet yrittäjät kiinnostuvat alueesta.

Toteutuma

Kunnallistekniset suunnitelmat ovat valmiina. Kunnallistekniikan rakentamista ei ole aloitettu kysynnän puuttumisen takia.

Toimijoita on etsitty aktiivisesti Cursor -yhteistyön avulla. Yleinen taantuma on siirtänyt ratkaisujen tekemistä.

Kehittämishanke 2: SUMMAN RISTEYSALUEEN KEHITTÄMINEN

Tavoitteet 2015

Ensimmäisten kaupalliseen toimintaan tarkoitettujen tonttien infrastruktuuri valmistuu, vähintään 3 uutta yritystä aloittaa rakentamistyöt Summan risteysalueella ja 1 avaa liikkeensä vuoden 2015 loppuun mennessä.

Toteutuma

Moottoritien eteläpuolisen alueen infra on valmiina. Alueen toteuttaminen on alkanut 2014. Uusia toimijoita ei sijoittunut alueelle 2015.

Markkinointia on tehty aktiivisesti Cursor -yhteistyön avulla. Yleinen taantuma on siirtänyt ratkaisujen tekemistä.

Kehittämishanke 3:

- 1) MATKAILUTUOTTEIDEN KEHITTÄMINEN JA MARKKINOINTI
- 2) BASTIONIN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN JA MARKKINOINTI

Tavoitteet 2015

- 1) Laadukkaat, pysyvät ja uudistuvat matkailutuotteet, joita markkinoidaan tehokkaasti.
- 2) Hamina Bastionin imagon vahvistaminen monikäyttöisenä tapahtuma-areenana, sekä ainutlaatuisena matkailukohteena.
Palveluiden + teknisten valmiuksien tarkentaminen ja niistä vahvempi viestiminen osana tilavuokrausta.

Toteutuma

- 1) Matkailuohjelma on valmistunut.
Uudistettu markkinointimateriaalia ja vakiinnutettu kesän tapahtumakalenteri Kesämatkailuneuvontaa on parannettu (yhteistyö hotellien ja matkaoppaiden kanssa, Lipputornia kunnostetaan matkailun käyttöön).
Cursorin kanssa on neuvoteltu markkinoinnin kehittämistä kartoittamalla tarpeita ja hakemalla ratkaisumalleja.
- 2) Hamina Bastionille on kehitetty ja toteutettu uusia tapahtumia (kaksi-iltainen Haminan Yöt, kansainvälisen artistin konsertti, mopokisat sekä messutapahtumia) kohti ympärivuotista tapahtumatarjontaa. Tuotettu tekniikkatiedot sisältävä imagoesite. Tapahtumien määrissä tapahtui kasvua.

Kehittämishanke 4:

ASUKASVIESTINNÄN KEHITTÄMINEN

Tavoitteet 2015

Kuntalaiskyselyitä toteutetaan verkossa eri aihealueisiin liittyen ja sosiaalista mediaa käytetään tehokkaammin vuorovaikutteisen viestinnän välineenä. Toteutetaan sähköinen uutiskirje osana asukasviestintää. Käytössä olevien sähköisten palaute- ja aloitekanavien markkinointia tehostetaan.

Toteutuma

Haminan kaupunki on mukana Oikeusministeriön ylläpitämässä Kuntalaisaloite.fi-palvelussa. Palvelun käyttöönottoa on markkinoitu eri medioissa. Kaupunki otti käyttöön kesällä oman Instagram-tilin. Kaupungin uutiskirjeen alusta on valmis.

Kehittämishanke 5:

MAKSAJAVIRASTOTEHTÄVIEN SUORITTAMISESTA ANNETTAVAN VAKUUTUKSEN LAATIMINEN VAINHOITOVUOSILTA 2012–2017 (16.10.13–15.10.14)

Tavoitteet 2015

Valittujen kehittämiskohteiden seuranta ja toimintojen parantaminen.

Maksajavirasto-vakuutus toimitetaan Maviin EU:n vaiminohitovuodelta 2015 15.11.2015 mennessä.

Toteutuma

Vakuutuksen teon yhteydessä on päätetty kehittämisskohteista osana toimintojen yhdenmukaistamista.

1. Käsiarkistojen toimintaperiaatteet on sovittu. Viljelijätukihakemuksille on otettu käyttöön sähköinen arkisto.

2. Henkilöstön kanssa on sovittu menettelytavoista yksin työskentelyn ja maastokäyntien osalta.

3. Prosessinkuvausten laadinta ei ole aloitettu, koska hallinnolliset menettelyt eivät ole vielä selvillä maaseutuhallinnon uuden ohjelmakauden osalta.

Maksajavirastovakuutus on toimitettu Maaseutuvirastolle marraskuussa.

Tuloslaskelma

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
I90 Elinkeinotoimi						
Toimintatulot	1 192 514	507 000	-14 000	493 000	501 073	-8 073
Myyntituotot	893 720	495 800	-14 000	481 800	458 598	23 202
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset	221 000				15 000	-15 000
Muut toimintatuotot	77 794	11 200		11 200	27 474	-16 274
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-3 084 720	-2 478 900	43 600	-2 435 300	-2 165 917	-269 383
Henkilöstömenot	-990 686	-806 400	43 600	-762 800	-787 363	24 563
Palveluiden ostot	-1 647 440	-1 290 200		-1 290 200	-1 016 750	-273 450
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-96 357	-81 700		-81 700	-49 389	-32 311
Avustukset	-57 550	-61 000		-61 000	-65 380	4 380
Muut toimintamenot	-292 687	-239 600		-239 600	-247 036	7 436
Toimintakate	-1 892 207	-1 971 900	29 600	-1 942 300	-1 664 845	-277 455
Toimintakate €/asukas	-89,8	-93,6		-92,2	-80	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-29 843	-29 400		-29 400	-29 533	133
Suunnitelmapoistot	-12 861	-10 900		-10 900	-10 916	16
Yhteensä	-1 934 910	-2 012 200	29 600	-1 982 600	-1 705 293	-277 307

Talousarvion toteutuminen

Elinkeino- ja maaseutupalvelut, matkailu- ja kulttuuri-toimi, museot ja tapahtumatuotanto sekä liikuntapalvelut yhdistettiin yhdeksi tulosalueeksi 1.7.2015. Resurssit yhdistäminen ja voimavarojen suuntaaminen entistä enemmän elinvoima- ja vetovoimatekijöihin tehostavat toimintaa ja parantavat palvelutarjontaa.

Toimintakatteen parantumisen taustalla on ulkopuolisten asiantuntijapalveluiden vähäisempi käyttö.

Hamina Bastionin roolin vahvistaminen on ollut yksi keskeinen tavoite. Alkuvuodesta toteutettiin tapahtumajärjestäjille suunnattu tekninen-/imagollinen esite. Kaupungin uusi matkailuohjelma valmistui kesäkuussa 2015 ja siinä määriteltyjen toimenpiteiden toteuttaminen on jo alkanut.

Uuden elinkeinostrategian päivittäminen tarkoittaa käytännössä kokonaan uuden kaupunkistrategian mukaisen kasvuohjelman laatimista. Työ käynnistyi syyskuussa 2015. Seudullinen yhteistyö tulee voimaantumaan kasvuohjelman kautta.

E18 tien valmistuminen ja hankkeeseen liittyvien kaupungin sisääntuloteiden järjestelyt ja parannukset ovat merkittävä asia kaupungin tulevaisuuden kannalta. Haminalla on otollinen sijainti Helsingin ja Pietarin metropolialueen akselilla. Tieyhteyden lisäarvoodotukset kaupungin elinvoimaisuudelle eivät ole vielä tuottaneet toivottua tulosta. Yleinen talouden taantuma ja osaltaan Venäjän tilanne ovat aiheuttaneet varovaisuutta yritysten investoinneissa. Lankamalmien kauppakeskittymäalueen markkinointia kuitenkin edistetään aktiivisesti uusien toimijoiden saamiseksi. Haminan kilpailuvaltteja ovat sujuvan tieyhteyden lisäksi hyvä satama ja edulliset asuin-, liike- ja teollisuustontit sekä päätöksenteon nopeus.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	Toteutuma
Toiminnan kysyntä- ja laajuustiedot			
Hamina Bastionin yleisö- ja yksityistilaisuudet		18	90
Kävijät neuvontapisteissä (1.6.-31.8.) hlöä		4 000	5 000
Hamina Bastionin kävijämäärät	73 000	50 000	63 000
Yhteistoiminta-alueen tukikelpoinen viljelysala, ha			25 595
josta Haminan osuus, ha			7 302
Maatilojen sähköisten tukihakemusten osuus %		75 %	78 %
Taloudellisuus / tuottavuus			
Ulkopuolisen rahoituksen määrä € (yhteistyösopimukset, avustukset)	311 000	60 000	52 000
Liiketoiminnan tuotot € (lipunmyynti, tapahtumavuokrat, tuotemyynti)	606 015	117 700	173 900
Elinkeinotoiminta, toimintakulut €/asukas	146	117	104

Toimielin	KAUPUNGINHALLITUS
Tulosalue	Taloushallinto
Tulosyksiköt	Talousohjelmat ja tietohallintopalvelut
Tilivelvollinen viranhaltija	Talousjohtaja 30.6. asti Konsernipalvelujohtaja 1.7. alkaen

Toiminta-ajatus Taloushallinnon tulosalue huolehtii kaupungin taloussuunnittelusta, laskentatoimesta, maksuliikenteestä ja tietohallinnosta.

Taloushallinto tuottaa taloussuunnittelun ja laskentatoimen keinoin sisäisten ja ulkoisten sidosryhmien käyttöön sellaista ajantasaista informaatiota kaupungin taloudellisesta tilanteesta, jonka avulla kaupungin toimintaa voidaan ohjata.

Tietohallintoyksikkö ylläpitää ja kehittää tietotekniikan tarjoamin mahdollisuuksin kuntalaisille ja sisäisille asiakkaille tarjottavia palveluita ja varmistaa käytössä olevien järjestelmien toimivuuden joko itse tai ostamalla riittävät palvelut.

Sitovat tavoitteet

Kehittämishanke I: JOHDON RAPORTOINTIJÄRJESTELMÄN KÄYTTÖÖNOTTO

Tavoitteet 2015

Raportointijärjestelmä on ylemmän johdon käytössä maaliskuun loppuun mennessä.

Toteutus

Hanke ei ole toteutunut.

Raportointijärjestelmän käyttöönotto siirtyy vuoteen 2016.

Tuloslaskelma

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
200 Taloustoimi						
Toimintatulot	1 064 362	1 002 800	0	1 002 800	1 003 306	-506
Myyntituotot	1 064 358	1 002 800		1 002 800	1 003 299	-499
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset						
Muut toimintatuotot					7	-7
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-2 361 412	-2 515 800	-94 900	-2 610 700	-2 542 564	-68 136
Henkilöstömenot	-565 489	-551 900	-14 900	-566 800	-582 302	15 502
Palveluiden ostot	-1 566 971	-1 716 400	-80 000	-1 796 400	-1 734 460	-61 940
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 223	-10 400		-10 400	-15 648	5 248
Avustukset						
Muut toimintamenot	-221 729	-237 100		-237 100	-210 155	-26 945
Toimintakate	-1 297 050	-1 513 000	-94 900	-1 607 900	-1 539 258	-68 642
Toimintakate €/asukas	-61,6	-71,8		-76,3	-74	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	609 944	-17 000		-17 000	-17 074	74
Suunnitelmapoistot	-25 286	-86 700		-86 700	-20 625	-66 075
Yhteensä	-712 392	-1 616 700	-94 900	-1 711 600	-1 576 957	-134 643

Talousarvion toteutuminen

Toimintakatteen alijäämä pieneni verotuskustannusten pienentymisen ja atk-palveluostojen vähentymisen takia.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	Toteutuma
Toiminnan kysyntä- ja laajuustiedot			
- myyntilaskujen määrä kpl/v	50 313	48 000	50 488
- ostolaskujen määrä kpl/v	35 730	36 000	34 832
Perustiedot (tuotannontekijät/suoritteet)			
- hallinnon verkon työasemia, kpl	690	685	586
- opetusverkon työasemia, kpl	510	500	430
- palvelimia, kpl		34	34
Taloudellisuus / tuottavuus			
Toimintamenot, euroa/asukas			
- taloustoimisto	27,31	26,28	27,99
- tietohallinto	55,26	60,92	62,73
- verotuskustannukset	26,21	26,06	25,30
- hankintatoimi	3,29	5,79	5,81

Toimielin	KAUPUNGINHALLITUS
Tulosalue	Henkilöstötoimi
Tulosyksiköt	Henkilöstöhallinto, Henkilöstöpalvelut, Yhteistoiminta, Työyhteisön kehittäminen, Työllistäminen
Tilivelvollinen viranhaltija	Henkilöstöjohtaja 30.6. asti Henkilöstöpäällikkö 1.7. alkaen (nimikemuutos)
Toiminta-ajatus	Henkilöstöhallinnon toimialueena ovat palkatun henkilöstön ja luottamushenkilöiden henkilöstöasiat ja henkilöstöpolitiikan linjaus. Henkilöstöhallinnon tavoitteena on vaikuttaa oikeudenmukaisella palkkauksella ja muilla palvelussuhteen ehdoilla työn tuloksellisuuteen ja henkilöstön viihtyvyyteen työssään, edistää henkilöstön henkistä ja ruumiillista hyvinvointia sekä parantaa henkilöstön vaikutusmahdollisuuksia omaa työtään ja työyhteisöään koskevien päätösten valmistelussa.

Sitovat tavoitteet

Kehittämishanke: SÄHKÖISTEN HR -JÄRJESTELMIEN KÄYTTÖÖNOTTO

Tavoitteet 2015

Esimiestyön helpottaminen sähköisiä järjestelmiä hyödyntämällä sekä seurannan ja raportoinnin tehostaminen. Sähköiset työkalut ovat käytössä vuonna 2015.

Toteutus

Heta-työpöytä ja vuosiloma -osiot on otettu käyttöön 23.3.2015 koko henkilöstölle. Koulutuksen hallinta - osio testauksessa. Kehitys-keskustelu ja osaamisen hallinta -osioiden käyttöönotto oli loppuvuodesta.

Tuloslaskelma

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
250 Henkilöstöhallinto						
Toimintatulot	646 336	1 392 700	-386 600	1 006 100	675 902	330 198
Myyntituotot	80 181	118 700		118 700	75 441	43 259
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset	541 465	1 252 000	-386 600	865 400	573 477	291 923
Muut toimintatuotot	24 689	22 000		22 000	26 984	-4 984
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-2 361 003	-4 684 200	1 622 300	-3 061 900	-2 370 338	-691 562
Henkilöstömenot	-1 142 481	-3 402 000	1 622 300	-1 779 700	-1 147 733	-631 967
Palveluiden ostot	-1 078 726	-1 127 600		-1 127 600	-1 122 393	-5 207
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-11 335	-13 200		-13 200	-19 991	6 791
Avustukset	-2 825	-3 000		-3 000	-4 438	1 438
Muut toimintamenot	-125 635	-138 400		-138 400	-75 783	-62 617
Toimintakate	-1 714 667	-3 291 500	1 235 700	-2 055 800	-1 694 437	-361 363
Toimintakate €/asukas	-81,4	-156,3		-97,6	-81	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	976 759	-57 100		-57 100	-56 364	-736
Suunnitelmapoistot					-21 272	21 272
Yhteensä	-737 908	-3 348 600	1 235 700	-2 112 900	-1 772 073	-340 827

Talousarvion toteutuminen

Toimintakatteen alijäämä pieneni merkittävästi talousarviosta, koska mm. HAKO -hanke toteutui arvioitua pienempänä. Myös työllistämistuella palkattiin

aiempia vuosia vähemmän työntekijöitä kaupungin yt-neuvottelujen ja toisaalta palkkausehtojen kiristymisen takia.

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
YLEISHALLINTO YHTEENSÄ						
Toimintatulot	3 173 152	2 950 500	-400 600	2 549 900	2 299 408	-250 492
Myyntituotot	2 045 862	1 617 300	-14 000	1 603 300	1 542 985	-60 315
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset	797 813	1 285 000	-386 600	898 400	623 814	-274 586
Muut toimintatuotot	329 476	48 200		48 200	132 609	84 409
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-9 749 224	-11 773 300	1 617 700	-10 155 600	-8 964 677	1 190 923
Henkilöstömenot	-3 515 457	-5 586 300	1 619 700	-3 966 600	-3 306 494	660 106
Palveluiden ostot	-4 925 825	-4 758 600	-65 000	-4 823 600	-4 505 332	318 268
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-147 105	-156 700	8 000	-148 700	-108 180	40 520
Avustukset	-305 416	-264 000	30 000	-234 000	-294 454	-60 454
Muut toimintamenot	-855 420	-1 007 700	25 000	-982 700	-750 216	232 484
Toimintakate	-6 576 072	-8 822 800	1 217 100	-7 605 700	-6 665 269	940 431
Toimintakate €/asukas	-312,2	-418,9		-361,1	-319	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	1 533 479	-127 600		-127 600	-127 070	-530
Suunnitelmapoistot	-39 192	-98 800		-98 800	-53 989	-44 811
Yhteensä	-5 081 786	-9 049 200	1 217 100	-7 832 100	-6 846 328	-985 772

Perusturva

Toimielin	PERUSTURVALAUTAKUNTA 30.6.2015 ASTI, SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA 1.7.2015 ALKAEN
Tulosalue	Keskittetyt hallinto- ja talouspalvelut
Tulosyksiköt	Keskittetyt hallinto- ja talouspalvelut
Tilivelvollinen viranhaltija	Hyvinvointipalveluiden johtaja (Perusturvajohtaja 30.6.2015 asti) (nimikemuutos)
Toiminta-ajatus	Perusturvan hallinnon tehtävä on johtaa organisaatiota ja tukea tulosalueita tehtävissään.

Sitovat tavoitteet

Kehittämishanke I: PERUSTURVAN TULOSALUEIDEN SOPIMUSOHJAUS SISÄISEN VALVONNAN TOIMENPITEENÄ	
Tavoitteet 2015	Toteutuma
Tuotteistusta laajennetaan kaikille tulosalueille.	Organisaatiouudistuksen valmistelun takia tuotteistuksen laajentamista ei ole voitu tehdä.

Tuloslaskelma

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
300 Keskittetyt hallinto- ja talouspalvelut						
Toimintatulot	321	0	0	0	121	-121
Myyntituotot	321				121	-121
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset						
Muut toimintatuotot						
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-346 199	-363 700	0	-363 700	-335 254	-28 446
Henkilöstömenot	-258 494	-266 800		-266 800	-264 000	-2 800
Palveluiden ostot	-44 963	-50 800		-50 800	-27 877	-22 923
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 069	-7 000		-7 000	-3 034	-3 966
Muut toimintamenot	-38 674	-39 100		-39 100	-40 343	1 243
Toimintakate	-345 878	-363 700	0	-363 700	-335 133	-28 567
Toimintakate €/asukas	-16,4	-17,3		-17,3	-16	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-6 650	-7 300		-7 300	-7 244	-56
Suunnitelmapoistot						
Yhteensä	-352 528	-371 000	0	-371 000	-342 377	-28 623

Talousarvion toteutuminen

Toimintakate hieman parantui, koska kaikkia talousarvion suunniteltuja hankintoja ei organisaatiouudistuksen myötä tehty.

Toimielin	PERUSTURVALAUTAKUNTA 30.6.2015 ASTI, SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA 1.7.2015 ALKAEN
Tulosalue Tulosyksiköt	Terveydenhuolto 30.6.2015 asti, Terveyspalvelut 1.7.2015 alkaen Terveydenhuollon hallinto, Perusterveydenhuolto, Suun terveydenhuolto, Erikoissairaanhoito, Erikoissairaanhoidon ostopalvelut
Tilivelvollinen viranhaltija	Terveyspalveluiden päällikkö 1.7.2015 alkaen (Terveysjohtaja 30.6.2015 asti) (nimikemuutos) Varhaiskasvatuspäällikkö (Perheneuvola, Terveysneuvonta) 1.7.2015 alkaen
Toiminta-ajatus	Terveydenhuollon tehtävänä on tuottaa ja järjestää lakisäätöiset haminalaisten perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palvelut. Asiakaslähtöisessä perusterveydenhuollossa on tavoitteena riittävien ja oikea-aikaisten sekä vaikuttavien palvelujen tuottaminen. Terveyden edistäminen ja ennaltaehkäisevä toiminta korostuvat kaikissa terveydenhuollon palveluissa.

Sitovat tavoitteet

Kehittämishanke I: ORGANISAATIO- JA RAKENNEMUUTOKSET 2015–2017:

1. SOTE-uudistukseen valmistautuminen
2. Vanhustyön ja terveydenhuollon uudelleen organisoitumista selvitetään
3. Tehostetun kotihoidon tiimi siirtyy terveydenhuollon tulosalueelle 1.1.2015.
4. Hoikun ja muiden organisaatioiden potilasprosessien työnjakoa kehitetään yhteistyössä
5. Kehitetään henkilöstön uudelleen sijoittumista muuttuvassa toimintaympäristössä ja tehtävien uudelleen järjestelyjä
6. Tuotteistushanke 2013–2016 laajenee
7. Sähköisten palvelujen käyttöä laajennetaan

Tavoitteet 2015	Toteutuma
1. Toiminnan tehostaminen ja päällekkäisyyksien karsiminen organisaatiouudistuksilla ja rakenneuudistuksilla: määritetään keskeiset ydinprosessit. Terveydenhuollon tuotteet käytössä ja niiden perusteella laaditaan ulkokuntalaisten laskutus.	1. Tehostettu kotihoidon tiimi siirtynyt vuoden alusta osaksi terveystaloutta. Paljon palveluja käyttävät kartoitettu ja heidän hoitoprosesseja on kehitetty (mm. vanhusasiakkaiden palveluohjaus, krooninen kivunhoito). Terveydenhuollon ydinprosessit ja yhteiset prosessit vanhustyön kanssa määritelty maaliskuussa 2015. Hoitoprosessien kehittämisen yhteydessä nimitetään tarvittaessa vastuuhoidaja/-työntekijä. Ulkokuntalaisten laskutusta tarkistetaan prosesseittain.
2. Aivohalvauspotilaiden kuntoutusprosessi. Potilasturvallisuus lisääntyy; sairaalan sisäisten infektioiden määrä alenee. Hoikussa hoidettujen lonkkamurtumapotilaiden määrä.	2. Sairaalainfektiot: Hoitoon liittyvät infektiot vähentyneet Kujalla v.2014 14,1%, v. 2015 10,4% ja sisätautiyksikössä lisääntyneet v. 2014 18,4%, 2015 19,9% Hoikun kuntoutus; potilaille 1 tai useampia hoitajaksoja. Lonkkaliukupotilaat: 30 Neuroliukupotilaat: 6 Muu laitoshoido: 21 Laboratoriotutkimukset: 10 799 (v. 2014=7 758)
3. Kansalaisen ajanvaraus, käyttö onnistuu	3. Toteutuu
4. Itseilmo-laitteen käyttöaste 60–70 % ilmoittautuvista.	4. Terveystaloutta 60 % ilmoittautuu Itseilmolla ja suun terveydenhuollossa 70 %.
5. Kansalaisen ajanvaraus	5. Laboratoriossa 910 käyttäjää

6. Tekstiviestimistutukset suun terveydenhuollossa ja psykiatrian poliklinikalla vähentävät peruuttamattomien poisjääntien määrää

7. Perheneuvolan tavoitteet vuodelle 2015: Perheneuvolatyöhön erikoistunut henkilökunta tuottaa lähipalveluna asukaslähtöisesti lasten ja lapsiperheiden myönteistä kehitystä tukevia neuvonta-, tutkimus- ja hoitopalveluja. Perhe-neuvola kirjaa asiakastapaamiset terveys-Efficaan ja siirtyy muun terveydenhuollon mukana eArkistoon.

6. Peruuttamattomat poisjäännit käynneiltä vähentyneet psykiatrian poliklinikalla: v.2015 peruuttamattomia käynnejä (v.2014 oli 780) 473.

7. perheneuvolan tunnusluvut vuodelle 2015: suoritettavoite (I=45min) 3 800 suoritetta/vuosi toteuma 3 795, asiakasperheiden lukumäärä 200 perhettä/vuosi toteuma 151.

Kehittämishanke 2:

TERVEYDEN EDISTÄMINEN JA ENNALTAEHKÄISEVIEN PALVELUJEN KEHITTÄMINEN

1. Sähköisen hyvinvointikertomuksen käyttöönotto
2. Maakunnallisen Terveysliikuntastrategian (2014–2020) jalkauttaminen.
3. Neuvolan perhetyön kehittäminen pikkulapsiperheiden tarpeiden mukaiseksi ja neuropsykologisen valmennuksen käynnistäminen (Nepsy-toimintamalli)
4. Ryhmätoimintojen kehittäminen.

Tavoitteet 2015

1. Valtakunnalliset indikaattorit =mittarit
2. Sydänpotilaiden ja muiden valtimotautipotilaiden jatkokuntoutumishankkeeseen osallistujien määrä ja laatu
3. Lapsiperheitä tukevat palvelut otetaan käyttöön
4. Ryhmät käynnistyvät

Toteutuma

1. Indikaattorien toteutumisen seuranta
2. –
3. Lapsiperheiden kotipalvelutyöntekijä aloitti terveysneuvonnassa elokuussa 2015
4. Elämäntaparyhmistä laihdutusryhmiä 3 kpl, Depressioryhmiä 2 kpl ja rentoutusryhmiä 1 kpl.

Tuloslaskelma

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
310 Terveydenhuolto						
Toimintatulot	2 939 869	2 903 100	0	2 903 100	3 265 728	-362 628
Myyntituotot	1 421 203	1 301 500		1 301 500	1 682 167	-380 667
Maksutuotot	1 518 598	1 601 600		1 601 600	1 583 561	18 039
Tuet ja avustukset						
Muut toimintatuotot	68					
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-39 963 192	-40 666 500	-370 400	-41 036 900	-41 753 125	716 225
Henkilöstömenot	-10 723 057	-11 063 600	-30 400	-11 094 000	-11 561 235	467 235
Palveluiden ostot	-26 188 845	-26 463 000	-340 000	-26 803 000	-27 005 223	202 223
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 613 314	-1 693 100		-1 693 100	-1 706 319	13 219
Avustukset	-729 132	-734 000		-734 000	-742 182	8 182
Muut toimintamenot	-708 844	-712 800		-712 800	-738 165	25 365
Toimintakate	-37 023 322	-37 763 400	-370 400	-38 133 800	-38 487 396	353 596
Toimintakate €/asukas	-1757,9	-1793,0		-1810,6	-1 845	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-253 307	-261 400		-261 400	-259 294	-2 106
Suunnitelmapoistot	-162 581	-141 700		-141 700	-177 088	35 388
Yhteensä	-37 439 211	-38 166 500	-370 400	-38 536 900	-38 923 778	386 878

Talousarvion toteutuminen

Organisaatiouudistuksen myötä perheneuvola ja terveysneuvonta siirtyivät osaksi Varhaiskasvatusta.

Toimintakatteen heikennys kohdentuu laitoshoidon ostopalveluihin ja terveysaseman henkilöstömenoihin. Laitoshoidon on ostettu Hoiku Oy:stä sopimusten mukaisesti ja lisäksi on jouduttu maksamaan ns. kiintiöpaikoista. Henkilöstömenojen ylitys johtuu avoimien vakanssien täyttämisestä loppuvuodesta 2014, jolloin vakanssien määrärahavaraukset jäivät pois talousarviosta vuodelle 2015 sekä pitkien sairauslomien takia siirretyistä vuosilomista ja uusien työntekijöiden lomakorvausvarauksista.

Terveyspalvelut on osallistunut aktiivisesti alueelliseen kehitystyöhön, mm. kuntoutuksen prosesseja on kehitetty vuoden aikana (apuvälinepalvelut, kroonisen kivunhoito, kuntoutuksen jatkohoito). Paljon palveluita käyttävien palvelutarve on arvioitu ja hoitoa on toteutettu tarvelähtöisesti. Terveyskioskin asiakasmäärä on kasvanut ja vastaava määrä käynneistä vähentynyt terveysasemalla. Tämä mahdollistaa terveysasemalla työn keskittymistä vaatimaan pitkäaikaissairaiden hoitoon. Terveydenhuollon asiakasraati on käynnistetty ja asiakasraati on kokoontunut viisi kertaa.

Neuropsykiatrisen valmennuksen (Nepsy) koulutusta on järjestetty yhteistyössä muiden hyvinvointipalveluiden kanssa ja osallistujat, 43 henkilöä, ovat kaupungin eri toimialueilta. Nepsy-valmennusta on tar-

jottu yksilövalmennuksena alle kouluikäisten ja alakouluikäisten lasten perheille. Kuntoutus ja vanhustyö ovat yhteistyössä järjestäneet ergonomia- ja siirtokoulutusta. Nepsy-toimintamalli on otettu hyvin vastaan. Valmennuksella on voitu tukea lapsiperheitä osana kuntoutusta, puheterapian ja toimintaterapian lisäksi.

Terveysneuvonnassa aloitti uutena lakisääteisenä palveluna lapsiperheiden kotipalvelu 17.8.2015. Palvelu on tarpeellinen, asiakkaiden yhteydenotot ovat lisääntymään päin palvelun maksullisuudesta huolimatta. Neuvoloissa sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa kaikki lakisääteiset terveystarkastukset on saatu tehtyä. Kouluterveydenhoitajat osallistuivat jokavuotiseen Selväreitti-tapahtumaan keväällä 2015. Koulupsykykari on vakiinnuttanut paikkansa yläkouluilla, kuten myös neuvolan perhetyön ohjaaja. Työntömiä terveystarkastuksien tekeminen siirrettiin Väylään yhteisiin tiloihin ja niissäkin kävijöitä on riittänyt mukavasti. Uutena toimintana käynnistettiin elokuun lopulla pitkäaikaistyöttömien eläkeselvittelyt yhdessä terveysaseman sosiaalityöntekijän kanssa.

Tuotteistus on edennyt ja hinnoittelussa on otettu käyttöön tuoteperusteisia hintoja. Tuotteistuksen käyttöönotto laajenee kaikkiin terveyspalveluiden yksiköihin. IMS-toimintamallin käyttöönotto käynnistyi. Terveyspalvelut ovat tuottaneet perusterveydenhuollon palvelut hoitotakuussa.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	Toteuma
Toiminnan kysyntä- ja laajuustiedot			
Perusterveydenhuolto, Peittävyys %	60	65	60
Perustiedot (tuotannon tekijät/suoritteet)			
Avoterveydenhuolto			
Käynnit	Lääkäri 15 340 Hoitaja 28 756	13 500 25 000	12 777 23 492
Terveyskioskikäynnit	4 888	4 500	6 232
Päivystys-pkl käynnit klo 8-22	Lääkäri 11 245 Hoitaja 16 736	11 000 12 000	14 999 11 861
Erikoislääkärin vastaanottokäynnit	178	100	231
Päivystyskäynnit ESH klo 16.00-7.59	2 050	2 600	2 195
Fysioterapia			
käynnit	10 473	9 900	10 045
ryhmäkäynnit	3 398	2 900	3 100
Seulonnat			
mammografiat (kutsutut lkm), osallistumis-%	1 284	1 650	1 372
papat (kutsutut lkm), osallistumis-%	764	960	763
silmänpohjakuvaukset, kutsutut lkm	589	550	540
Suun terveydenhuolto käynnit	28 203	28 700	26 200
Suun terveydenhuolto oikomishoito	3 628	3 600	3 273
Suun terveydenh. lasten ja nuorten käynnit	8 751	8 700	7 704
Suun terveydenhuolto aikuisten käynnit	19 452	20 000	18 496
Suun terveydenhuolto päivystys	3 868	3 900	3 917
12 vuotiaiden DMF-indeksi <1 %			0,5

	TP 2014	TA 2015	Toteuma
Sairaalahoito, hoitopäivät			
Sisätautiosasto (26 paikkaa)	9 373	9 500	8 979
Kuja (24 paikkaa)	8 621	8 000	7 947
Hoitojaksojen määrä			
sisät.	490	470	562
kuja	560	535	651
Keskimääräinen hoitoaika			
sisät	18	15	16
kuja	15	16	12
tehostettu ksh			1 938
Yleissairaanhoitopäivät esh:ssa	120	0	13
Psykiatrin poliklinikka			
vastaanottokäynti	6 076	6 200	6 199
asiakkaat	547	600	566
avopsykiatrian kuntoutus/ryhmäk. ryhmien määrä	1	20	127
Laboratorio			
kaikki tutkimukset	200 363		210 456
oma tuotanto	179 822		187 667
näytteenotot	38 730		40 982
Uudet palvelut			
Terveyskioski (käynnit)	2 192	4 500	6 232
Lonkkamurtumapotilaan hoitoketju (potilasmäärä)	25	40	30
Neurologisen pot. kuntoutusjakso (potilasmäärä)			6
Perheneuvola suoritteet	3 150	3 800	3 795
Perheneuvola perheet	140	200	151
Terveysneuvonta (käynnit)			
Äitiysneuvola:			
käynnit	3 613		3 544
kotikäynnit	298		256
Perhesuunnitteluneuvola:			
käynnit	826		982
Lastenneuvola:			

käynnit	4 208		4 245
kotikäynnit	3		5
Neuvolan perhetyö:			
kotikäynnit (elo-joulukuu2015)	202		145
käynnit	35		
Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto:			
Alakoulut	2 858		2 990
Yläkoulut	3 179		2 236
Lukio	580		561
Ammattiopisto	677		621
Yläkoulujen psyk.sh	250		96
Työttömien terveystarkastukset:			
TE-toimiston työttömien			96
Väylän työttömät	143	200	122
Taloudellisuus / tuottavuus			
Avoterveydenhuolto			
Hammashuolto € / käynti	72	85	78
Päivystysvastaanotoilla € / käynti	58	80	68
Osastohoidon kustannukset			
Sisätautiosasto € / pv	219	225	227
Kuja € / pv	216	227	220

Toimielin	PERUSTURVALAUTAKUNTA 30.6.2015 ASTI, SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA 1.7.2015 ALKAEN
Tulosalue	Ikäihmisten palvelut
Tulosyksiköt	Vanhustyön yhteiskustannukset, Ennaltaehkäisevät palvelut, Kotihoito, Asumis- ja hoivapalvelut
Tilivelvollinen viranhaltija	Ikäihmisten palveluiden päällikkö (Vanhustyön johtaja 30.6.2015 asti) (nimikemuutos)
Toiminta-ajatus	Ikäihmisten palvelut edistää ja ylläpitää ikääntyvien ja vanhusten toimintakykyä sekä elämän laatua palveluohjauksen, hyvinvointia tukevien neuvolapalvelujen, kuntoutuksen, kotihoidon ja hoiva-asumisen avulla. Palvelu on yksilöllistä ja pohjautuu toimintakyvyn arviointiin.
	Ikäihmisten palveluiden kokonaistavoite on edistää kuntalaisten toimintakykyisyyttä ja osallisuutta, vähentää palvelutarvetta yli 75 -vuotiaiden piirissä sekä hillitä kustannuskehitystä.

Sitovat tavoitteet

Kehittämishanke 1: KOTIHOIDON TUOTTAVUUDEN EDISTÄMINEN

Tavoitteet 2015	Toteutuma
1. Asiakastarpeet ja resurssit on arvioitu	1. Asiakastytyväisyyskysely tehty syksyllä 2015 ja kehittämistoimenpiteet kirjattu tiimeittäin ja kehittämiskohteet nimetty. Kehittämiskohteena olleen mm.vastuuhoitajuuden tunnettavuus lisääntynyt.
2. Toiminnan teknisen ohjausjärjestelmän käyttöönotto	2. Toiminnanohjausjärjestelmäksi valittu Tiedon Terveys - Efficat kotihoidon osio, jonka käyttöönotto tapahtui syyskuussa.
3. Resurssi tiimi käytössä	3. Resurssi tiimi on otettu käyttöön ja sen hyödyt ovat olleet merkittäviä mm. äkillisissä poissaoloissa
4. Osaamisen ja toimintakulttuurin kehitys asiakas-keskeisemmäksi	4. Välittömän työajan osuutta lisätään asiakaskäynnillä, tavoite 70 % - 80 % ei vielä ole toteutunut..

Kehittämishanke 2: LAITOSHOIDON KORVAAMINEN ARVIOINTI - JA KUNTOUTUSYKSIKÖLLÄ

Tavoitteet 2015	Toteutuma
1. Arviointi- ja kuntoutusyksikön mallinnus käytössä	1. Arviointi - ja kuntoutusyksikön toiminnan prosessikuvaus on laadittu IMS:iin
2. Vuoden alussa 28 laitospaikkaa. Vähintään puolet paikoista toimii mallin mukaisesti.	2. Vuoden lopussa 27 laitospaikkaa käytössä. Arviointi- ja kuntoutuspaikkoja 14.
3. Henkilöstörakenne: kaksi tointa (10 %) on muutettu tukemaan tulevaa toimintaa.	3. Apulaisosastonhoitajan vakanssi on muutettu geronomin vakanssiksi vuoden 2017 alusta. Yksi sairaanhoitajan toimi muutettu fysioterapeutin toimiksi.
4. Osaamista lisätään arviointi- ja kuntoutuskäytännöissä.	4. Henkilökunnan gerontologiseen kuntoutukseen liittyvä koulutus toteutunut vuoden 2015 aikana.

Kehittämishanke 3: LYHYTAIKAISHOIDON LISÄÄMINEN

Tavoitteet 2015	Toteutuma
Ostetaan lyhytaikaishoitoa tehostetun palveluasumisen sijaan 5-10 paikkaa	Uusi asumispalveluyksikkö avautui keväällä.

Tuloslaskelma

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
320 Vanhustyö						
Toimintatulot	3 861 946	3 628 000	124 000	3 752 000	3 966 184	-214 184
Myyntituotot	247 420	129 200		129 200	356 808	-227 608
Maksutuotot	3 410 085	3 498 800		3 498 800	3 485 144	13 656
Tuet ja avustukset	198 081		124 000	124 000	123 926	74
Muut toimintatuotot	6 361				307	-307
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-21 080 102	-20 415 300	-524 900	-20 940 200	-21 019 808	79 608
Henkilöstömenot	-12 623 215	-11 433 200	-444 900	-11 878 100	-11 890 706	12 606
Palveluiden ostot	-4 566 169	-5 128 300	10 000	-5 118 300	-5 410 629	292 329
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-796 352	-789 800	0	-789 800	-702 881	-86 919
Avustukset	-2 753 377	-2 716 400	-90 000	-2 806 400	-2 681 640	-124 760
Muut toimintamenot	-340 990	-347 600	0	-347 600	-333 952	-13 648
Toimintakate	-17 218 156	-16 787 300	-400 900	-17 188 200	-17 053 624	-134 576
Toimintakate €/asukas	-817,5	-797,1		-816,1	-817	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-255 192	-258 900		-258 900	-256 060	-2 840
Suunnitelmapoistot	-45 093	-31 800		-31 800	-31 559	-241
Yhteensä	-17 518 441	-17 078 000	-400 900	-17 478 900	-17 341 243	-137 657

Talousarvion toteutuminen

Toimintakate parantui tehostetun palveluasumisen kotikuntakorvaustuottojen toteuduttua suunniteltua suurempana antaen katetta omaishoidon tuen ja tehostetun palveluasumisen ostojen ylittymiselle. Kotihoidon toiminnanohjausjärjestelmä saatiin otettua käyttöön suunnitellusti loppuvuodesta 2015.

Toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönoton avulla kotihoidon toimintaa saatiin tehostettua ja henkilöstöresursseja uudelleen arvioitua.

Arviointi- ja kuntoutusyksikön mallinnus eteni vuoden aikana ja paikkamäärä oli vuoden lopussa 27 joista 14 toimii mallinnuksen mukaisesti.

Palveluohjauksen saatavuutta parannettiin edelleen siirtämällä palveluohjausta arviointi- ja kuntoutusyksikön käyttöön. Neuvolapalvelujen sisältöä kehitettiin edelleen. Kotikuntoutukseen ja lyhytaikaishoitoon panostettiin edelleen.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	Toteutuma
Perustiedot (tuotannontekijät/suoritteet)			
Ennaltaehkäisevät palvelut (ikäihmisten neuvola)			
-vastaanotto- ja kotikäynnit	904	1 600	802
-hyvinvointia tukevat kotikäynnit	218	500	124
-liikuntaryhmät määrä/osallistujat	73/812	0	71/12824
-ryhmätapaamiset	85		76
Säännöllisen kotihoidon asiakkaat (joulukuu)	236	460	249
-yli 75 vuotiaiden lukumäärä	195	400	200
Omaishoidontuella hoidettuja vuoden lopussa	179	160	194
-joista 75 vuotta täyttäneitä	99	110	106
Tehostetun asumispalvelun paikat yht.	281	265	279
-tehostettu asumispalvelu omana tuotantona	151	151	151
-tehostetun asumispalvelun ostot (sis.pal.seteli)	130	114	128
Tuetun asumispalvelun paikat (oma tuotanto)	27	7	27
Laitoshoitopaikkoja tulosalueella	28	15	27
intervalli/selvitys/kuntoutuspaikat	20	35	19
Taloudellisuus / tuottavuus	TP 2014	TA 2015	Toteutuma
Kotihoidon kustannus vuodessa/asukas, netto €	179	182	144
Tehostetun asumispalvelun hinta, € netto/päivä	95	120	96
Laitoshoitopäivän hinta, € netto	137	140	141
Palveluasuntojen käyttöaste, %	99	98	99
Laitoshoidon käyttöaste, %	103	100	92

Toimielin	PERUSTURVALAUTAKUNTA 30.6.2015 ASTI, SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA 1.7.2015 ALKAEN
Tulosalue	Sosiaalipalvelut
Tulosyksiköt	Sosiaalityön yhteiskustannukset, Aikuisten sosiaalityö ja kuntoutus, Lasten ja perheiden sosiaalityö, Perhetukitoiminta
Tilivelvollinen viranhaltija	Sosiaalipalveluiden päällikkö (Sosiaalityön johtaja 30.6.2015 asti) (nimikemuutos)
Toiminta-ajatus	Sosiaalityön lähtökohtana ovat kuntalaisten moninaiset elämäntilanteet ja olosuhteet. Tavoitteena on saada aikaan myönteistä muutosta yksilön, perheen ja yhteisön tilanteisiin. Yksilön ja elinympäristön voimavaroja vahvistetaan ja ongelmia ehkäistään järjestämällä tarkoituksenmukaiset palvelut ja tukitoimet yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Sitovat tavoitteet

Kehittämishanke 1: MITEN TUEMME KUNTALAISIA

Tavoitteet 2015

1. Osa perhetyön resurssista suunnataan lapsiperheiden auttamiseen varhaisemmassa vaiheessa.
2. Välitön asiakastyö on vähintään 50 % työajasta (välivaihe)
3. Kuntouttavan työtoiminnan ryhmiin osallistuu vähintään 15 henkilöä.

Toteutuma

1. Lastensuojelutarpeen lisääntyttä resurssi ei riitä varhaisempaan auttamiseen. Lapsiperheille on tehty palvelutarpeen arvioita.
2. Perhetyön kokeilun aikana on tehty yksityiskohtainen työajankäytön seuranta. Perhetyötä perheiden kodeissa tehdään sekä perhetukikeskuksesta että sosiaalitoimistosta/lastensuojelusta käsin.
3. Kuntouttavan työtoiminnan ryhmiä on järjestetty ainoastaan ostopalveluina. Pitkäaikaistyöttömien aktivointi ja kuntouttava työtoiminta kaikkiaan on lisääntynyt, jolloin omaa ryhmätoimintaa ei ole ollut mahdollista järjestää.

Kehittämishanke 2: KUSTANNUSTEHOKKAAT PALVELUT

Tavoitteet 2015

1. Hinnankorotukset max 1,5 %
2. Palveluprosesseja ylläpidettäessä otetaan huomioon sekä tehokkuus että taloudellisuus.
3. Ostopalvelusopimusten päivittäminen jatkuu.
4. Toimeentulotukiohjeet päivitetään joka vuosi.
5. Tuetaan sosiaalityöntekijäksi opiskelevia työntekijöitä.

Toteutuma

1. Toteutunut lähes poikkeuksetta
2. Toteutunut
3. Hankintojen perusteet on päivitetty kilpailuttamisen arvioinnin pohjaksi. Isojen palveluhankintojen vaihtoehtoja on arvioitu. Näitä ovat mm. päihdepalvelut ja mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut. Kilpailuttamisaikataulu on laadittu.
4. Toimeentulotukiohjeet on päivitetty 10.6.2015.
5. Yksi henkilö pätevoityi sosiaalityöntekijäksi ja toinen opiskelee.

Tuloslaskelma

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
360 Sosiaalityö						
Toimintatulot	1 741 004	2 006 000	-276 600	1 729 400	1 694 687	34 713
Myyntituotot	148 946	179 000		179 000	199 839	-20 839
Maksutuotot	74 908	82 000		82 000	77 097	4 903
Tuet ja avustukset	1 313 263	1 481 600	-236 600	1 245 000	1 178 130	66 870
Muut toimintatuotot	203 887	263 400	-40 000	223 400	239 621	-16 221
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-17 203 146	-18 345 700	-306 300	-18 652 000	-18 785 924	133 924
Henkilöstömenot	-2 343 748	-2 575 600	-36 300	-2 611 900	-2 492 860	-119 040
Palveluiden ostot	-9 839 012	-10 221 100	30 000	-10 191 100	-10 898 319	707 219
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-72 832	-92 500		-92 500	-69 335	-23 165
Avustukset	-4 704 371	-5 212 600	-300 000	-5 512 600	-5 081 257	-431 343
Muut toimintamenot	-243 182	-243 900		-243 900	-244 154	254
Toimintakate	-15 462 142	-16 339 700	-582 900	-16 922 600	-17 091 237	168 637
Toimintakate €/asukas	-734,2	-775,8		-803,5	-819	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-107 251	-113 000		-113 000	-114 792	1 792
Suunnitelmapoistot	-3 131				-1 977	1 977
Yhteensä	-15 572 524	-16 452 700	-582 900	-17 035 600	-17 208 007	172 407

Talousarvion toteutuminen

Toimintakatteen heikkeneminen johtuu pääosin lisääntyneistä lasten ja perheiden sijaishuollon ostopalveluista. Osan lisääntyneistä menoista kattaa perustoimeentulotukimenojen alhaisempi toteutuminen.

Uusi sosiaalihuoltolaki tuli voimaan 1.4.2015. Uusi laki asettaa lisää velvoitteita peruspalveluille. Haminaassa ollaan siirtymävaiheessa, kun peruspalveluihin ei ole ollut mahdollisuutta lisätä resurssia. Näin ollen on toimittu nykyisellä resurssilla noudattaen mahdollisuuksien mukaan lain velvoitteita. Esimerkiksi lastensuojelun työntekijät ovat tehneet lapsiperheitten osalta palvelutarpeen arvioita.

Työllisyysyksikkö perustettiin vuoden alussa ja työllisyyskoordinaattori toimi yksikön ainoana työntekijänä. Haminan työllisyysohjelma valmistui. Työllisyysohjelman laatimisen yhteydessä valmisteltiin uusia

työllisyyden toimintatapoja sitouttaen eri toimijoita ja verkostoa yhteistyöhön.

Pitkäaikaistyöttömien palveluissa jatkettiin tiivistä aktiivointia. Kuntouttavan työtoiminnan monimuotoisuus ja määrä lisääntyivät huomattavasti. Uutena toimintana alkoi kuntouttavan työtoiminnan peruskoulupaja henkilöille, joiden peruskoulu on aikanaan jäänyt kesken. 1.7.2015 alkaen kuntouttavaa työtoimintaa voi järjestää vain neljänä päivänä viikossa aiemman viiden päivän sijaan.

Kehitysvammaisten palveluiden kokonaisuutta on arvioitu Kymenlaakson alueen kattavalla kahdella perusselvityksellä. Syyskuussa valmistui päivitetty alueellinen suunnitelma kehitysvammaisten ihmisten asumisratkaisuksi ja palveluiden järjestämiseksi. Työskentely jatkuu SOTE-valmisteluna.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	Toteutuma
Toiminnan kysyntä- ja laajuustiedot			
Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet	1 087	1 070	1 073
A-klinikan asiakkaat	295	390	287
Vaikeavammaisten kuljetuspalvelun saajat	380	370	503
Lasten ja nuorten laitoshoitopäivät	8 928	7 305	11 860
Kuntouttavan työtoiminnan toimintapäivät	30 639	26 500	32 338
Taloudellisuus / tuottavuus			
Perhetukikeskus			
koko laitos € / pv brutto	232	294	254
pitkäaikaisosasto € / pv brutto	280	270	265
Toimeentulotuen bruttomenot / kotitalous	2 086	2 605	1 860

Perusturva yhteensä

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
PERUSTURVA YHTEENSÄ						
Toimintatulot	8 543 140	8 537 100	-152 600	8 384 500	8 926 721	-542 221
Myyntituotot	1 817 890	1 609 700		1 609 700	2 238 936	-629 236
Maksutuotot	5 003 591	5 182 400		5 182 400	5 145 801	36 599
Tuet ja avustukset	1 511 344	1 481 600	-112 600	1 369 000	1 302 056	66 944
Muut toimintatuotot	210 316	263 400	-40 000	223 400	239 928	-16 528
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-78 592 638	-79 791 200	-1 201 600	-80 992 800	-81 894 111	901 311
Henkilöstömenot	-25 948 513	-25 339 200	-511 600	-25 850 800	-26 208 801	358 001
Palveluiden ostot	-40 638 989	-41 863 200	-300 000	-42 163 200	-43 342 048	1 178 848
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 486 567	-2 582 400	0	-2 582 400	-2 481 569	-100 831
Avustukset	-8 186 879	-8 663 000	-390 000	-9 053 000	-8 505 079	-547 921
Muut toimintamenot	-1 331 690	-1 343 400	0	-1 343 400	-1 356 614	13 214
Toimintakate	-70 049 498	-71 254 100	-1 354 200	-72 608 300	-72 967 390	359 090
Toimintakate €/asukas	-3326,0	-3383,2		-3447,5	-3 497	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-622 400	-640 600		-640 600	-637 390	-3 210
Suunnitelmapoistot	-210 806	-173 500		-173 500	-210 625	37 125
Yhteensä	-70 882 703	-72 068 200	-1 354 200	-73 422 400	-73 815 405	393 005

Sivistystoimi

Toimielin	KOULUTUS- JA KIRJASTOLAUTAKUNTA 30.6.2015 ASTI, LASTEN JA NUORTEN PALVELUIDEN LAUTAKUNTA 1.7.2015 ALKAEN
Tulosalue	Keskitettyt hallinto- ja talouspalvelut
Tulosyksiköt	Keskitettyt hallinto- ja talouspalvelut
Tilivelvollinen viranhaltija	Opetuspäällikkö (Sivistystoimenjohtaja 30.6.2015 asti) Varhaiskasvatuspäällikkö (Opiskelija ja oppilashuolto) 1.7.2015 alkaen
Toiminta-ajatus	Keskitettyjen hallinto- ja talouspalveluiden tulosalueen toiminta-ajatuksena on tukea sivistyspalveluiden tulosalueiden palvelutoimintaa ja luoda sille edellytykset sekä kehittää palveluita yhdessä tulosyksiköiden kanssa.

Tuloslaskelma

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
400 Keskitettyt hallinto- ja talouspalvelut						
Toimintatulot	220	0	0	0	5 494	-5 494
Myyntituotot	220				5 494	-5 494
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset						
Muut toimintatuotot						
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-695 650	-849 500	-1 100	-850 600	-812 583	-38 017
Henkilöstömenot	-594 550	-735 600	-1 100	-736 700	-698 882	-37 818
Palveluiden ostot	-55 927	-64 700		-64 700	-61 634	-3 066
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 867	-9 700		-9 700	-9 992	292
Avustukset						
Muut toimintamenot	-38 306	-39 500		-39 500	-42 075	2 575
Toimintakate	-695 430	-849 500	-1 100	-850 600	-807 089	-43 511
Toimintakate €/asukas	-33,0	-40,3		-40,4	-39	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-12 005	-15 100		-15 100	-14 840	-260
Suunnitelmapoistot						
Yhteensä	-707 435	-864 600	-1 100	-865 700	-821 928	-43 772

Toimielin	KOULUTUS- JA KIRJASTOLAUTAKUNTA 30.6.2015 ASTI, LASTEN JA NUORTEN PALVELUIDEN LAUTAKUNTA 1.7.2015 ALKAEN
Tulosalue	Varhaiskasvatus
Tulosyksiköt	Varhaiskasvatus
Tilivelvollinen viranhaltija	Varhaiskasvatuspäällikkö
Toiminta-ajatus	Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tarjota lasten ja perheiden tarpeiden mukaisia, monipuolisia ja laadukkaita palveluja. Keskeisenä periaatteena on lapsen ja vanhemmuuden arvostaminen ja hyvän lapsuuden luominen yhteistyössä vanhempien kanssa. Toiminta on tavoitteellista, suunnitelmallista ja sitä arvioidaan jatkuvasti.

Sitovat tavoitteet

Tavoite: VARHAISKASVATUKSEN NIVOUTUMINEN OSAKSI SIVISTYSPALVELUITA

Tavoitteet 2015	Toteutuma
1. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteistoinnissa tarvittava toimintojen uudelleenjärjestely.	1. Organisaatiouudistuksen myötä, tukipalveluissa huomioidaan yhteistyön mahdollisuudet mm. kouluavustajien, iltapäivätoiminnan ja varhaiskasvatuksen osalta. Varhaiserityiskasvatuksen ja erityisopetuksen sekä esiopetuksen ja perusopetuksen yhteistyötä kehitetään.
2. Avoimen varhaiskasvatustoiminnan sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan sisältöjen kehittyminen.	2. Avoimen varhaiskasvatustoiminnan sisällöt vastaavat kysyntää. Asiakkaita on paljon, tarjonta tältä osin ei ole riittävää. Haku on saatu sähköiseksi. Aamu- ja iltapäivätoiminnan kilpailutus on tehty.
3. Toiminnan muuttaminen tarvittaessa vastaamaan palveluverkkoratkaisujen mukanaan tuomia muutoksia.	3. Palveluverkkoratkaisut ovat vaikuttaneet esikoulujen toimintatiloihin (kouluverkko). Linnoituksen päiväkodin vaikutukset on suunniteltu elokuusta 2016 alkaen.

Tuloslaskelma

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
405 Varhaiskasvatus						
Toimintatulot	1 087 975	1 006 000	33 200	1 039 200	1 015 077	24 123
Myyntituotot	10 686				9 423	-9 423
Maksutuotot	918 529	1 006 000	-80 000	926 000	881 044	44 956
Tuet ja avustukset	157 987		113 200	113 200	118 727	-5 527
Muut toimintatuotot	772				5 883	-5 883
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-11 042 204	-10 782 200	-327 900	-11 110 100	-11 216 386	106 286
Henkilöstömenot	-6 626 194	-6 540 800	-287 900	-6 828 700	-6 804 232	-24 468
Palveluiden ostot	-1 578 085	-1 448 100	-40 000	-1 488 100	-1 622 321	134 221
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-79 689	-71 600		-71 600	-77 001	5 401
Avustukset	-2 017 765	-2 040 000		-2 040 000	-1 966 075	-73 925
Muut toimintamenot	-740 472	-681 700		-681 700	-746 758	65 058
Toimintakate	-9 954 229	-9 776 200	-294 700	-10 070 900	-10 201 309	130 409
Toimintakate €/asukas	-472,6	-464,2		-478,2	-489	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-131 188	-141 000		-141 000	-139 061	-1 939
Suunnitelmapoistot	-6 544				-2 224	2 224
Yhteensä	-10 091 962	-9 917 200	-294 700	-10 211 900	-10 342 594	130 694

Talousarvion toteutuminen

Toimintakatteen heikentymiseen on syynä pääasiassa lisääntyneet ravitsemuspalvelumenot, jossa lasten määrän kasvua ja lisätilojen vaikutusta ei ole ollut mahdollista ennakoita.

Perhepäivähoitopaikkojen vähentyminen näkyy lasten lukumäärän lisäyksenä päiväkodeissa, kasvua on lisännyt myös lapsiperheiden muutto Haminaan. Alle 3-vuotiaiden määrä on lisääntynyt päivähoidossa ja vastaavasti lakisääteisten tukien käyttö on vähentynyt. Henkilöstömenot ovat toteutuneet talousarvion mukaisesti, se on vaatinut huolellista suunnittelua ja

vakituisten varhoitajien lisääminen on ollut tärkeä osa-tekijä onnistumisessa. Resurssien lisääntyminen erityisvarhaiskasvatuksessa näkyy suorana tukena lapsille sekä henkilöstölle. S 2-opetus on tärkeä osa kotouttamista. Tukipalveluiden osalta toiminnan tuloksellisuuden seuranta talouden näkökulmasta vaikeuttaa organisaatiomuutos kesken kalenterivuoden. Tulokertymään vaikuttaa perheiden heikentynyt taloudellinen tilanne ja sopimuspäivien lisääntyvä käyttö sekä myyntitulojen ennustamattomuus. Tulkauksen tarve on lisääntynyt huomattavasti ja lisää yksikkökohtaisia menoja.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	Toteutuma
Toiminnan kysyntä- ja laajuustiedot			
Lastenhoidon tuen saajat 31.12.	249	290	232
Hamina-lisän saajat 31.12.	97	90	74
Perustiedot (tuotannon tekijät/suoritteet)			
Iltapäivätoiminta	135	145	123
Päiväkodeissa olevien lasten lkm 31.12	407	430	438
Esiopetukseen osallistuvat lapset 31.12	183	210	210
Perhepäivähoitajien lasten lkm 31.12.	73	82	52
Kunnallisessa päivähoidossa yht. 31.12	669	730	700
Alle 3-vuotiaat	263	160	138
Vuorohoito	58	58	59
<u>Avoin varhaiskasvatus</u>			
perheet yhteensä	120	120	71
lapset yhteensä	145	140	82
Yksityisten päiväkotien lasten lkm 31.12	91	100	90
Taloudellisuus / tuottavuus			
Läsnäolopäivän hinta €/pv	74	68	76

Toimielin	KOULUTUS- JA KIRJASTOLAUTAKUNTA 30.6.2015 ASTI, LASTEN JA NUORTEN PALVELUIDEN LAUTAKUNTA 1.7.2015 ALKAEN (Perusopetus ja Lukio-opetus) HYVINVOINNIN EDISTÄMISEN LAUTAKUNTA 1.7.2015 ALKAEN (Vapaa sivistystyö sekä Kirjasto- ja tietopalvelut)
Tulosalue	Koulutus- ja kirjastopalvelut
Tulosyksiköt	Perusopetus, Lukio-opetus, Vapaa sivistystyö, Kirjasto- ja tietopalvelut
Tilivelvollinen viranhaltija	Opetuspäällikkö (Sivistystoimenjohtaja 30.6.2015 asti) Varhaiskasvatuspäällikkö (Perusopetuksen ohjaajapalvelut, aamu- ja iltapäivätoiminta) 1.7.2015 alkaen Hyvinvointipalvelujohtaja (Vapaa sivistystyö, Kirjasto- ja tietopalvelut) 1.7.2015 alkaen
Toiminta-ajatus	Lasten ja nuorten koulutuspalveluiden tehtävänä on elinikäisen oppimisen mahdollistaminen yksilön ja eri väestöryhmien tarpeet huomioon ottaen. Toiminnan painopisteinä ovat yhteisöllisyys, turvallisuus, hyvinvointi ja kiireettömyys.

Sitovat tavoitteet

Kehittämishanke: PALVELUIDEN ORGANISOINTI

Tavoitteet 2015	Toteutuma
1. Kaupunginvaltuuston palveluverkkoselvitys ohjaa kehittämistyötä.	1. Toteutunut. Lukion toiminta siirtyy toisiin toimitiloihin, Ekamin K-siipeen. "Alakaupungin koulu" (=yhtenäinen peruskoulu) tilasuunnittelu käynnistyi. Palveluverkkoratkaisuihin liittyvien oppilaaksiottoalueiden suunnittelu käynnistyi alakaupungin koulun osalta.
2. Kouluja ei väistötiloissa.	2. Ei toteutunut (Vilniemen koulu väistötiloissa)

Tuloslaskelma

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
410 Koulutus- ja kirjastopalvelut						
Toimintatulot	1 131 354	1 025 200	42 200	1 067 400	1 070 152	-2 752
Myyntituotot	317 281	321 100		321 100	307 212	13 888
Maksutuotot	218 460	236 000		236 000	229 338	6 662
Tuet ja avustukset	446 541	406 000	42 200	448 200	379 869	68 331
Muut toimintatuotot	149 071	62 100		62 100	153 732	-91 632
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-20 315 407	-20 320 500	-67 700	-20 388 200	-20 677 518	289 318
Henkilöstömenot	-12 689 691	-12 869 500	-67 700	-12 937 200	-13 054 381	117 181
Palveluiden ostot	-4 016 027	-3 766 300		-3 766 300	-3 789 433	23 133
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-681 213	-708 500		-708 500	-726 813	18 313
Avustukset						
Muut toimintamenot	-2 928 476	-2 976 200		-2 976 200	-3 106 891	130 691
Toimintakate	-19 184 053	-19 295 300	-25 500	-19 320 800	-19 607 365	286 565
Toimintakate €/asukas	-910,9	-916,2		-917,4	-940	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-274 238	-291 900		-291 900	-286 902	-4 998
Suunnitelmapoistot	-81 727	-82 000		-82 000	-101 245	19 245
Yhteensä	-19 540 019	-19 669 200	-25 500	-19 694 700	-19 995 513	300 813

Talousarvion toteutuminen

Toimintakate ylittyi talousarvioon nähden pääosin perusopetuksen osalta. Henkilöstömenot (ohjaajapalvelut, opettajien palkat) sekä muut toimintamenot kasvoivat arvioitua enemmän. Toimintoja supistettiin lakkauttamalla Summan koulu, mikä vähensi henkilöstötarvetta kolmen opettajan verran.

Vapaa sivistystyö sekä kirjasto- ja tietopalvelut siirtyivät organisaatiomuutoksessa osaksi Hyvinvoinnin edistämistä. Koulutuspalveluista aamu- ja iltapäivätoiminta sekä perusopetuksen ohjaajapalvelut siirtyivät osaksi Varhaiskasvatusta.

Perusopetuksen kotikuntalaskutusta kehitettiin selkeämmäksi. Tulevaisuuden kouluverkko-raportin toimenpiteistä lukion siirtyminen Ekamin vuokratiloihin hyväksyttiin. Lukion siirtyminen Ekamin tiloihin tapahtunee vuonna 2017. Alakaupungin koulun tilasuunnitelma valmistui ja hankesuunnitelman työstäminen alkoi.

Opetussuunnitelman mukainen uimaopetus siirtyi liikuntapalveluille syksyllä 2015. Kolmiportaisen tuen toteutumisen arviointi toi esille nykyisen toimintamallin raskauden, tuen painopisteen vinoutuman, tuen eri vaiheiden eriarvoisen käytön ja kustannuste-

hottomuuden. Opetussuunnitelmatyö sekä verkkooppimisympäristöselvitys käynnistyivät. Uusi organisaatio muodostui 1.7.2015, mikä vähensi henkilöstön määrää koulutuspalveluissa.

Vapaa sivistystyön kurssivalikoima pidetään monipuolisena ja tavanomaisten kurssien lisäksi opetusta kohdennetaan erilaisille asukasryhmille, kuten Ikäihmisten Yliopisto-luennot, Yleiset kielitutkinnot ja kehitysvammaisten kurssit. Kurseille ilmoittautuminen tapahtuu netti-ilmoittautumisohjelma Hellewin kautta ja maksun voi suorittaa verkkopankin kautta.

Kirjasto- ja tietopalvelut ovat päivittäneet Virolahden ja Miehikkälän kanssa olleen yhteistoimintasopimuksen kirjastoautopalveluista ja toiminta jatkuu 1.1.2016 alkaen toistaiseksi. Kirjastojen tietojärjestelmien uusiminen aloitettiin osallistumalla Koha-kirjastojärjestelmän kehittämiseen Kyyti- ja Lumme-kirjastojen kanssa. Pääkirjaston hyllyuudistuksen ensimmäisen vaiheen myötä kirjasto on vilkastunut. Kirjaston tilojen monikäyttöä edistämällä ja pienen käyttöasteen tiloja on vapautettu muiden toimijoiden käyttöön.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	Toteutuma
Toiminnan kysyntä- ja laajuustiedot			
Tuntikehys			
- yleisopetus	2 847	2 795	2 807
- erityinen tuki ja valmistava opetus	684	689	661
- Uimaopetus, ET-opetus, UO-opetus ja A2- kielen opetus	26	32	21
- Perustiedot (tuotannontekijät/suoritteet)			
Perusopetus			
Oppilaiden lukumäärä (tilastointi 20.9) Luvut sisältävät myös koulussa olevat esioppilaat)	1 943	1 918	1 919
Lisäksi maahanmuuttajien valmistavassa opetuksessa (VA-LU-opetuksessa)	8	0	3
Perusopetuksen päättötodistuksen saaneet / perusopetuksen päättöluokkien oppilasmäärä	206/206	199/199	200/200
Koulujen lukumäärä	14	14	13
Lukio-opetus			
Opiskelijoiden lukumäärä (tilastointi 20.9.)	279	300	272
Lisäksi ammattilukion opiskelijoita	46	55	36
Koulujen lukumäärä	1	1	1
Vapaa sivistystyö (kansalaisopisto)			
Opiskelijoita	5 175	5 200	4 764
Piirejä	495	400	477
Valtionosuustunnit	10 326	10 300	9 692
Kirjasto			
Asiakaskäynnit (myös verkkokäynnit)	280 000	250 000	245 286
Kokonaislainaus	320 902	350 000	319 788
Aukiolotunnit	4 800	4 800	4 639
Taloudellisuus / tuottavuus			
Perusopetuksen nettokust. €/oppilas	8 136	8 177	8 294
Lukio-opetuksen nettokust. €/oppilas	6 528	6 648	6 790
Kansalaisopiston nettokust. €/opetustunti (valtionosuustunti)	65	64	74
Kirjaston kustannukset €/ kokonaislainaus	3,99	3,90	4,01

Toimielin	KULTTUURI- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA 30.6.2015 ASTI KAUPUNGINHALLITUS 1.7.2015 ALKAEN (Kulttuuripalvelut, Museopalvelut, Liikuntapalvelut) HYVINVOINNIN EDISTÄMISEN LAUTAKUNTA 1.7.2015 ALKAEN (Nuorisopalvelut)
Tulosalue	Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut
Tulosyksiköt	Kulttuuripalvelut, Museopalvelut, Liikuntapalvelut, Nuorisopalvelut
Tilivelvollinen viranhaltija	Hyvinvointipalvelujohtaja (Vapaa-aikapalvelupäällikkö 30.6.2015 asti) 1.7.2015 alkaen: Kaupunkikehitysjohtaja (Kulttuuripalvelut, Museopalvelut, Liikuntapalvelut) Hyvinvointipalvelujohtaja (Nuorisopalvelut)
Toiminta-ajatus	Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut toteuttaa, suunnittelee, kehittää ja tukee kaupungissa harjoitettavaa kulttuuri-, museo-, liikunta- ja nuorisotoimintaa. Toiminnan painopisteinä ovat ennaltaehkäisy ja hyvinvoinnin edistäminen.

Sitovat tavoitteet

Kehittämishanke 1: ENNALTA EHKÄISEVIEN PALVELUIDEN KEHITTÄMINEN

Tavoitteet 2015	Toteutuma
1. Selvitetään nuorten parissa toimivien yhdistysten ja yhteisöjen toimitilarive	1. Käynnissä
2. ja sen jälkeen laaditaan toimintastrategia asian jalkauttamiseksi.	2. Aloitettu
3. Em. ohjelmat ja selvitykset ovat valmistuneet.	3. Käynnissä
4. Toimenpiteet ovat käynnissä.	4. Käynnissä

Kehittämishanke 2: KULTTUURI- JA VAPAA-AIKAPALVELUJEN PALVELUVERKKO JA PALVELUJEN TUOTTAMISTAVAT

Tavoitteet 2015	Toteutuma
1. Liikuntaohjelman laatiminen kaupunkistrategian pohjalta. Ulkoliikuntapaikkaselvitys, lähiliikuntapaikkaselvitys.	1. Liikuntapaikkakartoitus on meneillään.
2. Nuorisopalvelut toteuttaa toimitilaselvityksen niin nuorisoyhdistysten kuin -yhteisöjen toimitiloista.	2. Aloitettu
3. Kulttuuriohjelman täytäntöönpanon aloittaminen. Taustaselvityksiä tavoitteena useiden toimijoiden yhteisen kulttuurikeskuksen muodostaminen lähivuosina.	3. Kulttuuriyhteistyön selvitystyö on käynnissä.
4. Raittiustalon toimintamallin kehittäminen.	4. Raittiustalon uutta toimintamalliehdotusta ei vielä ole.
5. Kaupunkiympäristön kehittäminen mm. osallistamalla Kauppatorin kehittämistyöhön.	5. Eri osallistajien yhteistyössä mallintama Kauppatorin yleissuunnitelma hyväksyttiin 12.5.15 kaupunginvaltuustossa.

Tuloslaskelma

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
450 Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut						
aikapalvelut						
Toimintatulot	908 583	926 100	116 800	1 042 900	1 091 702	-48 802
Myyntituotot	71 492	128 400		128 400	74 940	53 460
Maksutuotot	12 728	13 800		13 800	6 475	7 325
Tuet ja avustukset	94 031	29 100	116 800	145 900	177 259	-31 359
Muut toimintatuotot	730 333	754 800		754 800	833 029	-78 229
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-4 835 894	-4 887 900	-84 300	-4 972 200	-4 882 588	-89 611
Henkilöstömenot	-1 389 927	-1 420 700	-34 800	-1 455 500	-1 328 354	-127 146
Palveluiden ostot	-1 160 972	-1 197 700	1 600	-1 196 100	-1 241 199	45 099
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-339 824	-313 900	400	-313 500	-335 452	21 952
Avustukset	-215 748	-211 800		-211 800	-203 807	-7 993
Muut toimintamenot	-1 729 423	-1 743 800	-51 500	-1 795 300	-1 773 777	-21 523
Toimintakate	-3 927 311	-3 961 800	32 500	-3 929 300	-3 790 886	-138 413
Toimintakate €/asukas	-186,5	-188,1		-186,6	-182	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-57 975	-63 900		-63 900	-64 894	994
Suunnitelmapoistot	-219 299	-189 500		-189 500	-159 676	-29 824
Yhteensä	-4 204 585	-4 215 200	32 500	-4 182 700	-4 015 456	-167 243

Talousarvion toteutuminen

Toimintakatteen alijäämä pieneni talousarviosta, koska toimintojen yhdistämisen takia mm. määrääkäsisiä työntekijöitä tarvittiin aiempia vuosia vähemmän.

Liikuntapalvelut, kulttuuripalvelut sekä museopalvelut siirtyivät organisaatiomuutoksessa osaksi Elinkeino- ja vetovoimapoluista ja nuorisopalvelut siirtyivät osaksi Hyvinvoinnin edistämistä. Liikuntapalveluissa yhdistettiin ulko- ja sisäliikunta samaan yksikköön. Uudistuksen tavoitteena on toiminnan tehostaminen ja palvelutarjonnan parantaminen, kun henkilöstön liikkuminen yksiköstä toiseen tarpeen mukaan on nyt joustavampaa.

Kulttuuripalveluissa kehitettiin uutta vetovoimaista tapahtumayhteistyötä kaupungissa toimivien tapahtumajärjestäjien kanssa. (Hamina Mosna Blues).

Nuoriso oli erityinen kohde. Kulttuuripalveluiden toisen kerran myöntämällä apurahalla kuntataiteilija keskittyi erityisesti nuorten kanssa toteutettaviin musiikkiprojekteihin. Museopalveluissa käynnistettiin uutta yhteistyötä ja kerhotoimintaa lasten ja nuorten kanssa museon asiakaspinnan laajentamiseksi sekä

monipuolistamiseksi. Lisäksi kulttuuri- ja museopalveluiden edustajat olivat mukana koulujen uuden opetussuunnitelman kehittämisessä asiantuntijoina.

Linnoituksen uimahallin kävijätavoite saavutettiin. Kävijöitä oli reilut 105 000. Vuoden alusta Ruissalon uimahalli on ollut päivisin koulujen käytössä ja muuna aikana yhdistysten käytössä, jolloin käyttö on ollut tehokkaampaa. Ala- ja esikoulujen uimaopetus siirtyi syksyllä liikuntapalvelujen tehtäväksi, ja kesän uimakouluissa opetusta sai 180 lasta.

Liikuntaryhmät on syksystä lähtien toteutettu yhteistyössä senioripalveluiden kanssa ja siten on pystytty lisäämään tarjontaa eri ikäisille kuntalaisille ja yhtenäistämään ryhmien hinnat. Maahanmuuttajien liikuntahankkeen myötä ovat alkaneet vieraskieliset liikuntaryhmät ja yhteistyössä seurojen kanssa maahanmuuttajille on pystytty tarjoamaan eri lajien kokeilu- ja heidän omalla kielellään. Toki hanke on liikuttanut laajasti muitakin kuntalaisia. Liikkuva koulu -hanke on mahdollistanut iltapäivien liikuntakerhot seitsemällä alakoululla, Välkkäri-koulutukset ja vähitellen koulupäivän liikunnallistamisen.

Liikuntaresepti-hankkeen myötä on pystytty järjestämään erilaisia tapahtumia yhdessä kaupungin sektorien ja yhdistysten kanssa, mm. Kaupunki-triathlonin ja testausviikot keväisin ja syksyisin. Hankerahoilla on myös pystytty hankkimaan uusia liikuntavälineitä kuntalaisten käyttöön, ja hankkeet ovat monipuolista kaupungin liikuntatarjontaa ja luoneet uuden mallin yhteistyölle kaupungin ja yhdistysten välille.

Yhdistysten aktiivinen toiminta mahdollistaa liikunnan monipuolisen harrastamisen kaupungissa, tästä esimerkkinä on Hevoshakaan rakentunut polkupyöräraita, joka tukee omatoimista liikunnan harrastamista.

Haminan Vallikentän hiekkatekonurmi uusittiin syksyllä 2015 ja kentän ympäristön kehittäminen jatkuu keväällä 2016.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	Toteutuma
Toiminnan kysyntä- ja laajuustiedot			
Alle 29-vuotiaiden määrä kaupungissa	5 487	5 800	5 648
Toiminta-avustusta saaneiden kulttuuri-, liikunta- ja nuorisoyhdistysten. lkm	76	76	74
Uimahallin asiakaskäynnit	39 900	95 000	105 903
Liikuntaryhmien määrä/ osallistujat	20/400	20/400	39/420
Elokuvateatterin katsojamäärä	10 519		12 426
Museoiden kävijämäärä, josta - koululaiset	1 060	1 100	984
Talous- ja tuottavuustiedot			
Kulttuuripalvelut € / asukas	36	35	35
Museopalvelut €/ asukas	15	13	15
Liikuntapalvelut € / asukas	166	165	167
Nuorisopalvelut €/alle 29-vuotiaat	98	112	100

	TP 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	TP 2015	Poikkeama
SIVISTYSTOIMI YHTEENSÄ						
Toimintatulot	3 128 132	2 957 300	192 200	3 149 500	3 182 426	-32 926
Myyntituotot	399 679	449 500		449 500	397 069	52 431
Maksutuotot	1 149 717	1 255 800	-80 000	1 175 800	1 116 857	58 943
Tuet ja avustukset	698 559	435 100	272 200	707 300	675 855	31 445
Muut toimintatuotot	880 176	816 900	0	816 900	992 644	-175 744
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-36 889 155	-36 840 100	-481 000	-37 321 100	-37 589 077	267 977
Henkilöstömenot	-21 300 362	-21 566 600	-391 500	-21 958 100	-21 885 849	-72 251
Palveluiden ostot	-6 811 012	-6 476 800	-38 400	-6 515 200	-6 714 586	199 386
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 107 592	-1 103 700	400	-1 103 300	-1 149 258	45 958
Avustukset	-2 233 513	-2 251 800	0	-2 251 800	-2 169 882	-81 918
Muut toimintamenot	-5 436 676	-5 441 200	-51 500	-5 492 700	-5 669 501	176 801
Toimintakate	-33 761 024	-33 882 800	-288 800	-34 171 600	-34 406 651	235 051
Toimintakate €/asukas	-1603,0	-1608,8		-1622,5	-1 649	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-475 406	-511 900		-511 900	-505 697	-6 203
Suunnitelmapoistot	-307 571	-271 500		-271 500	-263 146	-8 354
Yhteensä	-34 544 001	-34 666 200	-288 800	-34 955 000	-35 175 492	220 493

Tekninen ja ympäristötoimi

Toimielin	TEKNINEN LAUTAKUNTA 30.6. ASTI, KAUPUNKIKEHITYSLAUTAKUNTA 1.7. ALKAEN KAUPUNGINHALLITUS 1.7. ALKAEN (Pelastustoimen yhteistoiminta)
Tulosalue	Tekninen toimi
Tulosyksiköt	Toimialahallinto, Toimitilat, Yhdyskuntatekniikka, Joukkoliikenne, Yksityistietoimi, Pelastustoimi
Tilivelvollinen viranhaltija	Teknisen toimen johtaja 30.6. asti 1.7. alkaen: Kaupunkikehitysjohtaja (Toimialahallinto) Tilapalvelupäällikkö (Toimitilat) Kaupungininsinööri (Yhdyskuntatekniikka, Joukkoliikenne, Yksityistietoimi) Kaupunginjohtaja (Pelastustoimi)
Toiminta-ajatus	Kaupungin toimitiloista ja infrastruktuurista huolehditaan varmistamalla niiden toimivuus ja omaisuuden arvon säilyminen.

Sitovat tavoitteet

Kehittämishanke I: KIINTEISTÖSTRATEGIAN TOIMEENPANO JA TOIMITILOHJELMAN LAATIMINEN

Tavoitteet 2015	Toteutuma
Päätetään toimenpiteistä, joilla kaupungin palvelutuotannon kannalta keskeiset toimitilat vuokrataan, määritetään mitoitusnormit ja mahdollisesti ulkopuolelta tarvittavat toimitilat. Liiketoimintaan vuokratut kaupungin omistamat toimitilat joko myydään tai määritetään markkinaehtoiset vuokrat.	Toimitilo-ohjelma on otettu käyttöön (hyväksytty 20.11.2014). Kiinteistöstrategia ja toimitilo-ohjelma päivitetään vuoden 2016 aikana.
Kaupungille tarpeettomaksi jääneet kiinteistöt myydään palveluverkkoratkaisun perusteella.	Linja-autoasemarakennus on myyty 9.3. Kyntömiehentie 32 on myyty 2.4. Louhenkatu 3-5 on myyty 15.6. Kuorsalon entinen koulu on myyty 18.6. Myllyrakennus on myyty 17.12. Leislahden ent. koulu on purettu, lisäksi purettu 6 teollisuusalueilta lunastettua vanhaa rakennusta
Rakennusten ja toimitilojen määrä (m ² , m ³) Käyttöaste %, keskivuokra € Tasearvo € Myyntien määrä €	124 044 m ² , 520 419 m ³ 91,9 % (myyntiä odottavat eivät mukana), 8,53 €/m ² , tasearvo 43,4 M€ €, myyntien määrä 261.604 €.
Tilojen käyttäjien tyytyväisyys asteikolla 1-5	Tyytyväisyyttä ei ole mitattu.

Kehittämishanke 2: PELASTUSTOIMEN PALVELUTASOPÄÄTÖKSEN VAIKUTUS HAMINAAN

Tavoite 2015

Selvitys uudesta paloasemaverkostosta valmistuu. Selvitetään maksuosuuksien uuteen jakoon liittyvät perusteet.

Kiinteistövuokrauksen perusteet tarkistetaan.

Mittari: kuntakohtainen maksuosuus, %

Toteutuma

Tarveselvitystyö on kesken. Tällä hetkellä näyttää siltä, että uutta paloasemaa ei tarvita, vaan nykyinen Summan paloasema saadaan korjattua sisäilmaston osalta ja muutenkin toimivaan kuntoon.

Kiinteistövuokrauksen tarkistus tehdään vuonna 2016. Pelastustoimi kokonaisuudessaan tulee siirtymään uusien itsehallintoalueiden vastuulle, missä yhteydessä ratkaistaan myös tulevaisuuden tilatarpeet.

Maksuosuus 16,86 %

Tuloslaskelma

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
501 Tekninen toimi						
Toimintatulot	10 764 335	11 003 800	40 000	11 043 800	11 213 818	-170 018
Myyntituotot	1 051 471	1 026 300	40 000	1 066 300	1 330 581	-264 281
Maksutuotot	5 670				16 695	-16 695
Tuet ja avustukset	94 861	92 000		92 000	89 784	2 216
Muut toimintatuotot	9 612 332	9 885 500		9 885 500	9 776 758	108 742
Valmistus omaan käyttöön	112 811	100 000		100 000	113 256	-13 256
Toimintamenot	-14 250 982	-15 484 700	351 900	-15 132 800	-14 695 271	-437 529
Henkilöstömenot	-1 203 355	-1 246 900	21 900	-1 225 000	-1 070 910	-154 090
Palveluiden ostot	-7 849 473	-8 791 300	330 000	-8 461 300	-8 470 340	9 040
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 878 185	-3 246 300		-3 246 300	-2 881 604	-364 696
Avustukset	-111 610	-200 000		-200 000	-184 286	-15 714
Muut toimintamenot	-2 208 359	-2 000 200		-2 000 200	-2 088 132	87 932
Toimintakate	-3 373 837	-4 380 900	391 900	-3 989 000	-3 368 198	-620 802
Toimintakate €/asukas	-160,2	-208,0		-189,4	-161	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-147 155	-155 000		-155 000	-160 978	5 978
Suunnitelmapoistot	-4 610 398	-4 956 900	-350 000	-5 306 900	-5 436 535	129 635
Yhteensä	-8 131 390	-9 492 800	41 900	-9 450 900	-8 965 711	-485 189

Talousarvion toteutuminen

Toimintakatteen alijäämä pieneni, koska katujen ja pihojen talvihoitotöissä ja kiinteistöjen lämmityksessä saavutettiin merkittävä kustannussäästö leudon talven takia.

Rakennuskannan realisointia jatkettiin kiinteistöstrategian mukaisesti. Väliaikaisena vastaanottokeskukseksi loppuvuoden 2015 toimineen Myllyhovin myynti ei toteutunut, mutta pienempien kohteiden myynneissä edistyi.

Koulu- ja päiväkotiverkkojen uudistaminen eteni. Rakenteilla olevan ja kesällä 2016 valmistuvan Linnoituksen päiväkodin myötä voidaan luopua useammasta epätarkoituksenmukaisesta tilasta, mikä parantaa merkittävästi päivähoiton olosuhteita. Uudet hankkeet käynnistettiin Alakaupungin yhtenäiskoulun rakentamisesta ja lukion siirtymisestä Ekamin K-siipeen remontoitaviin tiloihin. Nämä rakennushankkeet mahdollistavat sisäilmaongelmista kärsineiden Pappilansalmen koulun, Keskuskoulun ja Vilniemen koulun oppilaiden siirtymisen uuteen yhtenäiskouluun vuoden 2018 lopussa.

E18 Haminan ohikulkutiehankkeen viimeinen osa, kaupungin sisääntulotiet valmistuivat marraskuussa. Kaupungin vastuulle on tullut tiehankkeen yhteydessä kunnostettujen ja tiesuunnitelman mukaisesti kaduksi muuttuvien maanteiden ja niillä olevien siltojen ja muiden varusteiden ja laitteiden hoito- ja ylläpito. Hankkeen yhteydessä toteutettiin myös Sivatin jk+pp-tie, jonka hoito- ja ylläpito on kokonaan Liikenneviraston vastuulla. Lisäksi Tervasaaren vanha silta poistettiin käytöstä marraskuussa. Silta puretaan juhannukseen 2016 mennessä.

Tieverkon hallinnollisten muutosten perusteella kaupungin hoidettava tiepituus lisääntyi 10,6 km (nettomuutos).

Hallinnolliset muutokset vaikuttavat uusiin ja myös olemassa oleviin siltoihin. Kuntien ja valtion välisten kustannusvastuiden jakoperiaatteiden mukaan sillan omistaa ja sen pitää kunnossa se osapuoli, jolle sillan päällä olevan liikenteen käyttämän liikenneväylän omistus- ja kunnossapito kuuluu.

Nykyisistä kaupungin omistamista silloista on teetetty kuntokartoitukset. Investointiohjelmassa on varauduttu siltojen peruskorjaamiseen vuodesta 2018 lukien.

Vuonna 2012 alkanut katuvalaistuksen saneeraushanke saatiin päätökseen. Lopputilitys tehtiin joulukuussa. Hanke maksoi 1,3 M€, johon saatiin hyväksytyjen kustannusten perusteella energiatukea 0,3 M€.

Kaupunki ja Haminan Vesi -liikelaitos pääsivät keskinäiseen sopimukseen Maankäyttö- ja rakennuslain sekä Vesihuoltolain muutosten edellyttämästä huleveden viemäroinnin hallinnan järjestämisestä ja vastuiden määrittämisestä. Vesihuoltolaitos huolehtii toiminta-alueensa huleveden viemäroinnistä, koska verkosto on pääosin vesihuoltolaitoksen omaisuutta. Kaupunki maksaa korvausta huleveden viemäroinnin kustannuksista, jotka koostuvat suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpitämisestä. Korvausprosentiksi sovittiin 20 % vuosittaisista hulevesiverkoston investoinneista ja käyttökustannuksista. Korvaus oli 125.855 euroa vuodelta 2015. Korvaus tulee olemaan vuosittain saamaa suuruusluokkaa tästä eteenpäin.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	Toteutuma
Toiminnan kysyntä- ja laajuustiedot			
Rakennusten käyttöaste %	97,7	98	91,9
Hallintokuntien käytössä olevat toimitilat m ²	76 036	<77 000	74 898
- sisäinen vuokra (ylläpito+pääoma; keskiarvo €/m ² /kk	7,5	8,0	8,53
Vuokrattujen liiketilöiden määrä, kpl/m ²	30/ 17 075	30/	30/16 334
Vuokrattujen asuinhuoneistojen määrä, kpl/ m ²	289/11 805	264/	262/10 638
Kaupungin omien kiinteistöjen sähkön kulutus Mwh/v (sis. vuokralle otetut rakennukset)	tietoa ei saatu	<10 000	11 497
Kaupungin omien kiinteistöjen			
- veden kulutus m ³ /v	74 164	<67 000	86 417
- jäteveden kulutus m ³ /v	60 488	<66 000	72 610
Liikenneväylien käyttökulut €/km	4.052	< 6.000	5.607
Pienjäteasemalle vastaanotettu jätemäärä t/v	840	< 900	818
Jätteiden käsittelykustannus:			
- brutto €/t	234	< 170	223
- netto €/t	129	< 100	108

Vuosittainen hoitokustannus €/keräyspiste	7.370	< 7.000	7.369
Taloustmetsien vuosittainen hakkuumäärä m ³	11 022	> 6 400	9 714
Venepaikkojen käyttöaste %	66,80	90	74,14
Haminan maksuosuus alueellisen pelastustoimen kustannuksista %	16,86	<16	16,86
Kunnan avustusta saavia tiekuntia kpl	117	117	117
- avustettu tiepituus km	223	223	223
Perustiedot (tuotannontekijät/suoritteet)			
Kunnossapidettävä rakennusala k-m ²	124 047	< 130 000	124 044
Kunnossapidettävä rakennustilavuus m ³	527 745	< 480 000	520 419
Kunnossapidettävät kadut ja tiet km	182	192	189,9
Kunnossapidettävät kevytliikenteen väylät km	53,8	55	57,8
Kokonaan kunnan hoidossa olevat yksityistiet km	11	10,5	11
Järjestäytyneitä tiekuntia kpl	210	209	210
Järjestäytyneiden teiden yhteispituus km	473	477	473
Aluekeräyspisteiden määrä (Hyötikset) kpl	12	10	12
Leikkipaikat kpl	17	20	18
Yleiset uimapaikat kpl	7	7	7
Vuokrattavia venepaikkoja, kpl	750	740	738
Hoidettava puisto-ala ha			
- puistot A1	0,26	0,26	0,26
- puistot A2	19,6	20	20
- puistot A3	52	52	52
- niityt B2	60	35	35
Taajamametsien pinta-ala ha *)	500	500	500
Taloustmetsien pinta-ala ha *)	1 078	1 078	1 078
*) Tarkistettu 2014			
Taloudellisuus/tuottavuus			
Teknisen toimialahallinnon kustannukset, bruttomenot €/asukas/v	41	40	36
Toimitilakustannukset, bruttomenot €/k-m ² /v	86	<70	62
Liikenneväylien ylläpito, bruttomenot €/asukas/v	61	<70	63
Viher- ja virkistysalueiden ylläpito, bruttomenot €/asukas/v	44	<32	43
Jätehuoltokustannukset, bruttomenot €/asukas	19	<16	16,20
Pelastustoimen menot €/asukas/v	127	<100	128
Joukkoliikenteen nettokustannukset €/asukas/v	8	< 5	10
Yksityistietoimen menot keskimäärin €/avustettava tie-km/v	594	<1.000	888

Toimielin	TEKNINEN LAUTAKUNTA 30.6. ASTI, KAUPUNKIKEHITYSLAUTAKUNTA 1.7. ALKAEN
Tulosalue	Kaupunkisuunnittelu
Tulosyksiköt	Maankäytön suunnittelu, Kiinteistömuodostus
Vastuhenkilö	Kaupunginarkkitehti
Toiminta-ajatus	Kaupunkiseutua suunnitellaan toimivaksi, taloudelliseksi ja ekologisesti kestäväksi, viihtyisäksi ja turvalliseksi luomalla toiminnallisia alueita asumiselle, palveluille ja elinkeinonharjoittamiselle.

Sitovat tavoitteet

Kehittämishanke 1: TERVASAAREN TOTEUTTAMISEN YLEISSUUNNITELMA

Tavoitteet 2015	Toteutuma
Tervasaaren laiturialueen, Oolanninpuiston ja rantojen yleissuunnitelmat ja toimintojen sijoittelu ovat valmiit.	Laiturialueen, Oolanninpuiston ja rantojen yleissuunnitelmien ideointi on aloitettu. Rantaraittia koskevat tekniset suunnitelmat ovat valmiit.
Tontinluovutuskilpailu on käynnissä, jos kysyntää on.	Lisäksi kaupunki on mukana Cursorin vetämässä kansainvälisessä vierasvenesatamahankkeessa (30 Miles) Tontinluovutuskilpailun valmistelu on aloitettu ja asiantuntija-arviot rakennusoikeuden hinnasta kortteleittain on saatu.

Kehittämishanke 2: SUMMAN RISTEYSALUEEN TOTEUTTAMISEN YLEISSUUNNITELMA

Tavoite 2015	Toteutuma
Tontin luovutussopimuksia on yhteensä vähintään 5.	Moottoritien pohjoispuolisen alueen asemakaavaehdotus on ollut nähtävillä. Suunnitelman lopullinen sisältö tarkentuu toimijoiden tarpeiden mukaan. Mm. kunnallistekniikka, tonttiliittymä- ja autopaikkavaatimukset.
Liikerakennuksia on yhteensä 3 valmiina tai rakenteilla.	Hanke on viivästynyt, koska liiketonttien kysyntää ei ole ollut.
Mittari: luovutettujen tonttien määrä (liiketontit, kpl/v)	Disa's Fish on ainoa liikerakennus alueella.

Tuloslaskelma

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
502 Kaupunkisuunnittelu						
Toimintatulot	6 946 504	7 609 900	-500 000	7 109 900	6 688 773	421 127
Myyntituotot	263 431	224 900		224 900	226 613	-1 713
Maksutuotot	51 646	60 000		60 000	50 537	9 463
Tuet ja avustukset						
Muut toimintatuotot	6 631 427	7 325 000	-500 000	6 825 000	6 411 623	413 377
Valmistus omaan käyttöön	33 374	35 000		35 000	27 652	7 348
Toimintamenot	-1 161 923	-1 248 400	0	-1 248 400	-1 104 256	-144 144
Henkilöstömenot	-802 311	-771 700		-771 700	-713 563	-58 137
Palveluiden ostot	-263 766	-380 600		-380 600	-301 123	-79 477
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-25 632	-26 900		-26 900	-15 228	-11 672
Avustukset						
Muut toimintamenot	-70 213	-69 200		-69 200	-74 342	5 142
Toimintakate	5 817 956	6 396 500	-500 000	5 896 500	5 612 170	284 330
Toimintakate €/asukas	276,2	303,7		280,0	269	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytys erät	-17 496	-18 700		-18 700	-18 544	-156
Suunnitelmapoistot	-1 155 728	-993 400		-993 400	-993 429	29
Yhteensä	4 644 733	5 384 400	-500 000	4 884 400	4 600 196	284 204

Talousarvion toteutuminen

Toimintakate huononi vielä korjatustakin tavoitteen- ta, koska liiketonttien ja kerrostalotonttien kysyntää ei ollut koko vuonna. Myös pientalotonttien kysyntä oli hiljaista. Vasta vuoden lopulla myytiin kolme pientalotonttia ja annettiin vuokralle kaksi tonttia. Varatuna oli vuoden lopussa kahdeksan pientalotonttia.

Vuoden aikana lainvoiman sai 13 kaavamuutosta. Kaavoitustilanteesta on laadittu erillinen kaavoitus- katsaus.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi kauppatorin yleissuun- ntelman toukokuussa. Tori on perusparannettu 30 vuotta sitten. Tavoitteena on parantaa torin toimin- nallisuutta ja vetovoimaisuutta. Rakenteelliset muu- tokset toteutetaan vaiheittain vuosien 2016–2018 aikana.

Kotkan-Haminan seudun yhteisen strategisen yleis- kaavan laatiminen käynnistyi vuoden lopulla. Sillä luodaan puitteet seudun kehittämiselle. Tavoitteena on saada kaava hyväksymiskäsittelyyn kussakin kun- nassa vuoden 2017 jälkipuoliskolla.

Vilniemen osayleiskaavaan tehtiin tarkistuksia ja se tulee uudelleen nähtäville vuoden 2016 aikana.

Mäntlahti–Pyötsaari–Rakila osayleiskaavan laatiminen on aloitettu. Se kattaa Haminan itäisen osan ja sisäl-

tää aikaisemmin kaavoittamattomat alueet. Kaava tulee nähtäville vuoden 2016 aikana.

Mäyränmäen tuulivoima OYK, Myllykylän tuulivoima OYK, Onkamaan tuulivoima OYK eivät ole edenneet Pääesikunnan esittämästä tutkakompensaatiosta joh- tuen.

Tervasaaren kaava-alueen pilaantuneiden maiden poiston toinen vaihe on alkanut marraskuussa. Työt jatkuvat kevääseen 2016. Samassa yhteydessä teh- dään tontti- ja viheralueiden täyttöjä ja aloitetaan tulvapenkereiden rakentaminen. Tervasaaren kun- toonpanoon liittyy oleellisesti myös vanhan sillan ja siltapenkereiden purkaminen. Nämä kaikki valmiste- levat työt parantavat oleellisesti alueen vetovoimaa. Ne avaavat maiseman merelle ja havainnollistavat alueen monipuoliset rakentamismahdollisuudet.

Kaupunkisuunnittelun tulosalueelle perustettiin asia- kaspalvelutiimi, joka huolehtii kaupungin yleisestä asiakasneuvonnasta sekä rakennusvalvonnan, kaavoit- tuksen, maankäytön ja paikkatietopalveluiden tuki- ja asiakaspalveluista. Asiakaspalvelu sijaitsee Kaupungin- talolla (Puistokatu 2, katutaso). Samassa yhteydessä ovat myös Haminan Veden toimistotilat. Uuden kon- septin mukainen toiminta käynnistyi lokakuussa 2015.

Toimielin	RAKENNUSLAUTAKUNTA
Tulosalue	Rakennusvalvonta
Tulosyksiköt	Rakennusvalvonta
Tilivelvollinen viranhaltija	Johtava rakennustarkastaja
Toiminta-ajatus	Rakennusvalvonnan tehtävänä on valvoa kaavoituksen toteutumista sekä neuvonnan, ohjauksen, lupamenettelyn ja valvonnan avulla edistää terveellistä, turvallista ja ympäristöön sopeutuvaa rakentamista ja ylläpitää rakennetun ympäristön hyvää laatua.

Sitovat tavoitteet

Kehittämishanke: SÄHKÖINEN ASIOINTI	
Tavoitteet 2015	Toteutuma
Valtakunnallisen Lupapiste.fi -palvelun hyödyntäminen, neuvontapalvelun käyttöönotto.	Rakentamisen neuvonta mahdollistuu Lupapiste.fi -palvelun kautta.
Osa ilmoitusluvista ja vastaavien työnjohtajahakemuksista otetaan vastaan sähköisesti.	Työnjohtajahakemukset ja ilmoitusten vastaanottaminen tapahtuu sähköpostin avulla osittain.
Sähköisesti vastaanotettujen hakemusten osuus on 35 %	Sähköisten hakemusten vastaanottamiseen ei ole vielä valmiuksia.
Mittari: sähköisesti vastaanotettujen hakemusten osuus hakemusten määrästä, %	Hanke laajenee vuonna 2016.

Tuloslaskelma

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
503 Rakennusvalvonta						
Toimintatulot	253 560	269 000	69 000	338 000	336 933	1 067
Myyntituotot	1 179	8 000		8 000	5 381	2 619
Maksutuotot	252 382	261 000	69 000	330 000	331 552	-1 552
Tuet ja avustukset						
Muut toimintatuotot						
Valmistus omaan käyttöön	380				14 693	-14 693
Toimintamenot	-266 966	-261 800	0	-261 800	-227 420	-34 380
Henkilöstömenot	-162 675	-139 600		-139 600	-115 743	-23 857
Palveluiden ostot	-88 594	-106 700		-106 700	-97 887	-8 813
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 449	-4 500		-4 500	-2 823	-1 678
Avustukset						
Muut toimintamenot	-12 248	-11 000		-11 000	-10 968	-32
Toimintakate	-13 026	7 200	69 000	76 200	124 205	-48 005
Toimintakate €/asukas	-0,6	0,3		3,6	6	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-4 476	-3 900		-3 900	-3 892	-8
Suunnitelmapoistot						
Yhteensä	-17 501	3 300	69 000	72 300	120 313	-48 013

Talousarvion toteutuminen

Toimintakatteen parantumiseen vaikutti osaltaan Tuike Finland Oy:n palvelinkeskuksen mittava rakentaminen

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	Toteutuma
Toiminnan kysyntä- ja laajuustiedot			
Myönnetyt luvat, kpl/v	361	340	319
Taloudellisuus / tuottavuus			
Lupakäsittelyn nettokustannus, €/lupa	48	262	389
Lupamaksutulojen suhde toiminnan menoihin, %	95	69	152

Toimielin	YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA
Tulosalue	Ympäristötoimi
Tulosyksiköt	Ympäristönsuojelu, ympäristöterveydenhuolto, eläinlääkintähuolto
Tilivelvollinen viranhaltija	Ympäristöpäällikkö
Toiminta-ajatus	Ympäristötoimi edistää ja valvoo seudullista ympäristön- ja terveydensuojelua sekä vastaa elintarvikevalvonnasta ja eläinlääkintähuollosta.

Sitovat tavoitteet

Kehittämishanke: SÄHKÖINEN ASIOINTI	
Tavoitteet 2015	Toteutuma
Yhteistyösopimus päivitetään lainsäädännön muutosten tai muun muutostarpeen perusteella.	Sopimus päivitetään vasta 2016.
Hankkeen onnistumista seurataan vuosittaisessa seurantakokouksessa.	Seurantakokous pidettiin 19.8.

Tuloslaskelma

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
504 Ympäristötoimi						
Toimintatulot	326 802	371 000	11 000	382 000	412 665	-30 665
Myyntituotot	308 307	348 000		348 000	346 874	1 126
Maksutuotot	18 494	23 000	11 000	34 000	65 791	-31 791
Tuet ja avustukset						
Muut toimintatuotot						
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-800 317	-795 700	0	-795 700	-825 550	29 850
Henkilöstömenot	-691 882	-683 900		-683 900	-691 375	7 475
Palveluiden ostot	-90 811	-94 600		-94 600	-97 701	3 101
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 480	-5 900		-5 900	-25 450	19 550
Avustukset	0			0		0
Muut toimintamenot	-12 144	-11 300		-11 300	-11 025	-276
Toimintakate	-473 515	-424 700	11 000	-413 700	-412 885	-815
Toimintakate €/asukas	-22,5	-20,2		-19,6	-20	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-13 953	-15 400		-15 400	-15 211	-190
Suunnitelmapoistot						
Yhteensä	-487 468	-440 100	11 000	-429 100	-428 096	-1 004

Talousarvion toteutuminen

Yhteistoiminta-alueen keskinäinen kustannusjako oikaistiin palvelujen toteutumiseen mukaiseksi. Uusi tehtävä, maa-aineslupien käsittely, saatiin hyvin al-

kuun. Maksutuottojen tavoitetta oli nostettu talousarviomuutoksena maa-aineslupamaksujen takia.

Tunnusluvut

Toiminnan kysyntä- ja laajuustiedot	TP 2014	TA 2015	Toteutuma
Ympäristönsuojelulain mukaiset luvat ja ilmoitukset, kpl	29	30	31
Terveystarkastajien tekemät tarkastukset ja lausunnot, kpl	870	900	790
Eläinlääkärikäynnit kpl, Hamina,	2 209	1 600	1 956
Eläinsuojelutarkastukset			49
Taloudellisuus/tuottavuus			
Ympäristöterveydenhuollon nettokustannus, €/as.	10,60	<10	8,46

Toimielin	TEKNISEN PALVELUTUOTANNON LAUTAKUNTA 30.6. ASTI KAUPUNKIKEHITYSLAUTAKUNTA 1.7. ALKAEN
Tulosalue	Tekninen palvelutuotanto
Tulosyksiköt	Aluepalvelut, Tilapalvelut, Varikko
Tilivelvollinen viranhaltija	Tuotantopäällikkö 30.6. asti Kaupungininsinööri 1.7. alkaen (Aluepalvelut ja varikko) Tilapalvelupäällikkö 1.7. alkaen (Tilapalvelut)
Toiminta-ajatus	Tuotamme kaupungin tilaajaorganisaatioille tekniset palvelut asiakaslähtöisesti ja kustannustehokkaasti. Palvelusopimusten mukaisesti huolehdimme kaupungin rakennetun omaisuuden hoidosta ja kunnossapidosta sekä ylläpidämme kaupunkiympäristön viihtyisyyttä ja turvallisuutta.

Sitovat tavoitteet

Kehittämishanke: KIINTEISTÖHUOLLON TOIMINTAMALLI	
Tavoitteet 2015	Toteutuma
– huoltoalueet päivitetty	Uudet huoltoalueet on otettu käyttöön 4.5.
– toimenkuvat ja vastuut määritetty	Tilapalveluiden uusi organisointi ja toimenkuvien määrittäminen käytössä 1.7. lukien.
– palvelupyyntöjärjestelmä aktiivisessa käytössä	Palvelupyntöjärjestelmää ei ole laajennettu.

Tuloslaskelma

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
521 Tekninen palvelutuotanto						
Toimintatulot	5 008 125	5 503 100	-132 400	5 370 700	5 261 748	108 952
Myyntituotot	4 384 022	4 898 100	-195 000	4 703 100	4 659 283	43 817
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset	160 348		62 600	62 600	62 651	-51
Muut toimintatuotot	463 755	605 000		605 000	539 814	65 186
Valmistus omaan käyttöön	546 901	370 500		370 500	308 737	61 763
Toimintamenot	-5 311 245	-5 469 700	-49 500	-5 519 200	-5 298 925	-220 275
Henkilöstömenot	-2 937 913	-2 675 400	-244 500	-2 919 900	-2 756 832	-163 068
Palveluiden ostot	-1 377 197	-1 557 800	195 000	-1 362 800	-1 325 339	-37 461
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-618 229	-659 400		-659 400	-619 736	-39 664
Avustukset				0		0
Muut toimintamenot	-377 906	-577 100		-577 100	-597 018	19 918
Toimintakate	243 781	403 900	-181 900	222 000	271 561	-49 561
Toimintakate €/asukas	11,6	19,2		10,5	13	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-126 875	-131 800		-131 800	-134 164	2 364
Suunnitelmapoistot	-155 406	-144 300		-144 300	-192 492	48 192
Yhteensä	-38 500	127 800	-181 900	-54 100	-55 095	995

Talousarvion toteutuminen

Rakennusten kunnossapito toteutui talousarvion mahdollistamissa puitteissa. Rakennuksissa painopiste oli sisäilmakorjauksissa sekä uuden organisoitumisen ja toiminnan muutosten aiheuttamissa tilamuutoksissa. Suunnitelmallisesta ja ennakoivasta kunnossapidosta jouduttiin edelleen tinkimään.

Omajohtoiset rakennushankkeet toteutuivat tilausten mukaisesti. Katu- ja vesirakentamisen määrä

väheni selvästi johtuen rakentamisyksikön toiminnan lopettamisesta. Ateriakuljetukset siirrettiin ulkoiselle palveluntuottajalle maaliskuussa. Vastuu ateriakuljetuksista siirtyi kokonaisuudessaan ruoka- ja puhtauspalveluille.

Uusia liikenne- ja viheralueita siirtyi loppuvuodesta kaupungin hoitoon kehätien valmistumisen myötä.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	Toteutuma
Toiminnan kysyntä- ja laajuustiedot			
Kiinteistöjen hoito- ja huoltopalvelut, sopimus €/v (sis. piha-alueiden hoidon)	1.838.296	2.190.000	2.026.227
Liikennealueiden hoitopalvelut, sopimus €/v	758.046	1.101.000	948.155
Viheralueiden hoitopalvelut, sopimus €/v	600.478	676.600	660.524
Ulkoliikuntapaikkojen hoitopalvelut, sopimus €/v	365.114	420.000	278.060
Jätehuoltopalvelut, sopimus €/v	140.989	158.000	170.400
Palvelujen osaulkoistus (alihankinnat) %	18,1	23,6	20,6
Taloudellisuus / tuottavuus			
Oman korjaustoiminnan käyttöaste %	93,8	95	93,6
Työkoneiden käyttöaste %	34	53	40
Kiinteistöjen hoito ja huolto €/m ²	6,3	7,2	7,0
Kiinteistöjen kunnossapito €/m ²	7,9	10,0	7,2
Katujen hoito ja kunnossapito €/m	4,8	5,8	5,0
Pyöräteiden hoito ja kunnossapito €/m	1,9	4,0	2,6

Toimielin	TEKNISEN PALVELUTUOTANNON LAUTAKUNTA 30.6. ASTI
Tulosalue	SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIDEN LAUTAKUNTA 1.7. ALKAEN
Tulosyksiköt	Haminan Serviisi
Tilivollinen viranhaltija	Valmistuskeittiötiimi, Palvelutiimi, Hoivatiimi
	Ruoka- ja puhtauspalveluiden päällikkö
Toiminta-ajatus	Tuotamme kaupungin eri tilaajille tukipalveluja, joilla täydennämme tilaajien kasvatuksellisia, terveydellisiä ja elämyksellisiä tavoitteita. Olemme aktiivisia, ammattitaitoisia ja kehityshaluisia moniosaajia. Kaikessa toiminnassa näkökulmamme ovat asiakastyytyväisyys, taloudellisuus ja henkilöstön hyvinvointi.

Sitovat tavoitteet

Kehittämishanke I: RUOKATUOTANNON UDELLEENJÄRJESTELYT

Tavoitteet 2015	Toteutuma												
Hankkeen tavoitteena on ruokatuotannon asiakastytyväisyyden, taloudellisuuden, laadukkuuden sekä henkilöstön hyvinvoinnin ja osaamisen lisääminen. Tuotantoprosesseihin on tehty tarvittavat muutokset. Ruokapalvelun keskimääräinen toteutunut ateriahinta on enintään 3,35 euroa. Mittarit: - asiakastytyväisyys asteikolla 1-5 - ruokapalvelun suoritehintaa €/suorite - suoritehinnan vertailu eri kuntien välillä	Koko ruokatuotanto on keskitetty omiin keittiöihin 1.1.2015 alkaen. Tuotantoprosessien uudistaminen jatkuu. Asiakastytyväisyyskysely kouluille ja esikouluille tehty marraskuussa 2015 <table border="1"> <thead> <tr> <th>Tulokset</th> <th>Alakoulut %</th> <th>Yläkoulut ja henkilökunta, asteikko 1-5</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Ruoka maistuu hyvältä</td> <td>75</td> <td>3,12</td> </tr> <tr> <td>Ruoka näyttää herkulliselta</td> <td>65</td> <td>2,89</td> </tr> <tr> <td>Salaatti on hyvän makuinen/monipuolista. Syön salaattia joka päivä</td> <td>75</td> <td>2,98</td> </tr> </tbody> </table> Ruokapalvelun toteutunut suoritehintaa oli 3,12 €	Tulokset	Alakoulut %	Yläkoulut ja henkilökunta, asteikko 1-5	Ruoka maistuu hyvältä	75	3,12	Ruoka näyttää herkulliselta	65	2,89	Salaatti on hyvän makuinen/monipuolista. Syön salaattia joka päivä	75	2,98
Tulokset	Alakoulut %	Yläkoulut ja henkilökunta, asteikko 1-5											
Ruoka maistuu hyvältä	75	3,12											
Ruoka näyttää herkulliselta	65	2,89											
Salaatti on hyvän makuinen/monipuolista. Syön salaattia joka päivä	75	2,98											
Asiakasraatitoiminta käynnistetty	Asiakasraadin toiminnan suunnittelu on aloitettu ja raadin asiakkaiden edustajat on valittu. Toiminta käynnistyy 2016.												

Kehittämishanke 2:**PUHTAANAPITOPALVELUN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN INSTA-800 LAADUNVALVONTA-JÄJESTELMÄLLÄ**

Tavoitteet 2015	Toteutuma
Hankkeen tavoitteena on asiakastyytyväisyyden, taloudellisuuden, laadukkuuden, sekä henkilöstön hyvinvoinnin ja osaamisen lisääminen. Laadunvalvontaa suoritetaan säännöllisesti 60 %:ssa siivouskohteista ja 50 %:ssa Perusturvan kohteista. Raportointi ja toimenpiteet kirjataan jokaisen arvioinnin jälkeen. Arviointikeskustelu käydään toimipisteen laitoshuoltajien ja asiakkaan yhteyshenkilön kanssa jokaisen arviointikerran jälkeen. Mittarit: - asiakastyytyväisyys asteikolla 1-5 - siivouksen tuntihinta € / tunti - siivouksen tuntihinta/vertailu ostopalvelun hintaan	Ulkoisen palveluntuottajan (ISS Palvelut) kanssa laadunvalvontaa on suoritettu INSTA 800 mukaisesti 80 %:ssa siivouskohteita. Oman toiminnan kohteissa INSTA 800 mukaista laadunarviointia ei tehty. Toimintaa tehostettu tarkastamalla siivoustyön mitoituksia yhteistyössä asiakkaiden kanssa, otettu käyttöön uusia työmenetelmiä sekä hankittu uusia siivousvälineitä. Siivouksen asiakastyytyväisyys 4,3 (4 vuonna 2014) Toteutunut tuntihinta 26,21 € - ostopalvelu 22,03 €/h - oman palvelu 27,74 €/h Ostettu palvelu oli 5,71 €/h omana työnä tuotettua siivouspalvelua edullisempi.

Tuloslaskelma

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
570 Haminan Serviisi						
Toimintatulot	6 489 981	6 871 700	18 400	6 890 100	7 174 141	-284 041
Myyntituotot	6 429 647	6 856 700		6 856 700	7 141 880	-285 180
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset	60 309		18 400	18 400	32 261	-13 861
Muut toimintatuotot	24	15 000		15 000		15 000
Valmistus omaan käyttöön	13 337				5 439	-5 439
Toimintamenot	-6 098 976	-6 410 800	-41 200	-6 452 000	-6 599 637	147 637
Henkilöstömenot	-3 861 401	-4 009 800	-41 200	-4 051 000	-4 059 007	8 007
Palveluiden ostot	-1 163 268	-1 149 500		-1 149 500	-1 241 983	92 483
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-914 785	-1 095 900		-1 095 900	-1 140 314	44 414
Avustukset						
Muut toimintamenot	-159 521	-155 600		-155 600	-158 333	2 733
Toimintakate	404 342	460 900	-22 800	438 100	579 944	-141 844
Toimintakate €/asukas	19,2	21,9		20,8	28	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-125 719	-131 900		-131 900	-132 283	383
Suunnitelmapoistot	-80 655	-75 600		-75 600	-74 591	-1 009
Yhteensä	197 967	253 400	-22 800	230 600	373 070	-142 470

Talousarvion toteutuminen

Toimintakate parani toimintatapamuutosten takia. Mm. laitoshuollossa serviisin vastuulle siirtyi tehtäviä, jotka aikaisemmin hoidettiin sairaalan hoivaosastoilla (Ulappa ja Suvanto). Ateriapalveluiden kuljetukset siirtyivät ulkoiselle palvelun tuottajalle maaliskuusta

lukien. Kotihoidon ateriakuljetusten kustannukset sisältyvät toimintakatteeseen kauttalaskutuksena. Palvelujen kysyntää lisäsivät myös sairaalan kuljetukset ja kuntoutumis- ja jatkohoito-osaston eristykset.

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	Toteutuma
Toiminnan kysyntä- ja laajuustiedot			
Ruokapalvelun asiakkaat (asiakasmäärä)	suoritteita 642 700 (koulut ja päiväkodit)	*)	
- koulut		2 653	2 659
- päiväkodit		569	541
*) laskentatapa muutettu	suoritteita 276 000 (vanhustyö ja sairaala)	*)	
- sairaalan osastot		45	40
- vanhustyö (sis ateriapalvelun)		339	326
Siivouksen työaika h/vuosi	66 580	66 900	64 390
Laitoshuolto työaika h/vuosi	50 118	55 000	63 063
Ruokapalvelun tarjoillut/toimitetut ateriat yhteensä kpl	961 000	998 900	932 900
- itse valmistettu %	83		100
- suoritteista ostettu %	17		-
Siivouspalvelu			
- oma tuotanto %	76	75	73
- ostettu palvelu %	24	25	27
Keittiöt, lkm			
- valmistuskeittiöt	6	6	6
- jakelu/kuumennuskeittiöt	19	19	18
Siivottava pinta-ala m ²	63 000	64 400	60 296
Laitoshuollon siivottava pinta-ala m ²	18 500	18 900	18 610
Taloudellisuus / tuottavuus			
Ruokapalvelun suoritehintaa ka € / suorite	3,51	3,35	3,12
- koulut ja päiväkodit	3,62	3,26	3,14
- perusturva (vanhustyö ja sairaala)	3,40	3,57	3,08
Ruokapalvelun ateria- / työtunti	17	15	15
Siivouspalvelu € / tunti	23,95	25,12	26,21
Laitoshuoltopalvelu € / tunti	25,89	23,16	21,89
Siivouspalvelu m ² / h			
- koulut	221	221	220
- päiväkodit	164	163	160

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
TEKNINEN TOIMI YH- TEENSÄ						
Toimintatulot	29 789 306	31 628 500	-494 000	31 134 500	31 088 078	371 625
Myyntituotot	12 438 058	13 362 000	-155 000	13 207 000	13 710 612	-218 432
Maksutuotot	328 192	344 000	80 000	424 000	464 575	-40 575
Tuet ja avustukset	315 518	92 000	81 000	173 000	184 696	2 165
Muut toimintatuotot	16 707 538	17 830 500	-500 000	17 330 500	16 728 195	587 305
Valmistus omaan käyttöön	706 803	505 500		505 500	469 777	41 162
		-29 671				
Toimintamenot	-27 890 408	100	261 200	-29 409 900	-28 751 058	-806 476
Henkilöstömenot	-9 659 537	-9 527 300	-263 800	-9 791 100	-9 407 430	-391 677
Palveluiden ostot	-10 833 109	-12 080 500	525 000	-11 555 500	-11 534 373	-113 610
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 445 760	-5 038 900		-5 038 900	-4 685 153	-398 161
Avustukset	-111 610	-200 000		-200 000	-184 286	-15 714
Muut toimintamenot	-2 840 391	-2 824 400		-2 824 400	-2 939 818	112 684
Toimintakate	2 605 702	2 462 900	-232 800	2 230 100	2 806 797	-434 852
Toimintakate €/asukas	123,7	116,9		105,9	135	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-435 673	-456 700		-456 700	-465 072	8 372
Suunnitelmapoistot	-6 002 188	-6 170 200	-350 000	-6 520 200	-6 697 048	176 848
Yhteensä	-3 832 159	-4 164 000	-582 800	-4 746 800	-4 355 322	-391 477

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ						
Toimintatulot	44 633 729	46 073 400	-855 000	45 218 400	45 496 633	-278 233
Myyntituotot	16 701 489	17 038 500	-169 000	16 869 500	17 889 602	-1 020 102
Maksutuotot	6 481 500	6 782 200		6 782 200	6 727 233	54 967
Tuet ja avustukset	3 323 234	3 293 700	-146 000	3 147 700	2 786 422	361 278
Muut toimintatuotot	18 127 506	18 959 000	-540 000	18 419 000	18 093 377	325 623
Valmistus omaan käyttöön	706 803	505 500		505 500	469 777	35 723
Toimintamenot	-153 121 425	-158 075 700	196 300	-157 879 400	-157 198 922	-680 478
Henkilöstömenot	-60 423 870	-62 019 400	452 800	-61 566 600	-60 808 573	-758 027
Palveluiden ostot	-63 208 935	-65 179 100	121 600	-65 057 500	-66 096 340	1 038 840
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 187 025	-8 881 700	8 400	-8 873 300	-8 424 160	-449 140
Avustukset	-10 837 418	-11 378 800	-360 000	-11 738 800	-11 153 701	-585 099
Muut toimintamenot	-10 464 178	-10 616 700	-26 500	-10 643 200	-10 716 148	72 948
Toimintakate	-107 780 892	-111 496 800	-658 700	-112 155 500	-111 232 512	-922 989
Toimintakate €/asukas	-5117,6	-5294,0		-5325,3	-5331	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät		-1 736 800		-1 736 800	-1 735 229	-1 571
Suunnitelmapoistot	-6 559 757	-6 714 000	-350 000	-7 064 000	-7 224 807	160 807
Yhteensä	-114 340 649	-119 947 600	-1 008 700	-120 956 300	-120 192 547	-763 753

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	25 913 800	-660 000	25 253 800	25 100 050	-153 750
Myyntitulot	3 433 600	26 000	3 459 600	4 222 170	762 570
Maksutulot	6 782 200		6 782 200	6 715 935	-66 265
Tuet ja avustukset	3 293 700	-146 000	3 147 700	2 786 422	-361 278
Muut toimintatulot	12 404 300	-540 000	11 864 300	11 375 522	-488 778
Valmistus omaan käyttöön	505 500		505 500	469 777	-35 723
Toimintamenot	-137 916 100	1 300	-137 914 800	-136 802 339	1 112 461
Henkilöstömenot	-62 019 400	452 800	-61 566 600	-60 808 572	758 028
Palkat ja palkkiot	-46 762 500	237 000	-46 525 500	-45 907 770	617 730
Henkilösivukulut	-15 256 900	215 800	-15 041 100	-14 900 802	140 298
Eläkekulut	-12 582 500	204 100	-12 378 400	-12 243 769	134 631
Muut henkilösivukulut	-2 674 400	11 700	-2 662 700	-2 657 033	5 667
Palvelujen ostot	-51 564 200	-123 400	-51 687 600	-52 380 653	-693 053
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 881 700	58 400	-8 823 300	-8 405 058	418 242
Avustukset	-11 378 800	-360 000	-11 738 800	-11 153 701	585 099
Muut toimintakulut	-4 072 000	-26 500	-4 098 500	-4 054 355	44 145
Toimintakate	-111 496 800	-658 700	-112 155 500	-111 232 512	922 988
Verotulot	82 300 000	700 000	83 000 000	83 054 013	54 013
Valtionosuudet	34 220 000		34 220 000	34 183 239	-36 761
Rahoitustulot ja -menot	1 827 000		1 827 000	2 022 692	195 692
Korkotulot	436 000		436 000	528 179	92 179
Muut rahoitustulot	2 112 000		2 112 000	2 147 022	35 022
Korvaus peruspääomasta liikelaitokselta	450 000		450 000	450 000	
Korkomenot	-1 100 000		-1 100 000	-1 070 631	29 369
Muut rahoitusmenot	-71 000		-71 000	-31 878	39 122
Vuosikate	6 850 200	41 300	6 891 500	8 027 432	1 135 932
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 714 000	-350 000	-7 064 000	-7 224 807	-160 807
Satunnaiset erät					
Satunnaiset menot					
Tilikauden tulos	136 200	-308 700	-172 500	802 626	975 126
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)					
Tilikauden yli-/alijäämä	136 200	-308 700	-172 500	802 626	975 126

Verotulojen erittely

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	71 813 000	700 000	72 513 000	72 430 011	-82 989
Osuus yhteisöveron tuotoista	4 605 000		4 605 000	4 856 334	251 334
Kiinteistövero	5 882 000		5 882 000	5 767 668	-114 332
Verotulot yhteensä	82 300 000	700 000	83 000 000	83 054 013	54 013

Verovuosi	Tulovero-prosentti	Verotettava tulo milj. €	Muutos
2005	18,00	286	1,7 %
2006	19,00	298	4,1 %
2007	19,00	317	6,3 %
2008	19,50	331	4,4 %
2009	20,00	323	-2,4 %
2010	20,00	325	0,5 %
2011	20,00	340	4,6 %
2012	20,50	344	1,2 %
2013	20,50	351	2,2 %
2014	21,00	358	1,9 %

Kiinteistöveroprosentit

- yleinen	1,25 %
- vakituinen asuinrakennus	0,55 %
- muu asuinrakennus	1,15 %
- yleishyödyllinen yhteisö	0,00 %
- voimalaitos	2,85 %

Valtionosuuksien erittely

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Peruspalvelujen valtionosuus, ml. tasaukset	37 020 000		37 020 000	37 097 186	77 186
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-2 800 000		-2 800 000	-2 913 947	-113 947
Valtionosuudet yhteensä	34 220 000		34 220 000	34 183 239	-36 761

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN

YLEISHALLINTO

Tilivelvolliset:

Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja 30.6.2015 asti

Kaupunginhallitus ja konsernipalvelujohtaja 1.7.2015 alkaen

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
510 Yleishallinto						
Menot	-420 151	0		0	-8 337	8 337
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	
Käyttöomaisuuden myynti	444 180	10 000	380 000	390 000	390 866	-866
Netto	24 029	10 000	380 000	390 000	382 529	7 471

Käyttöomaisuuden myynnissä ovat HaminaKotka Satama Oy:n SVOP-palautus (340.000) sekä myytyjen osakehuoneistojen tasearvot.

KONSERNIN ESIKUNTA

Taloushallinto

Tilivelvolliset:

Kaupunginhallitus ja talousjohtaja 30.6.2015 asti

Kaupunginhallitus ja konsernipalvelujohtaja 1.7.2015 alkaen

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
520 Taloushallinto						
Menot	-250 283	-150 000	-70 000	-220 000	-187 935	-32 065
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	
Käyttöomaisuuden myynti	0	0	0	0	0	0
Netto	-250 283	-150 000	-70 000	-220 000	-187 935	-32 065

Tietohallinnon hankinnat kuten henkilöstöhallinnon järjestelmä (HETA), e-arkisto, intra -sovellus ja johdon raportointi.

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
Konsernin esikunta yhteensä						
Menot	-670 434	-150 000	-70 000	-220 000	-196 272	-23 728
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0
Käyttöomaisuuden myynti	444 180	10 000	380 000	390 000	390 866	-866
Netto	-226 254	-140 000	310 000	170 000	194 594	-24 594

PERUSTURVA

Terveyden huolto

Tilivelvolliset:

Perusturvalautakunta ja terveysjohtaja 30.6.2015 asti
Sosiaali- ja terveyslautakunta ja terveyspalveluiden päällikkö 1.7.2015 alkaen

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
540 Terveydenhuolto						
Menot	-46 580	-113 000	63 000	-50 000	-48 494	-1 506
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0
Käyttöomaisuuden myynti	0	0	0	0	0	0
Netto	-46 580	-113 000	63 000	-50 000	-48 494	-1 506

Suun terveydenhuoltoon hankittiin hammashuoltoyksikkö.

Vanhustyö

Tilivelvolliset:

Perusturvalautakunta ja vanhustyöjohtaja 30.6.2015 asti
Sosiaali- ja terveyslautakunta ja ikäihmisten palveluiden päällikkö 1.7.2015 alkaen

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
541 Vanhustyö						
Menot	-54 998	-95 000		-95 000	-57 071	-37 929
Rahoitusosuudet	54 998	0		0	0	0
Käyttöomaisuuden myynti	0	0	0	0	0	0
Netto	0	-95 000	0	-95 000	-57 071	-37 929

Kotihoitoon hankittiin toiminnanohjausjärjestelmä.

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
Perusturva yhteensä						
Menot	-101 578	-208 000	63 000	-145 000	-105 565	-39 435
Rahoitusosuudet	54 998	0	0	0	0	0
Käyttöomaisuuden myynti	0	0	0	0	0	0
Netto	-46 580	-208 000	63 000	-145 000	-105 565	-39 435

SIVISTYSTOIMI

Koulutus- ja kirjastopalvelut

Tilivelvolliset:

Koulutus- ja kirjastolautakunta ja sivistystoimenjohtaja 30.6.2015 asti
Koulutus- ja kirjastolautakunta ja opetuspäällikkö 1.7.2015 alkaen (koulujen atk-järjestelmän uusiminen)
Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta ja hyvinvointipalvelujohtaja 1.7.2015 alkaen (kirjaston kalustoinvestoinnit)

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
565 Koulutus- ja kirjastopalvelut						
Menot	-30 000	-85 000	0	-85 000	-64 253	-20 747
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0
Käyttöomaisuuden myynti	0	0	0	0	0	0
Netto	-30 000	-85 000	0	-85 000	-64 253	-20 747

Pääkirjaston hyllyt on uusittu. Hanke jatkuu vuonna 2016 ja 2017.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta ja vapaa-aikapalveluiden päällikkö 30.6.2015 asti
Kaupunginhallitus ja kaupunkikehitysjohtaja 1.7.2015 alkaen (liikuntatoimen hankkeet)

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
580 Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut						
Menot	-19 730	-190 000		-190 000	-260 084	70 084
Rahoitusosuudet	0	37 500	0	37 500	40 000	-2 500
Käyttöomaisuuden myynti	0	0	0	0	0	0
Netto	-19 730	-152 500	0	-152 500	-220 084	67 584

Vallikentän peruskorjaushanke käynnistyi syyskuussa. Kentän hiekkatekonurmi uusittiin. Rahoitusosuuksissa on tulojäämänä hankkeelle myönnetty liikuntapaikka-avustus. Hanke päättyy vuonna 2016, kun uusi kuuluttamorakennus valmistuu.

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
Sivistystoimi yhteensä						
Menot	-49 730	-275 000	0	-275 000	-324 337	49 337
Rahoitusosuudet	0	37 500	0	37 500	40 000	-2 500
Käyttöomaisuuden myynti	0	0	0	0	0	0
Netto	-49 730	-237 500	0	-237 500	-284 337	46 837

TEKNINEN TOIMI

Kaupunkisuunnittelu

Tilivelvolliset:

Tekninen lautakunta ja kaupunginarkkitehti 30.6.2015 asti
Kaupunkikehityslautakunta ja kaupunginarkkitehti 1.7.2015 alkaen

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
604 Kaupunkisuunnittelu						
Menot	-264 401	-250 000		-250 000	-34 430	-215 570
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0
Käyttöomaisuuden myynti	88 873	135 000	0	135 000	29 601	105 399
Netto	-175 528	-115 000	0	-115 000	-4 829	-110 171

Menoissa ovat maanvaihtosopimuksiin perustuvat hankinnat. Käyttöomaisuuden myynnissä ovat myytyjen pientalotonttien tasearvot.

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
Kaupunkisuunnittelun investoinnit yhteensä						
Menot	-264 401	-250 000	0	-250 000	-34 430	-215 570
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0
Käyttöomaisuuden myynti	88 873	135 000	0	135 000	29 601	105 399
Netto	-175 528	-115 000	0	-115 000	-4 829	-110 171

Toimitilat

Tilivelvolliset:

Tekninen lautakunta ja teknisen toimen johtaja 30.6.2015 asti

Kaupunkikehityslautakunta ja tilapalvelupäällikkö 1.7.2015 alkaen

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
610 Peruskorjaus- ja muutostyökohteet						
Menot	-991 382	-800 000	-470 000	-1 270 000	-1 357 269	87 269
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0
Käyttöomaisuuden myynti	510 232	200 000	0	200 000	51 457	148 543
Netto	-481 150	-600 000	-470 000	-1 070 000	-1 305 812	235 812

Peruskorjaustoimenpiteet olivat lähinnä isäilmakorjauksia eri hallinto- laitosrakennuksissa. Pyhällön koululle rakennettiin maalämpö. Kurkitien leikkihiha uudistettiin. Kaupungintalon asiakaspalvelun tilat peruskorjattiin ja laajennettiin. Tiloihin siirtyi myös Haminan Vesi. Kaupungintalo myös ulkomaalattiin ja vanhan osan kolmannen kerroksen ikkunat uusittiin. Varikolle tehtiin hiekkavarasto. Lipputornin peruskorjaus on edennyt vaiheittain työsiirtolan lakkauttamisen jälkeen ja sen määrä valmistua kesällä 2016.

Käyttöomaisuuden myynnissä ovat myytyjen rakennusten tasearvot.

	Kustannus- arvio	Tp 2014 ja aik. kust.	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Kustannus- arviosta käyt. 31.12.
633 Linnoituksen päiväkot							
Menot	-6 890 000	-78 099	-2 500 000	-600 000	-3 100 000	-2 774 113	-2 852 212
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0	0
Käyttöomaisuuden myynti	0	0	0	0	0	0	0
Netto	-6 890 000	-78 099	-2 500 000	-600 000	-3 100 000	-2 774 113	-2 852 212

Kaupunginhallitus teki Linnoituksen päiväkodin rakennuttamispäätöksen 1.6.2015, jolloin hyväksyttiin myös tarkennettu kustannusarvio. Rakennustyöt käynnistyivät heinäkuussa. Päiväkot valmistuu elokuun 2016 alkuun mennessä.

	Kustannus- arvio	Tp 2014 ja aik. kust.	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Kustannus- arviosta käyt. 31.12.
644 Alakaupungin yhtenäiskoulu							
Menot	-10 850 000	0	0	-3 000	-3 000	-2 912	-2 912
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0	0
Käyttöomaisuuden myynti	0	0	0	0	0	0	0
Netto	-10 850 000	0	0	-3 000	-3 000	-2 912	-2 912

Alustavassa tavoitehinta-arviossa on otettu huomioon nykyisten lukion tilojen hyödyntäminen Pappilansalmen koulun tilalle rakennettavan uudisrakennuksen ohessa. Toteutus suunnittelun valmistelu on käynnistynyt. Hankesuunnitelma tulee käsittelemään keväällä 2016.

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
Toimitilat yhteensä						
Menot	-2 591 839	-3 300 000	-1 073 000	-4 373 000	-4 134 293	-238 707
Rahoitusosuudet	-84 854	0	0	0	0	0
Käyttöomaisuuden myynti	510 232	200 000	0	200 000	51 457	148 543
Netto	-2 166 461	-3 100 000	-1 073 000	-4 173 000	-4 082 837	-90 163

Yhdyskuntatekniikka

Tilivelvolliset:

Tekninen lautakunta ja teknisen toimen johtaja 30.6.2015 asti

Kaupunkikehityslautakunta ja kaupungininsinööri 1.7.2015 alkaen

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
650 Yhdyskuntatekniikka						
Menot	-1 755 421	-2 200 000	320 000	-1 880 000	-1 757 347	-122 653
Rahoitusosuudet	121 638	80 000	0	80 000	47 992	32 008
Käyttöomaisuuden myynti	0	0	0	0	0	0
Netto	-1 633 783	-2 120 000	320 000	-1 800 000	-1 709 355	-90 645

Uutta katua rakennettiin vesihuoltotöiden yhteydessä Luotsikadulle ja Lätinpolulle yhteensä 160 m. Rajakuja rakennettiin vesihuoltoverkoston rakentamisen yhteydessä kokonaan uudelleen (225 m). Matinsaareen rakennettiin huoltotie (615 m). Katuja ja teitä päällystettiin 31 975 m². Ruotsinkylän katusaneerauksen ensimmäinen vaihe saatiin päätökseen (Kalevankatu, Väinönkatu ja osa Savonkatua). Ruotsinkylän katusaneerauksen yhteydessä rakennettiin uutta kevyen liikenteen väylää 450 m. Tuppurakadun silta uusittiin. Kaislatielle tehtiin hulevesiviemäri ja Mertakujalle aloitettiin hulevesiviemärien rakentaminen. Marinkujan leikkipaikka uusittiin. Katuvalosaneeraushanke (2012–2015) saatiin päätökseen. Kokonaiskustannukset olivat 1,3 M€. Energia-tukea saatiin hyväksytyihin kustannuksiin kaikkiaan 0,3 M€. Rahoitusosuuksiin on kirjattu energiatuen loppuerä.

	Kustannus- arvio	Tp 2014 ja aik. kust.	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Kustannus- arviosta käyt. 31.12.
659 E 18 Haminan ohitus							
Menot	-3 600 000	-2 527 708	-1 740 000	-120 000	-1 860 000	-1 851 141	-4 378 849
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0	0
Käyttöomaisuuden myynti	0	0	0	0	0	0	0
Netto	-3 600 000	-2 527 708	-1 740 000	-120 000	-1 860 000	-1 851 141	-4 378 849

Ohitustiehankkeen viimeinen vaihe oli kaupungin sisääntuloteiden parantaminen, joista merkittävimmät muutokset tehtiin Summa–Hamina tieosuudella (mm. Pitäjänsaaren sekä Ratapihankadun kiertoliittymä). Kustannusarvion ylitys johtui lisätöistä, indeksikorotuksista sekä kaupungin omana työnä toteutettavat työt kuten ulkoilureitin osan rakentamisesta ja Kouvolantien saarekkeesta Savitien kohdalla. Kustannuksia lisäsivät myös suunnitelmamuutoksista mm. erikoiskuljetusten takia sekä se, että Ratapihankadun kiertoliittymään tehtiin Tervasaaren liittymä vahvistuneen kaavan mukaiseen paikkaan, mikä poikkesi Liikenneviraston alkuperäisestä suunnitelmasta.

	Kustannus- arvio	Tp 2014 ja aik. kust.	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Kustannus- arviosta käyt. 31.12.
662 Tervasaaren alue							
Menot	-3 750 000	-1 070 169	-1 000 000	-200 000	-1 200 000	-1 230 872	-2 301 041
Rahoitusosuudet	0	13 412	0	0	0	0	13 412
Käyttöomaisuuden myynti	0	0	0	0	0	0	0
Netto	-3 750 000	-1 056 757	-1 000 000	-200 000	-1 200 000	-1 230 872	-2 287 629

Kaava-alueen pilaantuneiden maiden poiston 2. vaihe aloitettiin marraskuussa. Työt valmistuvat keväällä 2016.

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
Yhdyskuntatekniikka yhteensä						
Menot	-3 482 151	-4 940 000	0	-4 940 000	-4 839 360	-100 640
Rahoitusosuudet	121 638	80 000	0	80 000	47 992	32 008
Käyttöomaisuuden myynti	0	0	0	0	0	0
Netto	-3 360 513	-4 860 000	0	-4 860 000	-4 791 368	-68 632

Tekninen tuotanto

Tilivelvolliset:

Teknisen palvelutuotannon lautakunta ja tuotantopäällikkö 30.6.2015 asti
Kaupunkikehityslautakunta ja kaupungininsinööri 1.7.2015 alkaen

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
651 Varikon kalustohankkeet						
Menot	-132 512	-150 000	0	-150 000	-110 803	-39 197
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0
Käyttöomaisuuden myynti	9 262	0	0	0	0	0
Netto	-123 250	-150 000	0	-150 000	-110 803	-39 197

Hankittiin kaksi pakettiautoa, toinen kiinteistöhuollon ja toinen ulkoliikunnan käyttöön. Viherpalveluiden käyttöön hankittiin lava-auto.

Haminan Serviisi

Tilivelvolliset:

Teknisen palvelutuotannon lautakunta ja ruoka- ja puhtauspalveluiden päällikkö 30.6.2015 asti
Sosiaali- ja terveyslautakunta ja ruoka- ja puhtauspalveluiden päällikkö 1.7.2015 alkaen

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
656 Haminan Serviisin investoinnit						
Menot	-31 533	-50 000	0	-50 000	-31 305	-18 695
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0
Käyttöomaisuuden myynti	0	0	0	0	0	0
Netto	-31 533	-50 000	0	-50 000	-31 305	-18 695

Terveysaseman keittiön ruuankuljetusvaunujen uusiminen.

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
Tekninen toimi yhteensä						
Menot	-6 502 436	-8 690 000	-1 073 000	-9 763 000	-9 150 191	-612 809
Rahoitusosuudet	36 784	80 000	0	80 000	47 992	32 008
Käyttöomaisuuden myynti	608 367	335 000	0	335 000	81 058	253 942
Netto	-5 857 285	-8 275 000	-1 073 000	-9 348 000	-9 021 141	-326 859

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
Investoinnit yhteensä						
Menot	-7 324 177	-9 323 000	-1 080 000	-10 403 000	-9 776 366	-626 634
Rahoitusosuudet	91 782	117 500	0	117 500	87 992	29 508
Käyttöomaisuuden myynti	1 052 547	345 000	380 000	725 000	471 923	253 077
Netto	-6 179 848	-8 860 500	-700 000	-9 560 500	-9 216 451	-344 049

RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN

Verotulot

Tilivelvolliset:

Kaupunginhallitus ja talousjohtaja 30.6.2015 asti

Kaupunginhallitus ja konsernipalvelujohtaja 1.7.2015 alkaen

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
Verotulot						
Rahoitustulot	80 884 133	82 300 000	700 000	83 000 000	83 054 013	-54 013
Toimintakate €/asukas	3 815	3 900		3 978	3 980	

Valtionsuudet

Tilivelvolliset:

Kaupunginhallitus ja talousjohtaja 30.6.2015 asti

Kaupunginhallitus ja konsernipalvelujohtaja 1.7.2015 alkaen

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
Valtionsuudet						
Rahoitustulot	33 996 202	34 220 000		34 220 000	34 183 239	36 761
€/asukas	1 603	1 622		1 640	1 638	

Rahoitustuotot ja -kulut

Tilivelvolliset:

Kaupunginhallitus ja talousjohtaja 30.6.2015 asti

Kaupunginhallitus ja konsernipalvelujohtaja 1.7.2015 alkaen

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
Rahoitustuotot ja kulut/ kaupunki						
Rahoitustulot	2 084 292	2 548 000	0	2 548 000	2 675 201	-127 201
Rahoituskulut	-1 156 745	-1 171 000	0	-1 171 000	-1 102 509	-68 491
Netto	927 547	1 377 000	0	1 377 000	1 572 692	-195 692
€/asukas	65	65		66	75	

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
Korvaus peruspääomasta						
Rahoitustulot	450 000	450 000	0	450 000	450 000	0
Rahoituskulut	0		0	0		0
Netto	450 000		0	450 000	450 000	0

Haminan Vesi -liikelaitoksen peruspääomasta perittiin euromääräinen korvaus, joka on n. 3,4 % laitoksen peruspääomasta.

Antolainojen muutokset

Tilivelvolliset:

Kaupunginhallitus ja talousjohtaja 30.6.2015 asti

Kaupunginhallitus ja konsernipalvelujohtaja 1.7.2015 alkaen

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
Antolainojen muutokset						
Lisäykset	-7 477 064	-5 050 000		-5 050 000	-5 020 800	-29 200
Vähennykset	3 020 000	50 000		50 000	58 528	-8 528
Nettomuutos	-4 457 064	-5 000 000	0	-5 000 000	-4 962 272	-37 728

Pitkäaikaisten laitojen muutos

Tilivelvolliset:

Kaupunginhallitus ja talousjohtaja 30.6.2015 asti

Kaupunginhallitus ja konsernipalvelujohtaja 1.7.2015 alkaen

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
Pitkäaik. lainojen muutokset / kaupunki						
Lisäykset	10 222 358	14 500 000		14 500 000	14 500 000	0
Vähennykset	-8 090 737	-7 785 000		-7 785 000	-8 784 463	999 463
Nettomuutos	2 131 621	6 715 000	0	6 715 000	5 715 537	999 463

Rahoitus yhteensä

	Tp 2014	Ta 2015	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2015	Poikkeama
Rahoitus yhteensä						
Rahoitustulot	130 656 984	134 068 000	700 000	134 768 000	134 920 981	-152 981
Rahoituskulut	-16 724 545	-14 006 000	0	-14 006 000	-14 907 772	901 772
Netto	113 932 439	120 062 000	700 000	120 762 000	120 013 209	748 791

Talousarvion rahoitusosan toteutuminen

Kaupunki ilman vesiliikelaistosta	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminnan rahavirta	5 885 200	541 300	6 426 500	7 575 645	-1 149 145
Vuosikate	6 850 200	41 300	6 891 500	8 027 432	-1 135 932
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät	-965 000	500 000	-465 000	-451 787	-13 213
Investointien rahavirta	-7 895 500	-1 200 000	-9 095 500	-8 784 035	-311 465
Investointimenot	-9 323 000	-1 080 000	-10 403 000	-9 776 366	-626 634
Rahoitusosuudet investointimenoihin	117 500		117 500	87 992	29 508
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 310 000	-120 000	1 190 000	904 339	285 661
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 010 300	-658 700	-2 669 000	-1 208 390	-1 460 610
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	-5 000 000	0	-5 000 000	-4 962 272	-37 728
Antolainasaamisten lisäys	-5 050 000		-5 050 000	-5 020 800	-29 200
Antolainasaamisten vähennys	50 000		50 000	58 528	-8 528
Lainakannan muutokset	6 715 000	0	6 715 000	6 021 597	693 403
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	14 500 000		14 500 000	14 500 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-7 785 000		-7 785 000	-8 784 463	999 463
Lyhytaikaisten lainojen muutos			0	306 060	-306 060
Muut maksuvalmiuden muutokset	150 000		150 000	197 321	-47 321
Vaikutus maksuvalmiuteen	-145 300	-658 700	-804 000	48 256	-852 256

Yhteenvedo talousarviomäärärahojen ja tuloarvioiden riittävydestä

	Sito- vuus ¹⁾ N B	Määrärahat					Tuloarviot					Toimintakate				
		Alkup. talous- arvio	TA:n muu- tokset	TA muutn jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama	Alkup. talous- arvio	TA:n muu- tokset	TA muutn jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama	Alkup. talous- arvio	TA:n muu- tokset	TA muutn jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama
KÄYTTÖTALOUSOSA																
Tulosalue																
Vaalit	N	36		36	38	2	33		33	35	2	-3	0	-3	-3	0
Tarkastustoimi	N	67		67	35	-32						-67	0	-67	-35	32
Kaupunginvaltuusto	N	171	-13	158	128	-30						-171	13	-158	-128	30
Kaupunginhallitus	N	746	-55	691	725	34	15		15	78	63	-732	55	-677	-647	30
Kaupungin kanslia	N	1 074	21	1 095	960	-135				5	5	-1 074	-21	-1 095	-955	140
Elinkeinotoimi	N	2 479	-44	2 435	2 166	-269	507	-14	493	501	8	-1 972	30	-1 942	-1 665	277
Talustoimi	N	2 516	95	2 611	2 543	-68	1 003		1 003	1 003	0	-1 513	-95	-1 608	-1 540	68
Henkilöstötoimi	N	4 684	-1 622	3 062	2 370	-692	1 393	-386	1 007	676	-331	-3 292	1 236	-2 056	-1 694	362
Perusturvan keskitetyt hallinto- ja talouspalvelut	N	364		364	335	-29						-364	0	-364	-335	29
Terveydenhuolto	N	40 666	370	41 036	41 753	717	2 903		2 903	3 266	363	-37 763	-370	-38 133	-38 487	-354
Vanhustyö	N	20 415	525	20 940	21 020	80	3 628	124	3 752	3 966	214	-16 787	-401	-17 188	-17 054	134
Sosiaalityö	N	18 346	306	18 652	18 786	134	2 006	-277	1 729	1 695	-34	-16 340	-583	-16 923	-17 091	-163
Sivistystoimen keskitetyt hallinto- ja talouspalvelut	N	850		850	813	-37				5	5	-850	0	-850	-808	42
Varhaiskasvatus	N	10 782	328	11 110	11 216	106	1 006	33	1 039	1 015	-24	-9 776	-295	-10 071	-10 201	-130
Koulutus ja kirjastopalvelut	N	20 320	68	20 388	20 678	290	1 025	42	1 067	1 070	3	-19 295	-26	-19 321	-19 608	-287
Kulttuuri- ja vapaa- aikapalvelut	N	4 888	84	4 972	4 883	-89	926	117	1 043	1 092	49	-3 962	33	-3 929	-3 791	133
Tekninen toimi	N	15 485	-352	15 133	14 695	-438	11 104	40	11 144	11 327	183	-4 381	392	-3 989	-3 368	621
Kaupunkisuunnittelu	N	1 248		1 248	1 104	-144	7 645	-500	7 145	6 717	-428	6 397	-500	5 897	5 613	-284
Rakennusvalvonta	N	262		262	227	-35	269	69	338	352	14	7	69	76	125	49
Ympäristötoimi	N	796		796	825	29	371	11	382	413	31	-425	11	-414	-412	2
Tekninen palvelutuotanto	N	5 470	49	5 519	5 299	-220	5 874	-132	5 742	5 570	-172	404	-181	223	271	43
Haminan serviisi	N	6 411	41	6 452	6 600	148	6 871	18	6 889	7 180	291	460	-23	437	580	143
TULOSLASKELMAOSA																
Verotulot	N						82 300	700	83 000	83 054	54	82 300	700	83 000	83 054	54
Valtionosuudet	N						34 220		34 220	34 183	-37	34 220	0	34 220	34 183	-37
Korkotulot	N						436		436	528	92	436	0	436	528	92
Muut rahoitustulot	N						2 562		2 562	2 597	35	2 562	0	2 562	2 597	35
Korkomenot	N	1 100		1 100	1 071	-29						-1 100	0	-1 100	-1 071	29
Muut rahoitusmenot	N	71		71	32	-39						-71	0	-71	-32	39
INVESTOINTIOSA																
Hankeryhmä																
Keskushallinto	B				8	8	10	380	390	391	1	10	380	390	383	-7
Taloushallinto	B	150	70	220	188	-32						-150	-70	-220	-188	32
Terveydenhuolto	B	113	-63	50	48	-2						-113	63	-50	-48	2
Vanhustyö	B	95		95	57	-38						-95	0	-95	-57	38
Koulutus ja kirjastopalvelut	B	85		85	64	-21						-85	0	-85	-64	21
Kulttuuri- ja vapaa- aikapalvelut	B	190		190	260	70	37		37	40	3	-153	0	-153	-220	-67
Kaupunkisuunnittelu	B	250		250	34	-216	135		135	30	-105	-115	0	-115	-4	111
Peruskorjaus- ja muutosyökohteet	B	800	470	1 270	1 357	87	200		200	51	-149	-600	-470	-1 070	-1 306	-236
Linnoituksen päiväkotit	B	2 500	600	3 100	2 774	-326						-2 500	-600	-3 100	-2 774	326
Alakaupungin yhteiskoulu	B		3	3	3	0						0	-3	-3	-3	0
Yhdyskuntatekniikka	B	2 200	-320	1 880	1 758	-122	80		80	48	-32	-2 120	320	-1 800	-1 710	90
E 18 Haminan ohitustie	B	1 740	120	1 860	1 851	-9						-1 740	-120	-1 860	-1 851	9
Tervasaaren alue	B	1 000	200	1 200	1 231	31						-1 000	-200	-1 200	-1 231	-31
Varikon kalustohankkeet	B	150		150	111	-39						-150	0	-150	-111	39
Haminan serviisi	B	50		50	32	-18						-50	0	-50	-32	18
RAHOITUSOSA																
Antolainauksen muutokset																
Antolainasaamisten lisäykset	N	5 050	117	5 167	5 021	-146						-5 050	-117	-5 167	-5 021	146
Antolainasaamisten vähenn.	N						50		50	59	9	50	0	50	59	9
Lainakannan muutokset																
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	N						14 500		14 500	14 500	0	14 500	0	14 500	14 500	0
Pitkäaikaisten lainojen vähenn.	N	7 785		7 785	8 784	999			0	0	0	-7 785	0	-7 785	-8 784	-999
YHTEENSÄ		181 405	998	182 403	181 883	-520	181 109	225	181 334	181 447	113	-298	-773	-1 071	-436	489

1) N = sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio, B = bruttomääräraha/-tuloarvio

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

TULOSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2015		1.1. - 31.12.2014	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	9 625 442,03		9 301 707,93	
Maksutuotot	6 715 935,43		6 479 981,53	
Tuet ja avustukset	2 786 421,64		3 323 234,46	
Vuokratuotot	9 906 832,10		10 042 251,26	
Muut toimintatuotot	1 418 214,87	30 452 846,07	1 682 141,07	30 829 316,25
Valmistus omaan käyttöön		529 287,77		734 598,01
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-46 978 566,75		-46 666 215,65	
Henkilöstökorvaukset	636 383,24		655 573,94	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-12 382 506,59		-12 531 204,44	
Muut henkilösivukulut	-2 681 236,41		-2 508 136,11	
Palvelujen ostot	-53 004 193,91		-51 160 342,08	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 276 552,02		-9 039 073,37	
Avustukset	-11 153 701,44		-10 837 418,17	
Muut toimintakulut	-4 067 384,94	-138 907 758,82	-4 429 625,84	-136 516 441,72
Toimintakate		-107 925 624,98		-104 952 527,46
Verotulot		83 054 012,99		80 884 133,03
Valtionosuudet		34 183 239,00		33 996 202,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	528 179,24		398 166,49	
Muut rahoitustuotot	2 153 506,62		2 142 971,80	
Korkokulut	-1 193 514,96		-1 281 993,98	
Muut rahoituskulut	-31 918,50	1 456 252,40	-47 946,64	1 211 197,67
Vuosikate		10 767 879,41		11 139 005,24
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-9 510 325,92		-8 862 831,93
Satunnaiset erät				
Satunnaiset kulut				
Tilikauden tulos		1 257 553,49		2 276 173,31

RAHOITUSLASKELMA

	I.I. - 31.12.2015		I.I. - 31.12.2014	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	10 767 879,41		11 139 005,24	
Satunnaiset erät				
Tulorahoituksen korjauserät	-451 787,39	10 316 092,02	-579 471,93	10 559 533,31
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-11 673 001,89		-8 875 555,08	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	87 992,00		91 782,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 001 995,71	-10 583 014,18	1 614 356,09	-7 169 416,99
Toiminnan ja investointien rahavirta		-266 922,16		3 390 116,32
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-5 024 575,00		-7 489 283,50	
Antolainasaamisten vähennys	60 313,32	-4 964 261,68	3 020 000,00	-4 469 283,50
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	14 500 000,00		10 622 357,50	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-9 973 970,26		-9 223 101,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	306 060,35	4 832 090,09	-2 553 307,55	-1 154 051,05
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	8 536,49		-138 822,65	
Vaihto-omaisuuden muutos	-6 768,69		-12 820,60	
Saamisten muutos	633 960,78		1 665 311,71	
Pitkäaikaisen kauppahintavelan muutos	-1 117 978,00		-1 098 149,00	
Korottomien velkojen muutos	929 599,24	447 349,82	170 719,82	586 239,28
Rahoituksen rahavirta		315 178,23		-5 037 095,27
Rahavarojen muutos		48 256,07		-1 646 978,95
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	7 992 652,10		7 944 396,03	
Rahavarat I.I.	7 944 396,03	48 256,07	9 591 374,98	-1 646 978,95

TASE

VASTAAVAA	2015	2014
PYSYVÄT VASTAAVAT	186 044 574,24	179 585 821,62
Aineettomat hyödykkeet	889 273,96	695 222,37
Aineettomat oikeudet	333 836,80	193 148,63
Muut pitkävaikutteiset menot	433 516,98	502 073,74
Ennakkomaksut	121 920,18	
Aineelliset hyödykkeet	122 586 185,33	120 903 217,73
Maa- ja vesialueet	29 558 793,51	29 542 065,61
Rakennukset	47 458 628,31	49 624 046,50
Kiinteät rakenteet ja laitteet	39 988 049,04	39 817 098,16
Koneet ja kalusto	887 571,82	1 021 525,65
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	4 693 142,65	898 481,81
Sijoitukset	62 569 114,95	57 987 381,52
Osakkeet ja osuudet	46 505 720,56	46 888 248,81
Muut lainasaamiset	15 946 093,69	10 983 822,01
Muut saamiset	1 117 300,70	1 115 310,70
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	128 360,22	132 716,29
Valtion toimeksiannot	342,00	5 080,00
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	128 018,22	127 636,29
VAIHTUVAT VASTAAVAT	14 494 182,35	15 073 118,37
Vaihto-omaisuus	254 273,75	247 505,06
Aineet ja tarvikkeet	254 273,75	247 505,06
Saamiset	6 247 256,50	6 881 217,28
Pitkäaikaiset saamiset	1 197 366,00	1 796 049,00
Muut saamiset	1 197 366,00	1 796 049,00
Siirtosaamiset		
Lyhytaikaiset saamiset	5 049 890,50	5 085 168,28
Myyntisaamiset	2 198 206,03	2 551 237,97
Lainasaamiset	232 153,36	181 995,30
Muut saamiset	1 861 165,19	1 459 525,97
Siirtosaamiset	758 365,92	892 409,04
Rahat ja pankkisaamiset	7 992 652,10	7 944 396,03
VASTAAVAA YHTEENSÄ	200 667 116,81	194 791 656,28

VASTATTAVAA	2015	2014
OMA PÄÄOMA	90 076 837,10	88 829 896,62
Peruspääoma	85 276 054,25	85 276 054,25
Arvonkorotusrahasto	5 427 684,16	5 438 297,17
Muut omat rahastot	476 402,18	476 402,18
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-2 360 856,98	-4 637 030,29
Tilikauden yli-/alijäämä	1 257 553,49	2 276 173,31
PAKOLLISET VARAUKSET	1 722 030,03	1 741 401,73
Eläkevaraukset	64 766,06	84 137,76
Muut pakolliset varaukset	1 657 263,97	1 657 263,97
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	323 694,56	319 514,14
Valtion toimeksiannot	32 025,26	53 579,30
Lahjoitusrahastojen pääomat	291 669,30	265 934,84
VIERAS PÄÄOMA	108 544 555,12	103 900 843,79
Pitkäaikainen	74 787 495,36	73 866 106,81
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	66 364 737,00	63 602 239,00
Lainat julkisyhteisöiltä	2 027 737,05	2 750 868,50
Liittymismaksut ja muut velat	6 395 021,31	7 512 999,31
Lyhytaikainen	33 757 059,76	30 034 736,98
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	10 737 502,14	8 252 481,00
Lainat julkisyhteisöiltä	723 131,05	721 489,00
Lainat muilta luotonantajilta	2 354 918,26	2 048 857,91
Saadut ennakot	9 920,50	12 357,28
Ostovelat	7 039 850,22	6 056 958,77
Muut velat	3 497 367,90	3 373 485,70
Siirtovelat	9 394 369,69	9 569 107,32
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	200 667 116,81	194 791 656,28

KONSERNITULOSLASKELMA

	2015	2014
Toimintatuotot	87 899 485,42	88 358 575,25
Toimintakulut	-193 972 794,16	-195 001 966,13
Osuus osakkuusyhteisöjen tuloksesta	-76 483,75	47 862,87
Toimintakate	-106 149 792,50	-106 595 528,02
Verotulot	82 810 742,30	80 651 651,25
Valtionosuudet	42 102 913,32	41 986 183,77
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	45 195,10	173 160,53
Muut rahoitustuotot	1 185 343,26	1 195 497,59
Korkokulut	-2 704 797,51	-2 871 763,16
Muut rahoituskulut	-91 535,52	-51 875,09
Vuosikate	17 198 068,45	14 487 326,87
Poistot ja arvonalentumiset	-16 241 042,62	-15 561 104,92
Satunnaiset erät	274 620,00	602 655,45
Tilikauden tulos	1 231 645,83	-471 122,60
Laskennalliset verot	82 588,05	569 007,63
Vähemmistöosuudet	22 497,73	67 873,13
Tilikauden yli-/alijäämä	1 336 731,61	165 758,16

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	2015		2014	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	17 198 068,45		14 006 036,31	
Satunnaiset erät	274 620,00		602 655,45	
Tulorahoituksen korjaukset	-1 239 314,81	16 233 373,64	116 150,07	14 724 841,83
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-16 531 254,97		-15 098 819,29	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	131 163,11		102 107,14	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	4 708 512,51	-11 691 579,35	1 822 202,38	-13 174 509,77
Toiminnan ja investointien rahavirta		4 541 794,29		1 550 332,06
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-23 300,00		-481 164,94	
Antolainasaamisten vähennys	9 600,00	-13 700,00	0,00	-481 164,94
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	14 192 328,59		14 192 328,59	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-12 185 299,67		-14 827 304,44	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 026 873,86	-19 844,94	-2 501 321,26	-3 136 297,11
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	6 291,27		-127 586,28	
Vaihto-omaisuuden muutos	158 644,13		89 036,12	
Saamisten muutos	-3 145 565,62		4 417 588,76	
Korottomien velkojen muutos	-305 692,73	-3 286 322,95	-2 458 242,46	1 920 796,14
Rahoituksen rahavirta		-3 319 867,89		-1 696 665,91
Rahavarojen muutos		1 221 926,40		-146 333,85
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	14 137 304,35		12 915 377,95	
Rahavarat 1.1.	12 915 377,95	1 221 926,40	13 061 711,80	-146 333,85

KONSERNITASE

VASTAAVAA	2015	2014
PYSYVÄT VASTAAVAT	260 227 865,20	264 035 947,47
Aineettomat hyödykkeet	3 164 504,38	2 827 624,03
Aineettomat oikeudet	1 682 884,05	1 381 309,51
Muut pitkävaikutteiset menot	1 349 410,50	1 402 469,46
Ennakkomaksut	132 209,83	43 845,06
Aineelliset hyödykkeet	229 834 525,16	234 061 307,96
Maa- ja vesialueet	31 638 685,69	31 713 388,13
Rakennukset	114 512 462,54	118 350 082,82
Kiinteät rakenteet ja laitteet	60 219 821,94	63 134 856,08
Koneet ja kalusto	16 281 359,15	16 752 209,08
Muut aineelliset hyödykkeet	180 947,39	202 073,04
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	7 001 248,45	3 908 698,81
Sijoitukset	27 228 835,66	27 147 015,48
Osakkuusyhteisöosakkeet	21 497 603,85	22 593 471,03
Muut osakkeet ja osuudet	5 016 078,56	3 852 091,20
Muut lainasaamiset	501 005,00	489 805,00
Muut saamiset	214 148,25	211 648,25
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	221 721,75	281 211,33
Valtion toimeksiannot	74 102,14	133 049,85
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	147 619,61	148 161,48
VAIHTUVAT VASTAAVAT	32 983 269,79	28 774 421,89
Vaihto-omaisuus	1 038 614,31	1 197 258,43
Aineet ja tarvikkeet	495 754,75	524 785,48
Keskeneräiset tuotteet	459 146,40	603 867,19
Valmiit tuotteet	83 134,00	67 896,32
Muu vaihto-omaisuus	579,16	709,44
Saamiset	17 807 351,13	14 661 785,51
Pitkäaikaiset saamiset	1 811 787,21	2 122 782,92
Lainasaamiset	613 941,36	326 003,68
Muut saamiset	1 197 366,00	1 796 049,00
Siirtosaamiset	479,85	730,24
Lyhytaikaiset saamiset	15 995 563,92	12 539 002,59
Myyntisaamiset	7 990 058,66	8 965 725,04
Lainasaamiset	18,74	0,00
Muut saamiset	2 165 270,83	1 718 830,85
Siirtosaamiset	5 840 215,69	1 854 446,70
Rahat ja pankkisaamiset	14 137 304,35	12 915 377,95
VASTAAVAA YHTEENSÄ	293 432 856,73	293 091 580,68

VASTATTAVAA	2015	2014
OMA PÄÄOMA	98 105 460,46	97 761 880,07
Peruspääoma	85 276 054,25	85 276 054,25
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat	383 468,63	383 468,63
Arvonkorotusrahasto	5 496 705,33	5 507 318,34
Muut omat rahastot	477 142,59	477 142,59
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	5 135 358,03	5 952 138,10
Tilikauden yli-/alijäämä	1 336 731,63	165 758,16
VÄHEMMISTÖOSUUKSET	2 514 276,18	2 491 194,02
PAKOLLISET VARAUKSET	1 033 264,15	879 605,65
Eläkevaraukset	64 766,06	84 137,76
Muut pakolliset varaukset	968 498,09	795 467,89
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	427 651,74	480 850,06
Valtion toimeksiannot	102 436,10	180 075,96
Lahjoitusrahastojen pääomat	325 215,64	300 774,10
VIERAS PÄÄOMA	191 352 204,19	191 478 050,87
Pitkäaikainen	144 994 998,23	147 138 822,05
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	118 073 484,19	118 025 851,48
Lainat julkisyhteisöiltä	17 741 886,09	19 836 237,60
Lainat muilta luotonantajilta		0,00
Saadut ennakot	54 099,13	68 701,13
Ostovelat		0,00
Liittymismaksut ja muut velat	8 107 003,82	9 208 031,84
Laskennalliset verovelat	1 018 525,00	
Lyhytaikainen	46 357 205,96	44 339 228,82
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	14 276 154,23	12 081 616,29
Lainat julkisyhteisöiltä	2 004 913,50	1 915 865,20
Lainat muilta luotonantajilta		256 712,38
Saadut ennakot	194 895,98	185 504,65
Ostovelat	10 435 634,07	9 935 993,22
Liittymismaksut ja muut velat	5 520 346,30	4 842 012,08
Siirtovelat	13 920 056,34	14 297 485,45
Laskennalliset verovelat	5 205,54	824 039,55
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	293 432 856,73	293 091 580,68

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät:

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetietojen kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Maaomaisuus on arvostettu hankintahintaan siltä osin, kun hankintahinnat ovat olleet tiedossa. Maaomaisuuden arvostusperiaatteet on selvitetty taseen vastaavien liitetiedoissa kohdassa arvonkorotusten periaatteet ja arvonkorotusmenetelmät.

Pysyvien vastaavien sijoitusluontoiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoan tai sitä alempana todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen keskihintaperiaatteen mukaisesti

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempana todennäköiseen arvoon.

Johdannaissopimusten käsittely

Haminan kaupunki on tehnyt koronvaihtosopimuksia korkokulujen suojaamistarkoituksessa. Pitkäaikaisista lainoista 46,5 milj. euron osalta vaihtuvat korot on sidottu koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Lisäksi on tehty 2,5 milj. euron lainasta koronvaihtosopimus jolla kolmen kuukauden korko on vaihdettu kuuden kuukauden koroksi. Korkosuojausten kassavirta -0,5 milj. euroa on kirjattu tuloslaskelmaan korkomenoksi.

Linnoituksen Uimahalli Oy on suojannut korkoriskiään kaupungin kautta siten, että kaupunki on tehnyt yhtiön toimeksiannosta kaupungin johdannaiskaupan yleissopimusten perusteella koronvaihtosopimuksia 7,5 milj. eurolla. Yhtiö ja kaupunki ovat sitoutuneet suorittamaan toisilleen koronvaihtosopimusten kassavirran.

Tulojen ja menojen jaksotus

Menot ja tulot on kirjattu suoriteperusteisesti poikkeuksena vähäiset liiketapahtumat sekä verotulot. Verotulot on kirjattu tilinpäätöksessä verohallinnon tilitysten suoritusajankohdan mukaan ao. tilikauden tuloksi.

Lomapalkkajaksotus on kirjattu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunnon 103/2012 mukaisesti. Laskenta on tehty henkilöittäin käyttäen todellisten ansaittujen ja pitämättömien lomapäivien sekä säästövapaiden määriä.

Konsernitili

Konsernitilisopimukseen liitettyjen tytäryhteisöjen rahavarat esitetään kirjaussuosittelun mukaisesti kaupungin rahoissa ja pankkisaamisissa sekä lainana muilta luotonantajilta. Vastaavasti rahoja ja pankkisaamia vähentänyt tytäryhteisöjen negatiivinen tilin saldo on esitetty vaihtuvien vastaavien lyhytaikaisena lainasaamisena.

Taseen rahat ja pankkisaamiset sisältävät konsernitilin alatilien saldoja 2,1 milj. euroa, joka jakautuu lainoihin muilta luotonantajilta 2,3 milj. euroa ja lainasaamisiin 0,2 milj. euroa. Taseen tunnuslukuna esitetty lainakanta olisi ilman konsernitiliä 80,0 milj. euroa. Rahoituslaskelmassa lyhytaikaisten lainojen muutos 0,3 milj. euroa aiheutuu konsernitilisaamisten lisäyksestä.

Investointihyödykkeiden valmistuksen käsittely

Kaupungin henkilöstön investointihankkeille tekemästä työstä aiheutuneet kustannukset on kirjattu Valmistus omaan käyttöön tilin kautta investointihankkeille menoksi.

Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Haminan kaupungin omistusosuuden mukainen osuus Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän alijäämistä on kirjattu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antaman lausunnon nro 113 mukaisesti takautuvasti pakolliseksi varaukseksi oikaisemalla edellisten tilikausien tulosta. Vertailuvuoden 2014 taseen vastattavissa oman pääoman eriä edellisten tilikausien alijäämä ja muut pakolliset varaukset on kasvatettu 1,7 milj. eurolla. Vertailuvuoden tuloslaskelmaa ei ole muutettu.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet:

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt, joista Hamina Asunnot Oy on yhdistelty alakonsernina.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät joissa kunta on jäsenenä. Niistä Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä on yhdistelty alakonsernina.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty osakkuusyhteisöt lukuun ottamatta Hoiku Oy:tä, jonka osakkeet kaupunki otti vastaan lahjoituksena 25.8.2015. Yhtiön tilikausi poikkeaa konsernin tilikaudesta eikä välitilinpäätöstä hankintahetkeltä ole laadittu.

Konsernitilinpäätökseen on jätetty yhdistelemättä Haminan HotelliKiinteistöt Oy:n tytäryhteisö Kiinteistö Oy Haminan Linnoituksen Hotelli koska sen merkitys konsernin kannalta ei ole oleellinen. Yhdistelemättä on jätetty myös maanvuokrasopimuksen purkamisen yhteydessä kaupungin omistukseen siirtynyt rakentamaton tulevaisuudessa lakkautettava As Oy Vehkalahden Takkaloisto.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Konsernin osakkaiden maksamat kiinteistövero on eliminoitu. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen sekä kaupungin ja kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistot

Satamafuusiassa 2011 syntynyt konserniliikearvo poistetaan konsernissa 10 vuoden tasapoistona, joka vastaa HaminaKotka Satama Oy:n lisäosakkeiden kauppahinnan maksuaikaa.

Hamina-Asunnot Oy:n alakonsernissa poistot on kirjattu Hamina-Asunnot Oy:n suunnitelmapoistojen mukaisesti eikä niitä ole konsernitilinpäätöksessä oikaistu kaupungin poistosuunnitelman mukaisiksi. Osakkuusyhteisöjen poistoja ei ole oikaistu kaupungin poistosuunnitelman mukaisiksi koska tietoja osakkuusyhteisöjen tilinpäätöksen muuttamiseksi kunnan tilinpäätösperiaatteiden mukaiseksi ei ollut saatavissa. Poistosuunnitelmien erot eivät ole merkittäviä konsernin tuloksen kannalta.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöistä on yhdistetty konsernin omistusosuutta vastaava määrä osakkuusyhteisöjen voitoista tai tappioista sekä oman pääoman muutoksista omistusajalta. Osakkuusyhteisöjen omaan pääomaan on luettu myös poistoeron ja vapaaehtoisten varausten yhteismäärä vähennettynä laskennallisella verovelalla. Osakkuusyhteisöjen tuloksessa on otettu huomioon poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutos vähennettynä laskennallisen verovelan muutoksella.

Osakkuusyhteisöjä ei ole yhdistelty siltä osin kuin osakkuusyhteisön kirjanpitoarvo olisi konsernitaseessa hankintamenon vähentämisen jälkeen tullut negatiiviseksi.

Poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitilinpäätöksen laatimisesta 2015 annetun yleisohjeen mukaan vapaaehtoiset varaukset ja poistoerot on kirjattu konsernitilinpäätökseen jaettuna omaan pääomaan ja edellisten tilikausien tulokseen ja niiden muutos tilikauden tulokseen. Vuoden 2014 tiedot on muutettu uutta kirjaustapaa vastaaviksi.

Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Vertailutiedot on muutettu vastamaan voimassa olevaa yleisohjetta. Poistoeron ja vapaaehtoisten varausten jako omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan on tehty vuodelle 2014. Negatiivinen osakkuusyhteisöomistus on oikaistu vuoden 2014 laskelmista.

Vuoden 2014 tulos aleni 1,8 milj. euroa. Siitä osakkuusyhteisöjen tuloksen muutos oli + 0,5 milj. euroa, laskennallisen veron kirjaaminen + 0,5 milj. euroa ja tilinpäätössiirtojen poistuminen - 2,8 milj. euroa.

Taseen loppusumma kasvoi 1,2 milj. euroa. Taseen vastaavissa osakkuusyhteisöosakkeiden arvon muutos oli + 1,2 milj. euroa. Taseen vastattavissa muuttui edellisten tilikausien yli-/alijäämä + 7,7 milj. euroa, tilikauden yli-/alijäämä - 1,8 milj. euroa, poistoero ja vapaaehtoiset varaukset - 5,5 milj. euroa ja lyhytaikainen koroton vieraspääoma + 0,8 milj. euroa.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT (1000 euroa)

Toimintatuotot tehtäväalueittain	Konserni		Kaupunki	
	2015	2014	2015	2014
Yleishallinto	1 543	2 377	1 305	2 128
Perusturva	26 906	26 416	7 951	7 574
Sivistystoimi	6 104	6 407	3 001	2 979
Tekninen- ja ympäristötoimi	48 287	48 118	12 707	12 655
Haminan Vesi -liikelaitos	5 059	5 041	5 489	5 493
Toimintatuotot yhteensä	87 899	88 359	30 453	30 829

Verotulojen erittely	Kaupunki	
	2015	2014
Kunnan tulovero	72 430	71 382
Osuus yhteisöveron tuotosta	4 856	4 548
Kiinteistövero	5 768	4 954
Verotulot yhteensä	83 054	80 884

Valtionosuuksien erittely	Konserni		Kaupunki	
	2015	2014	2015	2014
Peruspalvelujen valtionosuus	37 097	37 609	37 097	37 609
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	4 177	130	4 177	130
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	-2 914	-3 613	-2 914	-3 613
Ammatillisen opetuksen yksikköhintarahoitus	7 920	7 990		
Valtionosuudet yhteensä	42 103	41 986	34 183	33 996

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely	Konserni		Kaupunki	
	2015	2014	2015	2014
Satunnaiset tuotot				
Haminan Energia Oy, tuulivoimatoimittajan realisoitunut vakuus/kulun palautus	275	603		
Satunnaiset tuotot yhteensä	275	603		

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Poistosuunnitelman muutoksella (kv I 1.12.2012 § 113) on kuntaliitoksessa Vehkalahden kunnalta siirtyneiden asuinrakennusten sekä kiinteiden koneiden ja laitteiden poistoaikoja tarkistettu 1.1.2013 alkaen. Muutoksessa poistoajat on yhtenäistetty vastaamaan voimassa olevaa poistosuunnitelmaa.

Poistosuunnitelman mukaiset poistoajat ovat Kirjanpitolautakunnan yleisohjeen suosittelemien alarajojen mukaisia lukuun ottamatta hallinto- ja laitosrakennuksia. Kivirakenteisten hallinto- ja laitosrakennusten teknistaloudellinen pitoaika on 40 vuotta ja puurakenteisten 30 vuotta. Suosituksen mukainen poistoaika on 20 - 50 vuotta.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

Aineettomat oikeudet	5 vuotta	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	3-15 vuotta	Tasapoisto
Rakennukset	15-40 vuotta	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet	10-30 %	Menojäännöspoisto
Koneet ja kalusto	20-40%	Menojäännöspoisto

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa ja taloudellinen pitoaika on alle kolme vuotta, on kirjattu vuosikuluksi.

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudesta

Vuosina 2014-2018	
Keskimääräiset suunnitelman mukaiset poistot	9 450
Keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno	10 962
Ero (€)	-1 512
Ero (%)	-14

Tarkastelukauden aikana valmistunut E-18 tiehanke ja valmistuva Linnoituksen päiväkotikoti sekä Alakaupungin yhteiskoulu nostavat investointien keskimääräisen omahankintameno keskimääräisiä poistoja suuremmaksi.

Pakollisten varausten muutokset	Konserni		Kaupunki	
	2015	2014	2015	2014
Eläkevastuu l.l.	84	118	84	118
Vähennykset tilikaudella	-19	-34	-19	-34
Eläkevastuu 31.12.	65	84	65	84
Osuus kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän alijäämistä				
Edellisten tilikausien tuloksen oikaisu			1 657	1 657
Muut pakolliset varaukset 31.12			1 657	1 657
Potilasvahinkovakuutusvaraus, Carea l.l.	795	586		
Lisäykset tilikaudella	173	209		
Potilasvahinkovakuutusvaraus 31.12.	968	795		

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot	Konserni		Kaupunki	
	2015	2014	2015	2014
Muut toimintatuotot				
Osakkeiden ja osuuksien myyntivoitot	78	224	78	224
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	166	117	166	117
Kaluston myyntivoitot	2	10	2	6
Rakennusten ja rakennelmien myyntivoitot	1 314	378	186	378
Muut myyntivoitot				
Myyntivoitot yhteensä	1 560	729	432	725
Muut toimintakulut				
Osakkeiden ja osuuksien myyntitappiot		1		1
Maa- ja vesialueiden myyntitappiot		2		2
Kaluston myyntitappiot				
Rakennusten ja rakennelmien myyntitappiot	75	234		177
Myyntitappiot yhteensä	75	236	0	180

Muihin rahoitustuottoihin sisältyvät tuotot, jotka on saatu osuuksista muissa yhteisöissä

Osinkotuottojen erittely	Kaupunki	
	2015	2014
Osinkotuotot muista yhteisöistä	2 139	2 120

Olellaiset osinkotuotot ovat Kymenlaakson Sähkö Oy:n maksama osinko 1.089 ja Haminan Energia Oy:n maksama osinko 1.050 tuhatta euroa.

TASEEN LIITETIEDOT (1000 euroa)

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Arvonkorotusten periaatteet ja arvonmääritysmenetelmät

Arvonkorotukset	Konserni		Kaupunki	
	2015	2014	2015	2014
Maa- ja vesialueiden arvonkorotus				
Arvo 1.1.	5 507	5 514	5 438	5 445
Arvonkorotusten purku	-11	-7	-11	-7
Arvo 31.12.	5 496	5 507	5 427	5 438

Vanhalta Haminalta siirtyneisiin maa- ja vesialueisiin on tehty arvonkorotus 1.1.1997 siltä osin kun hankintahinnat eivät ole olleet tiedossa seuraavilla periaatteilla:

- omassa käytössä ollut tonttimaa puoleen verottajan 1996 käyttämästä arvosta
- muu maaomaisuus puoleen vuoden 1996 raakamaan hintatasosta
- ulkopuolisille 1.1.1997 vuokrattuina olleet alueet kiinteistöverotuksessa käytettyyn arvoon
- sataman hallinnassa 1.1.1997 ollut alue teollisuustontin hintaan

Myöhemmin ulosvuokrattujen sekä satamalle siirtyneiden alueiden arvostus on pidetty entisellään.

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet						
	Aineettomat hyödykkeet				Yhteensä	
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaik. menot	Ennakkomaksut			
Poistamaton hankintameno 1.1.	193	502				695
Lisäykset tilikauden aikana	180	18	53			251
Rahoitusosuudet tilikaudella						
Vähennykset tilikauden aikana						
Siirrot erien välillä	110		69			179
Tilikauden poisto	-149	-86				-235
Poistamaton hankintameno 31.12.	334	434	122			890
	Aineelliset hyödykkeet					Yhteensä
	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	
Poistamaton hankintameno 1.1.	29 542	49 624	39 817	1 022	898	120 903
Lisäykset tilikauden aikana	57	1 255	5 318	296	4 487	11 413
Rahoitusosuudet tilikaudella			-48		-40	-88
Vähennykset tilikauden aikana	-29	-51	-97			-177
Siirrot erien välillä			473		-652	-179
Tilikauden poisto		-3 369	-5 476	-430		-9 275
Arvonlennukset ja niiden palautukset	-11					-11
Poistamaton hankintameno 31.12.	29 559	47 458	39 988	888	4 693	122 586

Maa- ja vesialueiden erittely	Konserni		Kaupunki	
	2015	2014	2015	2014
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	575	557	187	165
Muut maa- ja vesialueet	31 064	31 156	29 372	29 377
Maa- ja vesialueet yhteensä	31 639	31 713	29 559	29 542

Pysyvien vastaavien sijoitukset					
	Osakkeet tytäryhteisöt	Osakkeet osakkuus- yhteisöt	Kunta- yhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno l.l.	11 801	20 714	13 220	1 154	46 889
Lisäykset				7	7
Vähennykset		-340		-50	-390
Siirrot erien välillä					0
Hankintameno 31.12.	11 801	20 374	13 220	1 111	46 506
	Saamiset konserni- yhtiöiltä	Saamiset kunta- yhtymiltä	Saamiset muilta yhteisöiltä	Saamiset valtiolta	Yhteensä
Hankintameno l.l.	11 023	0	76	0	11 099
Lisäykset	5 001		23		5 024
Vähennykset	-50		-10		-60
Siirrot erien välillä					0
Hankintameno 31.12.	15 974	0	89	0	16 063

Kuntayhtymäosuuksien arvonmuutokset						
	Tase- arvo l.l.	Lisäykset tilikaudella	Vähennykset tilikaudella	Tase- arvo 31.12.	Kunnan osuus kuntayhtymän peruspääomasta	Ero
Kymenlaakson sairaan- hoito- ja sosiaalipalve- lujen ky	7 135	0	0	7 135	5 491	1 644

Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän yhtiökokousten tekemät päätökset sairaalakiinteistöjen kirjanpitoarvojen alaskirjauksesta peruspääomaa vastaan.

Tytäryhteisöt, kuntayhtymät sekä osakkuusyhteisöt (eliminoituiden tilinpäätökset)						
Nimi	Koti-	Kaupungin	Konsernin	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/tappiosta
Tytäryhteisöt						
Haminan Energia Oy	Hamina	100 %	100 %	1 505	30 948	-1 880
Hamina-Asunnot Oy (konserni)	Hamina	100 %	100 %	4 117	35 163	1 941
Uuperinrinteet Oy	Hamina	57,5 %	57,5 %	-355	-52	-97
Haminan Hotelli kiinteistöt Oy	Hamina	60 %	60 %	36	441	37
Haminan Kulttuuriperintösäätiö	Hamina	100 %	100 %	-410	1	-12
Kiinteistö Oy Rautakornteli	Hamina	100 %	100 %	-23	4	-34
Linnoituksen Uimahalli Oy	Hamina	100 %	100 %	-558	9 935	-521
Venhamina Oy	Hamina	46,76 %	46,76 %	2	1	2
(osuus äänimäärästä 66,59%)			Yhteensä	4 314	76 441	-564
Yhdistelemättömät tytäryhteisöt						
Kiinteistö Oy Haminan Linnoituksen Hotelli Oy (1.7.2014-30.6.2015)	Hamina	58,67 %	58,67 %	251	87	
Kuntayhtymät						
Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen ky (konserni)	Kotka	9,23 %	9,23 %	-4 164	3 791	-1 733
Kotkan-Haminan seudun koulutus-kuntayhtymä	Kotka	31,02 %	31,02 %	3 747	5 295	221
Kymenlaakson Liitto	Kotka	11,68 %	11,68 %	29	45	-13
			Yhteensä	-388	9 131	-1 525
Osakkuusyhteisöt						
HaminaKotka Satama Oy (konserni)	Kotka	40,00 %	40,00 %	15 627	38 213	-48
Kymenlaakson Vesi Oy	Kotka	21,00 %	21,00 %	1 731	1 075	-32
Kiinteistö Oy Haminan Hailikari	Hamina	33,33 %	33,33 %	-1 580	5 301	
As Oy Vehkalahden Kustaanmäki	Hamina	23,10 %	23,10 %	175	25	
As Oy Haminan Satamakatu 3	Hamina	43,18 %	43,18 %	181	311	20
			Yhteensä	16 134	44 925	-60
Yhdistelemättömät osakkuusyhteisöt						
Hoiku Oy (11.11.2014-31.12.2015)	Hamina	23,0 %	23,0 %	294	294	31

Saamiset samaan konserniin kuuluvilta yhteisöiltä	2015		2014	
	Pitkä-aikaiset	Lyhyt-aikaiset	Pitkä-aikaiset	Lyhyt-aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		95		134
Konsernitilisaaminen		232		182
Siirtosaamiset		77		77
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		61		66
Saamiset yhteensä		465		459

Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kaupunki	
	2015	2014	2015	2014
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Muut siirtosaamiset		1		
Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä	0	1	0	0
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot	0	0	77	77
Kelan korvaus työterveyshuollosta	390	441	316	320
Muut tulojäämät	5 450	1 413	365	495
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	5 840	1 854	758	892

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely	Konserni		Kaupunki	
	2015	2014	2015	2014
Peruspääoma	85 276	85 276	85 276	85 276
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat	383	383		
Arvonkorotusrahasto 1.1.	5 507	5 514	5 439	5 445
Vähennykset	-11	-7	-11	-7
Arvonkorotusrahasto 31.12.	5 496	5 507	5 428	5 438
Muut omat rahastot 1.1.	477	477	476	477
Lisäykset				
Vähennykset				
Muut omat rahastot 31.12.	477	477	476	477
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	5 136	5 952	-2 361	-2 980
Oikaisu aikaisemmille vuosille				-1 657
Tilikauden yli-/alijäämä	1 337	166	1 258	2 276
Oma pääoma yhteensä	98 105	97 761	90 077	88 830

Myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua erääntyvät pitkäaikaiset velat

Pitkäaikaiset velat	Kaupunki	
	2015	2014
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	32 872	32 548
Lainat julkisyhteisöiltä		
Yhteensä	32 872	32 548

Vuoden 2015 luvussa on esitetty velat jotka erääntyvät 1.1.2021 tai sen jälkeen

Pakolliset varaukset	Konserni		Kaupunki	
	2015	2014	2015	2014
Eläkevastuuvaraus	65	84	65	84
Varaus Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen ky:n alijäämien kattamiseen			1 657	1 657
Potilasvahinkovastuuvaraus, Carea	968	795		
Pakolliset varaukset yhteensä	1 033	879	1 722	1 741

Velat samaan konserniin kuuluville yhteisöille	2015		2014	
	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat		255		291
Konsernitilivelka		2 355		2 049
Liittymismaksut ja muut velat	29		29	
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat		2 872		2 185
Siirtovelat				415
Yhteensä	29	5 482	29	4 940

Muut pitkäaikaiset velat	Konserni		Kaupunki	
	2015	2014	2015	2014
Muut pitkäaikaiset velat				
Liittymismaksut	2 472	2 455	760	760
Muut velat	5 635	6 753	5 635	6 753
Muut velat yhteensä	8 107	9 208	6 395	7 513

Siirtovelat	Konserni		Kaupunki	
	2015	2014	2015	2014
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	11 344	11 352	8 048	7 940
Korkojaksotukset	563	557	212	222
Muut siirtovelat	2 013	2 388	1 134	1 407
Siirtovelat yhteensä	13 920	14 297	9 394	9 569

Taseen ulkopuolella olevat huollettavien varat

Huollettavien varat	Kaupunki	
	2015	2014
Huollettavien varat 31.12.	125	100

VAKUUKSIEN JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT (1000 €)

Vakuudeksi annetut kiinnitykset kiinteistöihin	Konserni		Kaupunki	
	2015	2014	2015	2014
Lainat rahoitus ja vakuutuslaitoksilta	1 701	1 906		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	4 651	4 651		
Lainat julkisyhteisöiltä	16 274	17 398		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	43 150	43 723		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	47 801	48 374		

Leasingvastuiden yhteismäärä	Konserni		Kaupunki	
	2015	2014	2015	2014
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	1 775	1 400		278
Myöhemmin maksettavat	4 441	3 912		386
Yhteensä	6 216	5 312	0	664

Leasingsopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- tai lunastusehdon mukaisia vastuita.

Vastuusitoumukset	Konserni		Kaupunki	
	2015	2014	2015	2014
Takaukset samaan konserniin kuuluvien tytäryhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			63 223	64 026
Jäljellä oleva pääoma			45 763	47 948
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	67 827	66 117	67 827	66 117
Jäljellä oleva pääoma	47 519	49 894	47 519	49 894

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista		
	2015	2014
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	100 438	96 756
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	72	67

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	Konserni		Kaupunki	
	2015	2014	2015	2014
Sopimusvastuut				
Kustannustenjakosopimus Liikenneviraston kanssa valtatie 7 parantamisesta moottoritieksi Haminan kohdalla 2012-2015	0	1 000	0	1 000
Haminan Energia Oy, taseen ulkopuoliset liittymisvastuut	504	550		
Haminan Energia Oy, erityisvakuudet	588	851		
Hamina-Asunnot Oy, osaomistusosuuksien takaisinostovelvollisuus Puolustushallinnon rakennuslaitoksen keskusyksikön alueellistamisen vuokratuki vuosien 2011-2020 välisenä aikana	150	180	150	180
Vuokravastuut Haminan kaupunki, Kotkan Satamatalot Oy, Porttitalo				
- sopimus on voimassa 31.1.2029 asti				
- kustannukset katetaan kiinteistöstä saatavilla vuokratuloilla				
Kiinteistö Oy Artun Hoiva-Asunnot, Hoivakoti Marski				
- sopimus on voimassa toistaiseksi				
- kustannukset katetaan asukkailta perittävillä vuokratuloilla				
Sesla Oy, pienkerrostalo Kaivokatu 1				
- sopimus on voimassa 1.7.2017 asti	100	158	100	158
Rahoitusvastuut				
Kaupungin omistusosuuden mukainen osuus Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän kertyneistä alijäämistä. Kuntayhtymä on vuonna 2014 käynnistänyt merkittävät toiminnan sopeuttamistoimet talouden tasapainottamiseksi. Tilinpäätöksessä 2015 alijäämät on kirjattu omistusosuuden suhteessa pakollisena varauksena taseeseen.			2 292	2 292

Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimukset, Haminan kaupunki				
- pääoma	49 035	33 709	49 035	33 709
- markkina-arvo	-1 372	-1 610	-1 372	-1 610
Koronvaihtosopimukset, Linnoituksen Uimahalli Oy				
- pääoma	7 500	7 500		
- markkina-arvo	-633	-754		
Koronvaihtosopimukset, Haminan Energia Oy				
- pääoma	13 613			
- markkina-arvo	-206			
Sähkön ja kaasun hintasuojaukset, Haminan Energia Oy				
Sähkö- ja öljyjohdannaisilla on suojattu yhtiön sähkön ja kaasun hankintaa.				
Yhtiö on harjoittanut johdannaiskauppaa vain suojaustarkoituksessa.				
Tilinpäätöksessä tulosvaikutukset kirjataan samanaikaisesti suojattavan hankinnan kanssa. Suojaussalkun arvo, nimellisarvon ja tilinpäätöshetken markkina-arvon erotus:				
- sähkön hintasuojaus	-6 411	-2 962		
- kaasun hintasuojaus	-1 302			
Päästöoikeudet				
Haminan Energia Oy:n yksi tuotantolaitos kuuluu päästökauppajärjestelmän piiriin. Laitoksen hallussa olevat päästöoikeudet tonneina CO ₂ .	14 958	17 823		
Myönnetty oikeudet ovat riittäneet tuotantolaitoksen toimintaan.				
Ylimääräisten oikeuksien myyntiä markkinoille ei ole ollut tilikaudella 2015				
Alv 33§ mukainen arvonlisäveron palautusvastuu				
Tilinpäätöshetkellä ei ole tiedossa kiinteistöjä joiden osalta palautusvastuun toteutuminen olisi todennäköistä investointi- tai taloussuunnitelmaan tai toimenpideohjelmaan perustuen.				
Rakentajan vastuu 10 vuotta				
Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymän vuosina 2006-2014 valmistuneet ja myydyt oppilastyökohteet				
ARA-asuntokannan rajoitukset, Hamina Asunnot Oy				
Valtion tukeman ARA-asuntokannan (arava- ja korkotukikohteet) käyttö- ja luovutusrajoitukset vuokra- ja osaomistuskohdeittain.				
Potilasvastuuvakuutuksen vastuovelka, Carea	388	422		
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu vuosilta 1999-2014	6 986	6 387		5 147

Ympäristövastuut	Arvio kustannuksista	Arvioitu toteutusaika
Tervasaaren entinen saha-alue, n. 8 ha - kustannukset arvioidaan katettavaksi myyntituotoilla	1 600	2016-2017
Kaupungin omistuksessa olevat huoltoasematontit Hillossa ja Hevosshaassa, n. 0,5 ha.		

HENKILÖSTÖÄ JA TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Henkilöstön lukumäärä 31.12.				
	2015		2014	
	vakainainen henkilöstö	koko henkilöstö	vakainainen henkilöstö	koko henkilöstö
Yleishallinto			46	58
Perusturva			486	594
Sivistystoimi			383	596
Tekninen toimi			201	258
Vesiliikelaitos			11	12
Organisaatio 1.7.2015				
Konsernipalvelut	37	39		
Hyvinvointipalvelut	930	1 245		
Kaupunkikehityspalvelut	133	167		
Vesiliikelaitos	13	14		
Yhteensä	1 113	1 465	1 127	1 518

Tilintarkastajan palkkiot (1000 €)	Kaupunki	
	2015	2014
BDO Auditor Oy		
Tarkastuspalkkiot	17	16
Muut palkkiot		1
	17	17

Luottamushenkilöpalkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut €	Kaupunki	
	2015	2014
Haminan Kokoomuksen Kunnallisjärjestö ry	2 912	2 995
Haminan Kokoomusnaiset ry	2 588	2 209
Haminan Seudun Perussuomalaiset ry	2 085	2 317
Haminan Sosiaalidemokraattien Kunnallisjärjestö ry	9 646	10 485
Keskustan Haminan Kunnallisjärjestö ry	4 616	4 629
Suomen Kristillisdemokraattien Haminan paikallisosasto ry	1 701	2 244
Vasemmistoliiton Haminan Seudun yhdistys ry	47	278
Haminan Seudun Vihreät ry	1 383	1 167
	24 978	26 324

HAMINAN VESI -LIKELAITOKSEN ERIYTETTY TILINPÄÄTÖS

TOIMINTAKERTOMUS

Tulosalue	Haminan Vesi -liikelaitos
Tulosityksiköt	Hallinto- ja asiakaspalvelu, Verkostot, Laitokset
Tilivelvollinen viranhaltija	Toimitusjohtaja
Toiminta-ajatus	Vesiliikelaitos tuottaa laadukkaat vesihuoltopalvelut asukkaille ja teollisuudelle valtakunnallisesti kilpailukykyiseen hintaan ja kohtuullisen tuoton omistajalleen tuottaen.

Tavoitteet

Kehittämishanke: **KÄYTTÖMAISUUDEN HALLINTA- JA LAATUSUUNNITELMAN KÄYTTÖÖNOTTO**

Tavoitteet 2015	Toteutuma
- laitosten tiedot dokumentoitu - 30 % verkoston mittatietojen puutteista korjattu	Laitosten tietoja dokumentoitiin tietojärjestelmään. Mittatietojen puutteita korjattiin, mutta resurssien puutteen vuoksi tavoitetasolle ei päästy.

Toiminta ja talous

Liikelaitoksen tulos oli arvioitua parempi; +454.927,97 euroa. Liikevaihto toteutui talousarvion mukaisena heikosta yleisestä taloustilanteesta huolimatta. Rakentaminen toiminta-alueella oli vähäistä, mutta liittymismaksutuloja lisäsivät teollisuuden laajentumishankkeet ja vesiosuuskuntien rakentaminen. Käyttökuluissa syntyi merkittäviä säästöjä. Hyvien sääolosuhteiden takia vuotovesien aiheuttamia vaurioita ja putkirikkoja oli keskimääräistä vähemmän. Säästöjä syntyi myös veden hankinnassa, rakennuskustannuksissa ja korkokuluissa.

Vesihuoltolain ja maankäyttö- ja rakennuslain muutosten takia vesilaitoksen ja kaupungin välille valmisteltiin sopimus hulevesiverkoston viemäroinnin vastuista ja maksettavasta korvauksesta.

Rakentaminen

Vesihuollon investoinnit olivat 1,8 M€.

Uutta vesijohtoverkostoa rakennettiin 3,6 km, jätevesiverkostoa 0,6 km ja hulevesiverkostoa 0,4 km. Suurin uudiskohde oli Summan teollisuusalueen yhdysvesijohdon rakentaminen sujuttamalla (3 km). Läätinpolulle ja Linnamäelle rakennettiin vesihuoltoverkostoa alueen kiinteistöjen tarpeisiin.

Talousveden kulutus laski 4,2 % edellisvuodesta. Tämä johtui sateisesta kesästä, jolloin kasteluveden käyttö jäi vähäiseksi. Teollisuusveden kulutus säilyi edellisvuoden tasolla.

Liikelaitoksen talous tasapainottui positiiviseksi suurten jätevesi-investointien ja alijäämäisten vuosien jälkeen. Lainakanta pieneni 1,2 M€ alhaisen investointitason johdosta. Lainakanta oli vuoden lopussa 7,7 M€.

Maaliskuussa Virolahdelta ostetun veden mukana pääsi verkostoon pieniä määriä koliformisia bakteereja. Verkosto saatiin puhdistettua huuhtelemalla. Muuten talousveden laatu täytti talousvesiasetuksen laatuvaatimukset.

Verkostoa saneerattiin Ruotsinkylässä Kalevankadulla ja Väinökadulla yhteensä noin 0,8 km sekä Ensonttiellä 0,2 km. Ensonttien jätevesipumppaamo uusittiin.

Kiireellisenä kohteena uusittiin Salmenvirran paine-viemäriä noin 0,7 km matkalta putkivuodon takia.

Kehitys

Selvitystyötä vedenhankinnan lisäämiseksi ja valmiuden parantamiseksi Virolahden Härmänkankaan pohjavesialueelta jatkettiin koepumppauksilla ja vesiluvan valmistelutöillä.

Kymenlaakson Vesi Oy:n ja Kouvolan Vesi Oy:n yhteinen YVA-selvitys Selänpään pohjavesivarojen hyödyntämisestä valmistui. Selvityksen mukaan luonnonpohjavettä ei ole saatavissa toivottua määrää. Selvitystyötä jatketaan ja tavoitteena on yhteisen vesiluvan hakeminen Aluehallintovirastolta.

Vesihuoltolain päivityksen vaatimusten mukaisesti valmiussuunnitelman päivitystyö ja riskikartoitus aloitettiin loppuvuonna.

Haminan Veden käyttöomaisuuden hallinta- ja laatusuunnitelma hyväksyttiin ja otettiin käyttöön alkuvuonna. Haminan Vesi oli mukana BusinessMooring-hankkeessa, jolla tavoitellaan satamaan ja alueelle uutta yritystoimintaa ja työpaikkoja.

Henkilöstö

Haminan Veden palveluksessa oli vakinaisia henkilöitä 12.

Henkilöstön koulutus- ja sairauspoissaolojen muutos:

	2014	Keskimäärin	2015	Keskimäärin
		pv/hlö		pv/hlö
Koulutuspäivät	38	3,2	25	2,08
Sairauspoissaolot	169	14,1	80	6,67

Selonteko sisäisestä valvonnasta ja arvio merkittävimmistä riskeistä

Sisäinen valvonta

Talouden ja tavoitteiden seuranta on säännöllistä. Seurannan välineenä on web-raportointi, jossa on päiväkohtainen tieto. Palveluiden hinnoittelun ajantasaisuutta seurataan ja taksat ja maksut pidetään ajan tasalla. Johtokunnalle raportoidaan toiminnasta ja taloudesta kuukausittain ja tarkempi tarkastelu tehdään osavuosisikastausten yhteydessä.

Toimitusjohtaja hyväksyy vesilaskutuksen aikataulun, jossa esitetään laskutuspäivät, maksu-muistutuspäivät ja maksunsa maksamatta jättävien veden katkaisupäivät. Teollisuus-veisopimuksia uusitaan lainsäädännön tai toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten pohjalta. Työlaskutuksen tilanne tarkastetaan säännöllisin väliajoin. Liikelaitoksen investointikohteiden etenemistä seurataan säännöllisesti. Tilajavastuulain noudattamista seurataan. Rakennuskohteiden kustannus- ja työntekijätiedot ilmoitetaan verottajalle kerran kuukaudessa.

Toimivallan siirrosta viranhaltijoille sopimus- ja hankinta-asioissa, käyttöomaisuuden myynnissä ja vahingonkorvausasioissa on voimassa johtokunnan päätös 16.2.2009, jota on tarkistettu 17.9.12 (§ 26). Viranhaltija-päätökset ilmoitetaan johtokunnalle tiedoksi.

Päätökset laitetaan täytäntöön määräajassa ja niistä tiedotetaan asianosaisia.

Haminan Veden verkkosivut pidetään ajan tasalla ja ajankohtaisista ja akuuteista asioista tiedotetaan niiden kautta sekä erikseen yleisen median kautta.

Henkilöstön osaamista vahvistetaan lainsäädännön ja muun toimintaympäristön edellyttämin täydennyskoulutuksin.

Tilikaudelta ei ole raportoitu vastuuvakuutuksen käyttöön johtaneita vahinkoja.

Riskiarvio

Vesihuoltoverkoston korjausvelka on kohtalainen. Huonokuntoiset verkosto-osat saattavat aiheuttaa putkirikkoja, katuvarioita ja mahdollisesti tilojen käyttökieltoja. Laitosten tietoja ja havaittuja puutteita on dokumentoitu ja verkostosta ja laitoksista on laadittu 10 vuoden saneerausohjelma. Työsuojelussa noudatetaan lakeja, määräyksiä sekä työsuojelutarkastusten mukaisia velvoitteita. Veden laadun valvonnassa noudatetaan valvontatarkkailuohjelmaa.

Poikkeustilanteisiin on varauduttu. Valmiusharjoitus pidettiin viimeksi keväällä 2015.

Olellaisia puutteita ei ole havaittu. Omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa ei ole todettu menetyksiä, arvon alennuksia tai jouduttu oikeudelliseen vastuuseen.

Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Tilikaudelta kertyi ylijäämää 454,927,97 euroa, joka siirretään lisäyksenä taseen omaan pääomaan.

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA TUNNUSLUVUT

Liikelaitoksen tuloslaskelma

	2015		2014	
Liikevaihto	5 784 903,70		5 745 696,78	
Valmistus omaan käyttöön	59 510,45		27 795,00	
Liiketoiminnan muut tuotot	139 662,14		13 768,01	
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 031 620,60		-1 003 785,77	
Palvelujen ostot	<u>-982 555,64</u>	-2 014 176,24	<u>-1 090 945,12</u>	-2 094 730,89
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-434 413,51		-419 948,49	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-138 737,64		-182 886,65	
Muut henkilösivukulut	<u>-24 203,80</u>	-597 354,95	<u>-23 277,33</u>	-626 112,47
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 285 518,96		-2 303 075,29	
Liiketoiminnan muut kulut	<u>-65 658,39</u>		<u>-238 051,53</u>	
Liikelylijäämä	1 021 367,75		525 289,61	
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot kaupungilta	2 797,10		2 818,21	
Muut rahoitustuotot	6 484,78		6 846,30	
Muille maksetut korkokulut	-125 681,37		-175 571,85	
Korvaus peruspääomasta	-450 000,00		-450 000,00	
Muut rahoituskulut	<u>-40,29</u>	-566 439,78	<u>-442,21</u>	-616 349,55
Ylijäämä ennen satunnaisia eriä	454 927,97		-91 059,94	
Ylijäämä ennen varauksia	454 927,97		-91 059,94	
Tilikauden ylijäämä	454 927,97		-91 059,94	
	2015		2014	
Sijoitetun pääoman tuotto, %	4,7		2,3	
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	6,6		2,7	
Voitto, %	7,9		-1,6	

Liikelaitoksen rahoituslaskelma

	2015		2014	
Toiminnan rahavirta				
Liikelylijäämä	1 021 367,75		525 289,61	
Poistot ja arvonalentumiset	2 285 518,96		2 303 075,29	
Rahoitustuotot- ja kulut	-566 439,78	2 740 446,93	-616 349,55	2 212 015,35
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-1 896 635,96		-1 551 378,16	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	97 656,71	-1 798 979,25	16 247,91	-1 535 130,25
Toiminnan ja investointien rahavirta		941 467,68		676 885,10
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys muilta	-3 775,00			-12 220,00
Antolainasaamisen vähennys muilta	1 785,00	-1 990,00		
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta			400 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muille	-1 189 506,86	-1 189 506,86	-1 132 364,00	-732 364,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kunnalta	128 555,12		579,13	
Saamisten muutos muilta	122 293,01		186 948,32	
Korottomien velkojen muutos muilta	-818,95	250 029,18	-119 828,55	67 698,90
Rahoituksen rahavirta		-941 467,68		-676 885,10
Rahavarojen muutos		0,00		0,00
		2015		2014
Investointien tulorahoitus, %		144,5		142,6
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, 1000 €		-1 521		-5 810
Lainanhoitokate		2,2		2,2
Quick ratio		0,6		0,7
Current ratio		0,6		0,7

Liikelaitoksen tase

	31.12.2015	31.12.2014
VASTAAVAA		
A PYSYVÄT VASTAAVAT	21 905 998,80	22 390 548,51
II Aineelliset hyödykkeet	21 826 489,10	22 313 028,81
2. Rakennukset	2 255 618,68	2 414 744,76
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	19 431 260,78	19 436 477,04
6. Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	139 609,64	461 807,01
III Sijoitukset	79 509,70	77 519,70
4. Muut saamiset	79 509,70	77 519,70
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	1 109 111,42	1 359 959,55
II Saamiset	1 109 111,42	1 359 959,55
Lyhytaikaiset saamiset	1 109 111,42	1 359 959,55
1. Myyntisaamiset	411 934,79	534 227,80
3. Saamiset kunnalta	697 176,63	825 731,75
4. Muut saamiset		
VASTAAVAA YHTEENSÄ	23 015 110,22	23 750 508,06
VASTATTAVAA		
A OMA PÄÄOMA	13 887 496,17	13 432 568,20
I Peruspääoma	13 411 749,98	13 411 749,98
IV Edellisten tilikausien ylijäämä	20 818,22	111 878,16
V Tilikauden ylijäämä	454 927,97	-91 059,94
E VIERAS PÄÄOMA	9 127 614,05	10 317 939,86
I Pitkäaikainen	7 203 456,80	8 488 201,80
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	6 430 060,00	7 714 805,00
8. Korottomat velat kunnalle	13 500,00	13 500,00
9. Liittymismaksut ja muut velat	759 896,80	759 896,80
II Lyhytaikainen	1 924 157,25	1 829 738,06
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 284 745,14	1 189 507,00
6. Saadut ennakot	5 708,87	3 655,75
7. Ostovelat	266 984,01	247 905,09
9. Muut velat	236 613,56	244 851,31
10. Siirtovelat	130 105,67	143 818,91
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	23 015 110,22	23 750 508,06
	2015	2014
Omavaraisuusaste, %	60,4	56,6
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	154,0	177,8
Kertynyt ylijäämä, 1000 €	476	21
Lainakanta 31.12., 1000 €	7 715	8 904

LIKELAITOKSEN TALOUSARVION TOTEUTUMISVERTAILU

Käyttötalousosa

	Talousarvio 2015	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutunut 2015	Poikkeama
Liikevaihto	5 799 000		5 799 000	5 787 853	-11 147
Valmistus omaan käyttöön	20 000		20 000	59 510	39 510
Liiketoiminnan muut tuotot	13 600		13 600	139 662	126 062
Materiaalit ja palvelut	-2 265 900		-2 265 900	-2 017 125	248 775
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 184 900		-1 184 900	-1 034 569	150 331
Palvelujen ostot	-1 081 000		-1 081 000	-982 556	98 444
Henkilöstökulut	-631 900		-631 900	-597 355	34 545
Palkat ja palkkiot	-414 700		-414 700	-434 414	-19 714
Henkilösivukulut	-217 200		-217 200	-162 941	54 259
Eläkekulut	-193 800		-193 800	-138 738	55 062
Muut henkilösivukulut	-23 400		-23 400	-24 204	-804
Poistot ja arvonalentumiset	-2 232 000		-2 232 000	-2 285 519	-53 519
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 232 000		-2 232 000	-2 285 519	-53 519
Liiketoiminnan muut kulut	-61 300		-61 300	-65 658	-4 358
Liikelylijäämä	641 500		641 500	1 021 368	379 868
Rahoitustuotot ja -kulut	-591 000		-591 000	-566 439	24 561
Korkotuotot				2 797	2 797
Muut rahoitustuotot	10 000		10 000	6 485	-3 515
Muille maksetut korkokulut	-150 000		-150 000	-125 681	24 319
Korvaus peruspääomasta	-450 000		-450 000	-450 000	0
Muut rahoituskulut	-1 000		-1 000	-40	960
Ylijäämä ennen satunnaisia eriä	50 500		50 500	454 928	404 428
Ylijäämä ennen varauksia	50 500		50 500	454 928	404 428
Tilikauden ylijäämä	50 500		50 500	454 928	404 428

Investointiosa

	TP 2014	TA 2015	Muutokset	Muutettu TA	Toteutuma
Menot	1 551 378	1 300 000	450 000	1 750 000	1 896 636
Rahoitusosuudet					
Käyttöomaisuuden myynti	16 248				97 657
Netto	1 535 130	1 300 000	450 000	1 750 000	1 798 979

Rahoitusosa

	Talousarvio 2015	Talousavio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutunut 2015	Poikkeama
Toiminnan rahavirta	2 282 500	0	2 282 500	2 740 447	457 947
Liikeliijäämä	641 500		641 500	1 021 368	379 868
Poistot ja arvonalentumiset	2 232 000		2 232 000	2 285 519	53 519
Rahoitustuotot- ja kulut	-591 000		-591 000	-566 439	24 561
Investointien rahavirta	-1 300 000	-450 000	-1 750 000	-1 798 979	-48 979
Investointimenot	-1 300 000	-450 000	-1 750 000	-1 896 636	-146 636
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot			0	97 657	97 657
Toiminnan ja investointien rahavirta	982 500	-450 000	532 500	941 468	408 968
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset				-1 990	-3 775
Antolainasaamisten lisäys muilta				-3 775	-3 775
Antolainasaamisten vähennys muilta				1 785	
Lainakannan muutokset	-900 000		-900 000	-1 189 507	-289 507
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	300 000		300 000		-300 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muille	-1 200 000		-1 200 000	-1 189 507	10 493
Vaikutus maksuvalmiuteen	82 500	-450 000	-367 500	-250 029	117 471

Tunnusluvut

	TP 2014	TA 2015	Toteutuma
Toiminnan kysyntä- ja laajuustiedot			
Verkostoon pumpattu vesi, m ³ /vuosi	2 210 125	2 300 000	2 175 947
- KLV Oy	1 926 827		1 852 370
- Omat pohjavedenottamot	209 947		233 666
- Virolahti	73 351		89 911
Laskutettu vesi, m ³ /vuosi	1 863 792	1 900 000	1 817 432
- talousvesi	996 659		937 507
- teollisuusvesi	792 969		793 508
- kaupungin kiinteistöt	74 164		86 417
Puhdistettu jätevesi, m ³ /vuosi (Mussalon puhdistamo)	1 952 152	2 300 000	2 012 156
Laskutettu jätevesi, m ³ /vuosi	1 211 857	1 300 000	1 241 783
- Haminan talousvesi	880 026		842 761
- Haminan teollisuusvesi	50 628		64 613
- Haminan kaupungin kiinteistöt	60 488		72 610
- Virolahti	220 716		261 799
Vesijohtoverkostoon liittyneet kiinteistöt kpl/vuosi	38 (21)	40	30 (14)
(suluissa osuuskuntien verkoston kautta liittyneet)			
Jätevesiviemäriverkostoon liittyneet kiinteistöt kpl/vuosi vuosi (suluissa osuuskuntien verkoston kautta liittyneet)	92 (73)	60	47 (29)

Toiminnan kysyntä- ja laajuustiedot			
Laskuttamaton vesi %	16	17	16
Laskuttamaton jätevesi %	43	50	44
Talousveden ominaiskulutus, l/as/vrk	138	130	134
Perustiedot (tuotannontekijät/suoritteet)			
Vesijohtoverkon pituus km	253,3	254	256,9
Jätevesiviemäriverkon pituus km	224,7	225	225,3
Hulevesiviemäriverkon pituus km	90,3	93	91,5
Jätevesipumppaamojen määrä kpl	88	86	88
Vesiasiakkaiden määrä:			
- kiinteistöt kpl	5 238	5 220	5 268
- asukkaat kpl (liittymisaste)	18 480 (87 %)	18 500 (87 %)	18 540 (88 %)
Jätevesiasiakkaiden määrä			
- kiinteistöt kpl	4 500	4 550	4 547
- asukkaat kpl (liittymisaste)	17 030	17 100	17 130
- liittymisaste %	(80 %)	(80 %)	(82 %)
Taloudellisuus/tuottavuus			
Veden hankinnan kustannukset €/asukas	44,20	41	38,0 €
Jäteveden käsittelykustannukset €/asukas	42,50	43	39,2 €
Verkostojen ylläpito €/asukas	41,50	44	39,8 €

LIKELAITOKSEN LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja –menetelmät

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineelliset ja aineettomat hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kaupunginhallituksen 26.11.2012 hyväksymällä poistosuunnitelman muutoksella on Vehkalahden kunnalta siirtyneiden vedenjakelu- ja viemäriverkostojen poistoajoja tarkistettu 1.1.2013 alkaen.

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintameno.

Saamiset on merkitty taseessa nimellisarvoon.

Johdannaissopimusten käsittely

Haminan Vesi on tehnyt koronvaihtosopimuksen korkokulujen suojaamistarkoituksessa. Pitkäaikaista lainoista 2,0 milj. euron osalta vaihtuvat korot on sidottu koronvaihtosopimuksella kiinteään korkoon. Sopimus on voimassa 12.7.2016 asti. Korkosuojausten kassavirta - 25.210 euroa on kirjattu tuloslaskelman korkomenoksi.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Muille maksettuihin korkomenoihin 2014 sisältyy edellisen vuoden korjausta 23.333,84 euroa. Vertailukelpoinen korkojen määrä on 152.235,01.

Vesihuoltolain 17 a §:n mukainen huleveden viemäröinnin laskennallisesti eriytetty tilinpäätös esitetään tasekirjan lopussa liitetietoineen. Vesiliikelaitoksen laskelmiin ja liitetietoihin sisältyvät hulevesiviemäröinnin luvut.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot (1000 euroa)

Liikevaihto tehtävälueittain

	2015	2014
Veden käyttömaksut	2 431	2 400
Jäteveden käyttömaksut	1 970	1 812
Liittymismaksut	276	502
Perusmaksut	803	767
Muut tuotot	305	265
Liikevaihto yhteensä	5 785	5 746

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Haminan Vedellä on käytössä Haminan kaupungin poistosuunnitelma jossa suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen pitoajan mukaan. Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat poistomenetelmät ovat:

Haminan kaupungin poistosuunnitelma		
Aineettomat oikeudet	5 vuotta	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	3-15 vuotta	Tasapoisto
Rakennukset	15-40 vuotta	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet	10-30 %	Menojäännöspoisto
Koneet ja kalusto	20-40%	Menojäännöspoisto

Suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuus

Vuosina 2014-2018	
Keskimääräiset suunnitelman mukaiset poistot	2 209
Keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno	1 777
Ero (€)	-432
Ero(%)	-24

Tarkastelukaudella suunnitelman mukaiset poistot ylittävät investointien hankintamenoa 24 prosentilla. Poistot ovat suuret 2010 valmistuneiden merkittävien jätevesi-investointien takia.

Tasetta koskevat liitetiedot (1000 euroa)**Taseen vastaavia koskevat liitetiedot**

Pysyvät vastaavat tase-eräkohtaisesti

	Rakennukset	Kiinteät	Kesken-	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	2 415	19 436	462	22 313
Lisäykset tilikauden aikana		1 859	37	1 896
Vähennykset tilikauden aikana		-97	-1	-98
Siirrot erien välillä		359	-359	0
Tilikauden poisto	-159	-2 126		-2 285
Poistamaton hankintameno 31.12.	2 256	19 431	139	21 826

Pysyvien vastaavien sijoitukset	Samaan konserniin kuuluvilta yhteisöiltä	Muilta yhteisöiltä	Yhteensä
Liittymismaksusaamiset 1.1.	31	47	78
Lisäys vuoden aikana	1	2	3
Vähennys vuoden aikana	-2		-2
Liittymismaksusaamiset 31.12.	30	49	79

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erien lisäykset ja vähennykset sekä siirrot erien välillä

	2015	2014
Peruspääoma 1.1. ei muutoksia tilikauden aikana	13 412	13 412
Peruspääoma 31.12.	13 412	13 412
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	21	112
Tilikauden yli-/alijäämä	456	-91
Oma pääoma yhteensä	13 889	13 433

Myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua erääntyvät pitkäaikaiset velat

	2015	2014
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 867	3 276
Yhteensä	2 867	3 276

Vuoden 2015 luvussa on esitetty lainat jotka erääntyvät 1.1.2021 tai sen jälkeen.

Muiden velkojen erittely

	2015	2014
Pitkäaikaiset muut velat		
Liittymismaksut	773	773
Lyhytaikaiset muut velat		
Muut velat	237	245
Muut velat yhteensä	1 010	1 018

Siirtovelkojen erittely

	2015	2014
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	95	107
Korkojaksotukset	35	37
Siirtovelat yhteensä	130	144

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot (1000 euroa)

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	2015	2014
Johdannais sopimukset:		
Koronvaihtosopimus Danske Bank Oyj		
- koronvaihtosopimuksen pääoma	2 000	2 000
- koronvaihtosopimuksen markkina-arvo	-27	-99

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä 31.12

	2015		2014	
	vakinaisen henkilöstö	koko henkilöstö	vakinaisen henkilöstö	koko henkilöstö
Haminan Vesi -liikelaitos	12	13	11	12

HULEVEDEN VIEMÄRÖINNIN ERIYTETYT LASKELMAT

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) sekä vesihuoltolain (119/2001) muutokset tulivat voimaan 1.9.2014. Lakimuutokset edellyttävät huleveden viemäröinnin hallinnan järjestämistä ja vastuiden määrittämistä kaupungin ja vesihuoltolaitoksen kesken.

Haminan Vesi ja kaupunki ovat päättäneet, että vesihuoltolaitos huolehtii toiminta-alueensa huleveden viemäröinnistä vesihuoltolain 17 a §:n mukaisesti, koska verkosto on pääosin vesihuoltolaitoksen omaisuutta.

Vesihuoltolain 19 a §:n mukaan vesihuoltolaitos perii kunnalta korvauksen yleisten alueiden huleveden

viemäröinnistä, jos vesihuoltolaitos huolehtii huleveden viemäröinnistä. Perittävän summan tulee vastata todellisia kustannuksia. Vesihuoltolaitoksen on vesihuoltolain mukaan eriytettävä kirjanpidossaan huleveden viemäröinnin kustannukset. Eriytetyistä huleveden viemäröinnin kustannuksista lasketaan myös kunnalta perittävä korvaus. Korvauksen tulee perustua todellisiin kustannuksiin, jotka koostuvat suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpitämisestä.

Korvausprosentiksi on sovittu 20 % vuosittaisista investoinneista ja hulevesiverkoston käyttökustannuksista. Korvaus oli 125.855.24 euroa vuodelta 2015.

Huleveden viemäröinnin erittelyn laskentaperiaatteet Haminassa

Ennen vuotta 2005 rakennetuista jätevesiverkostoista joihin sisältyy hulevesiverkosto on erotettu 50 % huleveteen.

Vuosilta 2005–2009 hulevesiverkosto on erotettu jätevesiverkostosta pituuksien suhteessa.

Vuosien 2010–2014 hulevesiverkoston arvo on saatu käyttöomaisuuskirjanpidosta

Vesiliikelaitoksen lainoista 31.12.2015 on vähennetty alueellisen jäteveden käsittelyn lainoitus. Jäljelle jääneistä lainoista ja niistä maksetuista korkomenoista on erotettu verkostojen arvojen suhteessa 9,5% hulevesien viemäröintiin.

Vesiliikelaitoksen hallinnon ja verkoston kunnossapidon kustannuksista on erotettu huleveden viemäröintiin 9,5 % verkostojen arvon suhteessa.

Huleveden viemäröinnin tuloslaskelma

		2015
Liikevaihto		130 073,94
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-18 001,78	
Palvelujen ostot	<u>-33 861,90</u>	-51 863,68
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-31 483,12	
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-11 380,42	
Muut henkilösivukulut	<u>-1 829,38</u>	-44 692,92
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot		-160 021,27
Liiketoiminnan muut kulut		<u>-4 959,21</u>
Liikeylijäämä		-131 463,14
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muille maksetut korkokulut		<u>-1 876,00</u>
Ylijäämä ennen satunnaisia eriä		-133 339,14
Ylijäämä ennen varauksia		-133 339,14
Tilikauden alijäämä		-133 339,14

Tunnusluvut

	2015
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-7,4
Voitto, %	-102,5

Huleveden viemäröinnin rahoituslaskelma

2015

Toiminnan rahavirta

Liikelyljäämä	-131 463,14	
Poistot ja arvonalentumiset	160 021,27	
Rahoitustuotot- ja kulut	-1 876,00	26 682,13

Investointien rahavirta

Investointimenot	-371 613,82	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		-371 613,82

Toiminnan ja investointien rahavirta

-344 931,69

Rahoituksen rahavirta

Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muille		-40 170,00

Rahoituksen rahavirta

-40 170,00

Rahavarojen muutos

-385 101,69

Tunnusluvut

2015

Investointien tulorahoitus, %	7,2
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, 1000 €	-345
Lainanhoitokate	0,7

Huleveden viemäröinnin tase

	31.12.2015	1.1.2015
VASTAAVAA		
A PYSYVÄT VASTAAVAT	I 773 652,42	I 562 059,87
II Aineelliset hyödykkeet	I 773 652,42	I 562 059,87
2. Rakennukset		
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	I 773 652,42	I 562 059,87
VASTAAVAA YHTEENSÄ	I 773 652,42	I 562 059,87
VASTATTAVAA		
A OMA PÄÄOMA	I 518 914,42	I 267 151,87
I Peruspääoma	I 652 253,56	I 267 151,87
V Tilikauden alijäämä	-133 339,14	
E VIERAS PÄÄOMA	254 738,00	294 908,00
I Pitkäaikainen	214 568,00	254 738,00
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	214 568,00	254 738,00
II Lyhytaikainen	40 170,00	40 170,00
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	40 170,00	40 170,00
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	I 773 652,42	I 562 059,87
Tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	85,6	
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	195,8	
Kertynyt ali-/ylijäämä, 1000 €	-133	
Lainakanta 31.12., 1000 €	255	

Huleveden viemäröinnin liitetiedot

2015
(1 000 €)

Liikevaihto tehtävälueittain:

Liittymismaksut	4
Kaupungin korvaus hulevesiviemäröinnistä	126
	130

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Kiinteät rakenteet ja laitteet
Viemäriverkko, menojäätännöspoisto 10%

Pysyvät vastaavat

Kiinteät rakenteet ja laitteet	
Poistamaton hankintameno I. I.	1 561
Lisäykset tilikauden aikana	372
Vähennykset tilikauden aikana	-160
	1 773

Oman pääoman erin muutokset

Jäännöpääoma I. I.	1 267
Pysyvien vastaavien lisäys	212
Vieraan pääoman vähennys	40
Jäännöspääoma 31.12	1 519

Myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua erääntyvät pitkäaikaiset velat

Lainat rahoituslaitoksilta	128

LIIKELAITOKSEN VAIKUTUS KAUPUNGIN TALOUTEEN

Liikelaitoksen vaikutus tuloksen muodostumiseen

1000 euroa	Talousarvion		Eliminoinnit		Tuloslaskelma kaupungin tilinpää- töksessä kaupungin tilinpäätöksessä
	ulkoinen toteutuminen		Kaupunki	Liikelaitos	
	Kaupunki	Liikelaitos			
Toimintatuolot	25 100	5 925	-136	-435	30 454
Myyntitulot	4 222	5 785	-80	-301	9 626
Maksutulot	6 716				6 716
Tuet ja avustukset	2 786				2 786
Muut toimintatulot	11 376	140	-56	-134	11 326
Valmistus omaan käyttöön	470	60			530
Toimintamenot	-136 803	-2 678	435	136	-138 910
Henkilöstömenot	-60 809	-597			-61 406
Palvelujen ostot	-52 381	-983	277	82	-53 005
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 405	-1 032	158	1	-9 278
Avustukset	-11 154				-11 154
Muut toimintamenot	-4 054	-66		53	-4 067
Toimintakate	-111 233	3 307	299	-299	-107 926
Verotulot	83 054				83 054
Valtionosuudet	34 183				34 183
Rahoitustuotot ja -kulut	2 023	-567	-447	447	1 456
Korkotuotot	528	3		-3	528
Muut rahoitustuotot	2 597	6	-450		2 153
Korkokulut	-1 070	-126	3		-1 193
Muut rahoituskulut	-32	-450		450	-32
Vuosikate	8 027	2 740	-148	148	10 767
Poistot ja arvonalentumiset	-7 225	-2 285		0	-9 510
Suunnitelman mukaiset pois- tot	-7 225	-2 285			-9 510
Satunnaiset erät					0
Tilikauden yli-/alijäämä	802	455	-148	148	1 257

Liikelaitoksen vaikutus toimintakatteeseen

	Kaupunki	Liikelaitos	Yhteensä
Ulkoiset toimintatulot	24 964	5 490	30 454
Valmistus omaan käyttöön	470	60	530
Ulkoiset toimintamenot	-136 368	-2 542	-138 910
Vaikutus toimintakatteeseen	-110 934	3 008	-107 926

Liikelaitoksen vaikutus vuosikatteeseen

	Kaupunki	Liikelaitos	Yhteensä
Vaikutus toimintakatteeseen	-110 934	3 008	-107 926
Ulkoiset rahoituserät	119 260	-567	118 693
Vaikutus vuosikatteeseen	8 326	2 441	10 767

Liikelaitoksen vaikutus poistojen määrään ja tilikauden tulokseen

	Kaupunki	Liikelaitos	Yhteensä
Vaikutus vuosikatteeseen	8 326	2 441	10 767
Vaikutus poistoihin	-7 225	-2 285	-9 510
Vaikutus tilikauden tulokseen	1 101	156	1 257

Yllä olevien laskelmien mukaan liikelaitoksen talous parantaa kaupungin toimintakatetta 3.008 t€, vuosikatetta 2.441 t€, kasvattaa kaupungin tulosta 156 t€ ja kasvattaa kaupungin poistoja 2.285 t€.

Liikelaitoksen vaikutus toiminnan rahoitukseen

1000 euroa	Talousarvion toteutuminen		Eliminoinnit		Rahoituslaskelma kaupungin tilinpäätöksessä
	Kaupunki	Liikelaitos	Kaupunki	Liikelaitos	
Tulorahoitus					
Vuosikate	8 027	2 740	-147	147	10 767
Satunnaiset erät					0
Tulorahoituksen korjauserät	-452				-452
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-9 776	-1 897			-11 673
Rahoitusosuudet investointimenoihin	88				88
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	904	98			1 002
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 209	941	-147	147	-268
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys	-5 021	-4			-5 025
Antolainasaamisten vähennys	58	2			60
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	14 500				14 500
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-8 784	-1 189			-9 973
Lyhytaikaisten lainojen muutos	306				306
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	9				9
Vaihto-omaisuuden muutos	-7				-7
Saamisten muutos	512	251		129	892
Korottomien velkojen muutos	-316	-1			-317
Vaikutus maksuvalmiuteen	48	0	-147	276	177

	Kaupunki	Liikelaitos	Yhteensä
Vaikutus vuosikatteeseen	8 326	2 441	10 767
Ulkoiset investointimenot	-9 776	-1 897	-11 673
Ulkoiset investointitulot	540	98	638
Vaikutus toiminnan ja investointien rahavirtaan	-910	642	-268

Liikelaitoksen vaikutus rahoituksen rahavirtaan

	Kaupunki	Liikelaitos	Yhteensä
Antolainasaamisten muutos	-4 963	-2	-4 965
Lainakannan muutos	6 022	-1 189	4 833
Muut maksuvalmiuden muutokset	198	250	448
Vaikutus rahoituksen rahavirtaan	1 257	-941	316

	Kaupunki	Liikelaitos	Yhteensä
Vaikutus toiminnan ja investointien rahavirtaan	-910	642	-268
Vaikutus rahoituksen rahavirtaan	1 257	-941	316
Vaikutus maksuvalmiuteen	347	-299	48

Ylläolevien laskelmien mukaan liikelaitoksen talous lisää kaupungin toiminnan ja investointien rahavirtaa 642 t€, pienentää rahoituksen rahavirtaa 941 t€ ja heikentää maksuvalmiutta 299 t€.

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

$$= 100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$$

Kaupungin toimintojen organisointi, kuten toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistoiminta sekä oppilaitosten ylläpitäminen vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät kuntakohtaisia eroja.

Vuosikate prosenttia poistoista

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$$

Tunnusluvun avulla arvioidaan tulo-rahoituksen riittävyttä. Kun tunnusluvun arvo on 100%, oletetaan tulo-rahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kaupungin vuotuista keskimääräistä investointitasoa.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulo-rahoituksen riittävyden arvioinnissa. Keskimääräistä kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvon ei voida asettaa. Kuntakohtaisia eroja selittävät toimintojen organisointi ja palvelutoiminnan laajuus.

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, euroa

Toiminnan ja investointien rahavirran tilinpäätösvoiton ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla seurataan investointien omarahoituksen toteutumista. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoitolla on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulo-rahoitus, %

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintameno on rahoitettu tulo-rahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Lainanhoitokate

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$$

Lainanhoitokate kertoo kaupungin tulo-rahoituksen riittävyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulo-rahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kaupungin omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Kassan riittävyys, pv

$$= 365 \text{ pv} * \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$$

Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavoitolla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, %

$$= 100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 % omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$= 100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon kaupungin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakomaksuilla. Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kaupungilla on selviytyä takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Lainakanta 31.12

$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Lainasaamiset 31.12

$= \text{Sijoituksiin merkitys jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset}$

Liikelaitoksen tunnusluvut

Sijoitetun pääoman tuotto, %

$= 100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Muille maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Sijoitettu korollinen vieras pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$

Tunnusluku kertoo liikelaitokseen sijoitetun pääoman tuoton eli mittaa liikelaitoksen suhteellista kannattavuutta. Tunnusluvun vertailtavuutta liikelaitosten kesken voi heikentää se, että pysyvien vastaavien hyödykkeiden kirjanpitoarvo saattaa poiketa olennaisesti käyvästä arvosta.

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %

$= 100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Lainat kunnalta} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$

Tunnusluvun tase-erät lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.

Voitto, %

$= 100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen varauksia}) / \text{Liikevaihto}$

Investointien tulorahoitus, %

$= 100 * (\text{Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvoalentumiset} - \text{Tuloverot}) / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta

Tilinpäätösvoiton ja neljän edellisen vuoden toiminnan ja investointien rahavirran kertymä.

Lainanhoitokate

$= (\text{Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} + \text{Korkokulut} - \text{Tuloverot}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Quick ratio

$= \text{Rahat ja pankkisaamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Lyhytaikaiset saamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Quick ratio eli maksuvalmiussuhde kertoo, miten hyvin lyhytaikaisesti sidotuilla varoilla pystytään kattamaan lyhytaikaiset velat. Tunnuslukua voidaan vertailla vain saman toimialan liikelaitosten kesken. Tunnusluvut luokitusasteikko: hyvä yli 1, Tyydyttävä 0,5-1, heikko alle 0,5.

Curren ratio

$= (\text{Vaihto-omaisuus} + \text{Lyhytaikaiset saamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Rahat ja pankkisaamiset}) / (\text{Lyhytaikainen Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Current ratio eli käyttöpääomasuhde kertoo nopeakiertoisen omaisuuden ja nopeakiertoisten velkojen suhteen. Tunnuslukua voidaan parhaiten vertailla saman toimialan liikelaitosten kesken, mutta se sopii quick ratio -tunnuslukua paremmin myös eri toimialojen yritysten kertailuun. Tunnusluvun luokitusasteikko: hyvä yli 2, tyydyttävä 1-2, heikko alle 1.

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET

Haminan kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja

Haminassa 11.4.2016

Elina Inkeroinen
puheenjohtaja

Titta Erkkilä
I. varapuheenjohtaja

Jaakko Koskinen
2.varapuheenjohtaja

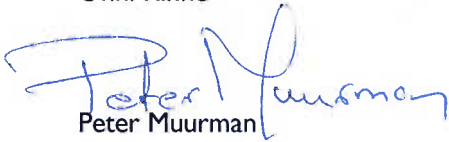
Pentti M. Hämäläinen

Onni Rinne

Katja Andrejev

Peter Muurman

Ritva-Leena Pousi

Eeva Rautamaa

Hannu Muhonen
kaupunginjohtaja

TILINTARKASTAJIEN TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Haminassa 27.5.2016

BDO Audiator Oy

Ulla Maija Tuomela, KHT, JHTT
päävastuullinen tilintarkastaja

LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA

Kirjanpitokirjat

Päiväkirja	atk-tulosteina	säilytetään 10v.
Pääkirja	atk-tulosteina	säilytetään 20v.
Vesiliikelaitoksen erilliskirjanpidon päiväkirja	atk-tulosteina	säilytetään 10v.
Vesiliikelaitoksen erilliskirjanpidon pääkirja	atk-tulosteina	säilytetään 20v.
Tasekirja	sidottuna	säilytetään pysyvästi

Tositelajit

10	Pankkitositteet
11	Kassatositteet
15	Muistiotositteet
20	Ostoreskontran maksatus
29	Ostoreskontra
30	Myyntireskontra
31 - 38	Yleislaskutus
39	Viivästyskorkolaskutus
40	Luottotappiot
41	Sisäinen laskutus
43	Jamix-ateriapalvelulaskutus
45	Hyvitysten ja ennakoiden kohdistus
47 - 50	Varastot ja konekeskus
51 - 53	Perusturvan laskutus
54	Effica yksilö- ja perhehuolto
56	Effica terveydenhuolto
70 - 72	Teknisen toimen laskutus
74	Antolainalaskutus
75	Rakendusvalvonnan laskutus
77	Vesiliikelaitoksen laskutus
80 -81	Sisäiset vyörytykset
82	Sisäisen laskennan excel-tositteet
89	Matkalaskut
90	Palkkasiirrot kirjanpitoon
91	Käyttöomaisuuskirjanpito
92 -93	Automaattikirjaukset
94 - 95	Laskennalliset kirjaukset

Tositeaineisto säilytetään 10 vuotta.

EU-projekteihin liittyvä tositeaineisto säilytetään 10 vuotta viimeisestä maksatuksesta ohjelmakauden päättymisestä lukien.

Konsernitilinpäätös:

Konsernitilinpäätöksen pääkirja	atk-tulosteina	säilytetään 20v.
Konsernitilinpäätöksen päiväkirja	atk-tulosteina	säilytetään 10 v.
Yhdistelylaskelmat	atk-tulosteina	säilytetään 10 v.
Tositeaineisto		säilytetään 10 v.